

CHUŪ CHI DIIⁿ APÓSTOLES

Dendyuūs caⁿ'a yā chi téē yā Espíritu N'dai

¹ Dii Teófilo, taachí vmnááⁿ vmnaaⁿ dinguúⁿ yeⁿ'e di, caⁿ'á yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē chi 'túúcā diiⁿ Jesús ní ca'cueéⁿ yā, ² ndii nguuví chí cunaⁿ'ā Jesús va'ai chεεti nguuví. Vmnááⁿ vmnaaⁿ chí cunaⁿ'ā Jesús miiⁿ ch'íínú ca'a yā orden yeⁿ'é yā apóstoles caava Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs. Jesús ndεεvé yā ní dich'ó'o yā apóstoles. ³ Jesús ch'eenú yā chíi ní ch'íi yā. Cuayiivi taachi 'āā ch'íi yā nééné n'deeé nááⁿ chíiⁿ ch'íⁿ'i maáⁿ yā yeⁿ'é yā tan'dúúcā chí 'āā cuεē 'cuūvi yā vmnááⁿ apóstoles caati apóstoles cuuvi déénu yā chí cánduuchi ntuuⁿ yā. Canée yā ndúúcū apóstoles yeⁿ'é yā 'uuvi ngεεcu nguuví ní caⁿ'a yā yeⁿ'ē chí Dendyuūs ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. ⁴ Taachí ndii dáámá yā tuu'mi ní Jesús caⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā apóstoles. Nguéé náⁿ'a nī yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén naati cunee ngíínú nī yeⁿ'ē chí caⁿ'a Chida yú chí téē yā. Chuū chí 'āā ch'iindiveéⁿ nī yeⁿ'ē 'úú. ⁵ Juan cuaacu nííⁿnyúⁿ chí ndúúcū nuūⁿnīⁿ chεεdinuūⁿnīⁿ sa naati ndís'tiī ní cuεεdinuūⁿnīⁿ nī ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs.

Jesús cuchée yā

⁶ Tuu'mi ní saⁿ'a chí ndúúvídáámá nitiinguunéeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ ní ngaⁿ'á yā: Señor Jesús, ¿'áá nadicuééⁿ ntuuⁿ nī taama saⁿ'ā Israel chí caaⁿ'maⁿ ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel maaⁿ nguuví 'cūū? ⁷ Ní ngaⁿ'a Jesús ngii yā 'iiⁿ'yāⁿ: Nguéé ituneeⁿ ndís'tiī chí cadíínuuⁿ nī de'ε tiempo o de'ε nguuví yeⁿ'ē chuū

chí Chiida yú s'neeⁿ yā na poder yeⁿ'e maáⁿ yā. ⁸ Naati cuta'á nī poder chi diitú nī taachi 'āā ndaa Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs vmnaaⁿ yeⁿ'é nī. Ní ndís'tiī ní caaⁿ'máⁿ nī nduudu cuaacu yeⁿ'é na yāāⁿ Jerusalén ndii nuuⁿmaⁿ yáⁿ'āa Judea, ndii yáⁿ'āa Samaria, ndii núúⁿmáⁿ iⁿ'yeēⁿdī. ⁹ Ní ch'íínú caⁿ'a yā chuū taachi n'diichi saⁿ'ā s'eeⁿ Jesús cuchéε yā ní che'enaāⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ ná meēⁿ. Ní 'āā ntéε snaaⁿ saⁿ'a s'eeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁰ Ní saⁿ'ā s'eeⁿ ní n'gíínú sá nanguuvi. Taachí 'āā cuchéε Jesús, n'diichi sa na 'uuvi saⁿ'ā chí ángel chineē ndúúcu sa ndúúcū catecai cuéε sa. ¹¹ 'Úuvi 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ: Ndís'tiī saⁿ'a yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea, ¿de'ε n'gíínú nī nanguuvi? Maāⁿ Jesús chí cunaⁿ'a yā yeⁿ'e ndís'tiī nanguuvi 'tíicā ndaa túuⁿ yā tan'dúúcā chí n'diichí nī 'iiⁿ'yāⁿ cuinaⁿ'á yā nanguuvi.

Ndeεve yā saⁿ'ā lado yeⁿ'e Judas

¹² Can'dáa yā ná yīcū 'líⁿ chí nguuvi Olivos chí canéé niiⁿnuⁿ ná yāāⁿ Jerusalén ní ndáá yā na yāāⁿ Jerusalén. Distancia 'cūū chí ngaⁿ'a ley chí cuuvi caacá yā sábadu nguuvi chí ntaavi'tuunuúⁿ yā. ¹³ Ndaá yā na yāāⁿ miiⁿ. Cheé yā na cuarto yaacu naachi cānee Pedro, ndúúcū Jacobo, ndúúcū Juan, ndúúcū Andrés, ndúúcū Felipe, ndúúcū Tomás, ndúúcū Bartolomé, ndúúcū Mateo, ndúúcū Jacobo dáiyā saⁿ'ā chí nguuvi Alfeo, ndúúcū Simón Zelote, ndúúcū Judas chí 'diīnū Jacobo. ¹⁴ Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndúúcū n'daata s'eeⁿ ndúúcū María chí cheεcu Jesús ndúúcu 'díínu Jesús nduuvidaamá yā ní 'áámá vaādī cadiinúúⁿ yeⁿ'é yā ní ngaⁿ'angua'á

yā ní di'cuiitú yā Dendyuūs. ¹⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ chi ndu-
 uvídaama miiⁿ ngí yā tan'dúú^{cā} 'áámá ciento canee
 ndiicú yā. Hora miiⁿ nacueéⁿ Pedro naavtaⁿ'a
 yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi i'téénu yā Cristo ní caⁿ'a
 sa: ¹⁶ Ndís'tiī hermanos, canee cuuⁿmiⁿ chí cuuvi
 cuaacu Escritura chí Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs
 caⁿ'a David cuaaⁿ vmnaāⁿ ní David miiⁿ dinguúⁿ
 yā yeⁿ'e Judas. Judas miiⁿ ch'iⁿ'i sá du'u chí Jesús.
 Maaⁿ ní^{cú} chiī chita'á yā Jesús. ¹⁷ Judas miiⁿ ní
 ndúú^{cū} nús'uu ní diiⁿ sa ntiīⁿnyuⁿ ndúú^{cū} nús'uu.

¹⁸ Sáⁿ'a miiⁿ ní cái sa 'áámá tááⁿ yáⁿ'āa ndúú^{cū}
 tuūmī yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'ē sa. Ní chin'daā sa dácaā
 n'díi sa ní nda'ai naavtaⁿ'a cuerpo yeⁿ'ē sa ní tan-
 ducueⁿ'ē ngεeti sa ch'iinu cān'daa. ¹⁹ Nducyáácá
 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén chicadínuuⁿ yā chuū.
 Ní yáⁿ'āa miiⁿ ní 'tíicā canee chi duuchi Acéldama
 davaacu yeⁿ'é yā chí neⁿ'e caaⁿ'maⁿ campo yeⁿ'ē
 yuūúⁿ.

²⁰ Ti canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs naachi
 chi duuchi Salmos:

Naachí navaacu sa míiⁿ nduuvi díyáái. Ndíi nguéé
 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuεetinée yā miiⁿ.

Níicú canéé nguūⁿ:

Cuta'a taamá yā ntiīⁿnyuⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā ndíi tiīiⁿ.

²¹ 'Iiⁿ'yāⁿ sáⁿ'ā miiⁿya canee cuuⁿmiⁿ chí canéé
 yā ndúú^{cū} 'nū nducueⁿ'e tiempo chí Señor Jesús
 canéé yā ndúú^{cū} 'nū. ²² 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canee
 cuuⁿmiⁿ chí canéé yā ndúú^{cū} 'nū taachi tucá'a yā
 chεεdinuūⁿnī Juan ndíi nguuvi chí Jesús cunaⁿ'á
 yā cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ nanguuvi. 'Túú^{cā} canee cuuⁿmiⁿ
 chí 'áámá yā caaⁿ'maⁿ yā ndúú^{cū} nús'uu nduudu
 cuaacu yeⁿ'ē chí nduuchi Jesús ngaaⁿ tináⁿ'ā. ²³ Ní

'neeⁿ ndutá'a yā ná 'uuvi 'iiⁿ'yāⁿ. 'Áámá saⁿ'ā miiⁿ ní nguuvi sa José Barsabás chi nguuvi Justo ndúúcū taama saⁿ'ā miiⁿ chi nguuvi sa Matías. ²⁴ Ní caⁿ'angua'á yā ní caⁿ'a yā: N'diī, Señor Ndyuūs, chi n'diichi nī staava yeⁿ'ē nducyáácá yā, 'cuuⁿ'míⁿ nī nús'uu 'áámá ch'ée sáⁿ'ā s'ūuⁿ chí 'āā ndεεvé nī. ²⁵ Níícú cunee ndúúcū sa ntiiⁿ'nyuⁿ ndúúcū apóstoles lado yeⁿ'e Judas. Ní diiⁿ sa ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ē Judas ntiiⁿ'nyuⁿ chi nguée diīⁿ sa cumplir cucáávā nuuⁿ'ndi yeⁿ'ē sa. 'Tíicā ní Judas cúnaⁿ'a sa na lugar naachi tuneeⁿ saⁿ'ā. ²⁶ Níícú dinguúⁿ yā na 'úúví caaca ndúúcū 'uuvī chi nguuví 'iiⁿ'yāⁿ, José miiⁿ ndúúcū Matías. Ní tun'dáá yā 'áámá chi nguuvi Matías ní Matías miiⁿ tuneeⁿ. Ní nduuvidaama sa chíí ndicháámá apóstoles chi 'iiⁿ'yāⁿ chi dichó'ó Dendyuūs.

2

Ndaa Espíritu N'dai

¹ Nducyáácá yā nduuvidaamá yā taachi ndaā nguuvi yeⁿ'e Pentecostés chi 'viicu yeⁿ'e cosecha. ² Tuu'mí nūuⁿ tucá'ā ch'éēcu ruuⁿ cuchī nan-guuví tan'dúúcā 'áámá 'yúúné tááⁿ chí ngéenū. Ch'iindiveéⁿ yā ruūⁿ miiⁿ chí chíítú va'āī naachi snée yā miiⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ vεεté yā. ³ Ní che'enaááⁿ n'dee n'dai cosas tan'dúúcā ch'ííyā yeⁿ'e yaⁿ'ā n'gaiyāā. Ní ch'εεε ndúúu vmnaaⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ. ⁴ Níícú canée yā nducyáácá yā chiitu ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs. Níícú Espíritu N'dai miiⁿ diíⁿ yā chí tucá'a yā caⁿ'a yā táámá naaⁿ davaacu s'eeⁿ tan'dúúcā nduudu chí ca'ā Espíritu N'dai miiⁿ.

5 Tuu'mi ní na yáān Jerusalén ch'εεtinéé 'ii'yān ye'n'e Israel chi sa'nā chí i'téénú Dendyuūs ye'n'e nducyaaca naciones ye'n'e i'n'yee'ndí 'cūū. 6 Taachí ndaā chí 'εεcu ruu'n mí'n nduuvidaamá n'deee n'dáí yā ní chidáanā ye'n'é yā ti ca'áámá ca'áámá yā ch'iindiveén yā chí nga'nā davaacu ye'n'e maán yā. 7 Nducyáácá yā 'áámá che'n'e yiinu yā ní 'áámá nínacadiínuu'n yā, ní nga'ná yā: N'diichí nī, ¿'áá nguéé ye'n'ē yá'nāa Galilea nducyaaca sa'nā s'ee'n chí nga'nā sa? 8 ¿'Taacā chí'n n'giindivee'n yú nduudu ye'n'ē yú tan'dúúcā naachí ch'iindiyaān yú? 9 Véé 'ii'yān ye'n'e país Partia, 'ii'yān país Media, país Elam, ndúúcū 'ii'yān chí snée yā na país Mesopotamia, 'ii'yān yá'nāa Judea, yá'nāa Capadocia, yá'nāa Ponto, yá'nāa Asia, 10 'ii'yān yá'nāa Frigia ndúúcū país Panfilia, país Egipto, yá'nāa s'ee'n ye'n'e Africa chí canee cuaān 'diituú 'áámá lado cuaan ye'n'ē yá'nāa Cirene, ndúúcū 'ii'yān ye'n'e yáān Roma chí snée yā miin. Tan'dúúcā ntūū'n 'ii'yān Israel s'ee'n 'tiicá ntūū'n 'ii'yān chí 'āā maa'n 'ii'yān Israel. 11 Níícú 'ii'yān isla Creta, ndúúcū 'ii'yān país Arabia snée yā miin. Nducyaaca yú n'giindivee'n yú davaacu ye'n'e yú. Nga'ná yā ye'n'ē chí ch'εεε taavi cá ye'n'é Dendyuūs.

12 Nducyaacá yā ní 'áámá che'n'é ye'n'é yā, ní ndiini 'uuví yā vaanicadiínuu'n ye'n'é yā. Ní nga'ná yā 'aamá yā ndúúcū taamá yā: ¿'D'é'ε ne'n'e caa'n'man chuū? 13 Tanán'a yā ní sta'á yā tan'dúúcā 'áámá duuchi ní nga'n'a yā: 'Āā chí'í yā.

Chuū nga'n'a Pedro vmnáá'n vmnaa'n

14 Tuu'mi ní Pedro mí'n cheendii sa ndúúcū ndiicháámá yā ní ca'n'a yuudu sá ní nga'n'a sā ngii

sa 'iiⁿ'yāⁿ: Ndís'tiī saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e Israel ndúú^{cū} nducyaaca chí snée yā na yāāⁿ Jerusalén. Ní cánée chí 'cuuⁿ'míⁿ ndís'tiī ní tumicadíⁿnuuⁿ nī chuū. Ní 'caandiveéⁿ nī nduudu yeⁿ'ē 'úú. ¹⁵ Sáⁿ'ā s'uuⁿ nguéé cúú^{ví} sá tan'dúú^{cā} chí nadacádiⁿnuúⁿ ndís'tiī caati maaⁿ ní n'gεεcu nuuⁿ 'yáⁿ'ā. ¹⁶ Chuū canée nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs naachi caⁿ'a profeta Joel chí ngaⁿ'a chí cuchii:

¹⁷ Ndyuūs ní caⁿ'a yā taachi ndaā nguuvi cuayi-ivi chí cuchii, chí teé Espí^ritu yeⁿ'é vmnaaⁿ nducyaacá 'iiⁿ'yāⁿ. Ní daiyá nī saⁿ'ā ndúú^{cū} daiyá nī n'daataá caaⁿ'máⁿ yā nduudu yeⁿ'é. Ní saⁿ'ā n'gaiyáā n'deē nááⁿ chí 'cuuⁿ'míⁿnáāⁿ yeⁿ'ē sa. Ní 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúú yeⁿ'é nī n'dee nááⁿ chí 'cuíⁿu yā.

¹⁸ 'Tíicā yeⁿ'e nguuvi miiⁿ, 'úú teé Espí^ritu yeⁿ'é vmnaaⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā chí dichí^{vē} 'úú ndúú^{cū} n'daataa chí dichí^{vē} 'úú. Ní caaⁿ'maⁿ yā nduudu yeⁿ'é.

¹⁹ Níicú 'cuuⁿ'míⁿ vaadi n'giinu yeⁿ'é cuaaⁿ 'niiⁿnuⁿ nanguuvi, ndúú^{cū} señaⁿles yeⁿ'é cuaaⁿ ndi-iyā na yáⁿ'āa, ndúú^{cū} yuūúⁿ, ndúú^{cū} yaⁿ'ā, ndúú^{cū} yaaⁿ'mi,

²⁰ 'iicu 'yáⁿ'ā miiⁿ nduuvi maāiⁿ. Níicú 'iiyū míiⁿ ndúú^{ví} yuūúⁿ, taachi 'aa cuéé ndaa ngu-uví yeⁿ'ē Señor. Nguuvi miiⁿ ch'εεε ní chí 'cuuⁿ'miⁿ yā.

²¹ Níicú nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí caaca: Señor 'iivú, ní Ndyuūs nanguáⁿ'ai yā.

²² Ndís'tiī saⁿ'ā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel, 'caandiveéⁿ nī nduudu 'cūú: Jesús yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret ní 'áamá saⁿ'ā chí Dendyuūs n'diichí yā chí n'daācā sa nguaaⁿ ndís'tiī. Ní Dendyuūs díiⁿ yā vaadī n'gíⁿú

ndúúcū señales ndúúcū ntiiⁿnyuⁿ ch'εετε cáávā saⁿ'ā miiⁿ nguaaⁿ ndís'tiī tan'dúúcā ndís'tiī deenú nī. ²³ Sáⁿ'a 'cūū Ndyuūs ní ca'a yā saⁿ'ā cáávā vol-untad yeⁿ'e maaⁿ yā tan'dúúcā chi déenú n'dai yā ndíi vmnaaⁿ. Ndís'tiī ní chiicá nī chi sta'á yā sáⁿ'a 'cūū chi'neéⁿnga'á yā saⁿ'ā. Ní ch'iīⁿnúⁿ yā saⁿ'ā cucáávā 'iīⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé n'daacā. ²⁴ Sáⁿ'a 'cūū Ndyuūs nadacuéeⁿ yā saⁿ'ā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. Sáⁿ'a 'cūū nguéé cuuví cunée sa nguaaⁿ tináⁿ'ā. Cáávā chuū ní Dendyuūs nadacuéeⁿ yā saⁿ'ā nguaaⁿ tináⁿ'ā. ²⁵ David caⁿ'a sá yeⁿ'e sáⁿ'a 'cūū:

Ti cueⁿ'e daāⁿmaⁿ inaáⁿ Señor 'iivú Ndyuūs vmnááⁿ yeⁿ'é. Ní canée yā lado yeⁿ'e honor, ní mar 'aamá 'iīⁿyāⁿ nguéé cuuví di'vaachí yā 'úú.

²⁶ Cáávā chuū caaⁿ'máⁿ ndúúcū 'áámá vaadī yeenú yeⁿ'ē staava yeⁿ'é ndúúcū vaadī yeenú yeⁿ'e cheendí. 'Iicu cuerpo yeⁿ'é 'intaavi'tuunúūⁿ ndúúcū chi canee ngiīnú yeⁿ'é Ndyuūs.

²⁷ Ti nguéé cu'néeⁿ nī alma yeⁿ'é na lugar Hades chi lugar yeⁿ'ē alma. Ní nguéé 'cuaaⁿ nī 'úú chi daiyá nī 'úú chi 'iīⁿyāⁿ chi nguéé nuuⁿndi 'úú chí choō cuerpo yeⁿ'é.

²⁸ Diīⁿ nī chí n'diichí chí yúúní cuaacu yeⁿ'e vida. N'diī dích'εεté nī vaadi yeenú 'úú ti canee nī nduucú.

²⁹ Ndís'tiī vi'í, cuuví caaⁿ'maⁿ cuaacú ndís'tiī yeⁿ'e chiida yú David. Ch'iī yā ní ních'εεchí yā na yáinyāⁿ. Ní yáinyāⁿ yeⁿ'é yā canee ndúúcu yú ndii nguuví 'cūū. ³⁰ Saⁿ'a miiⁿ saⁿ'ā profeta miiⁿ chi ngaⁿ'a nduudu yeⁿ'e Dendyuūs. Ní deenū sa chi Ndyuūs ngaⁿ'a cuaacú yā ndúúcū nduudu

cuaacu chi 'áamá 'ii'yāⁿ chí cuchiī na ndaata yeⁿé yā. Ní Dendyuūs nadacuéeⁿ yā Cristo chi 'cuundi yā na trono yeⁿé yā ni caaⁿmaⁿ ntiiⁿnyúⁿ yā.

³¹ David déenu sa chi cuaaⁿ vmnaaⁿ ní caⁿa sa chi Cristo nanduuchi yā yeⁿé nguaaⁿ tináⁿā. Nguéé cunee alma yeⁿé yā na lugar Hades chi lugar yeⁿé alma ní nguéé yúute yeⁿé yā chí choo. ³² Ndyuūs nadin'duuchi yā Jesús yeⁿe nguaaⁿ tináⁿā ní cáávā 'ii'yāⁿ miiⁿ nducyaaca 'nū cuuví caaⁿmaⁿ 'nū nduudu cuaacu yeⁿé yā. ³³ 'Tíicā Jesús canée yā ná yaacu na lado yeⁿe honor yeⁿe Dendyuūs ní diⁿ yā recibir yeⁿé Chiidá yā miiⁿ yeⁿe chi caⁿā Chiidá yā chí ca'a yā Espíritu N'dai. Chuū ní Jesús teé yā ndís'tiī ní inaán nī ní n'giindiveéⁿ nī. ³⁴ Ti David miiⁿ nguéé cuchεε sa nanguuvi; ti maāⁿ sa ngaⁿa sa:

Caⁿa Señor chí yā Señor yeⁿé: 'Cuundi dí lado yeⁿe honor,

³⁵ ndíí cu'neéⁿ 'ii'yāⁿ chí táaⁿ yā yeⁿe di chí tun'dáá n'dai di ndúúcu yā ní cunée yā na poder yeⁿé di.

³⁶ Cuaacu niiⁿnyuⁿ cádiinuuⁿ nducyáácá 'ii'yāⁿ yeⁿe ndaata Israel chí Jesús chí ndís'tiī ní chí'nééⁿnga'á nī 'ii'yāⁿ, Ndyuūs diⁿ yā chí Señor ní Cristo yā ní 'ii'yāⁿ ch'εεε taavi.

³⁷ Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū ní nééné ya'ai chíi staava yeⁿé yā. Ní caⁿa yā chíi yā 'ii'yāⁿ s'een Pedro ndúúcu taa na 'uuvi apóstoles: Ndís'tiī saⁿā ví'í, ¿de'ē diⁿ 'nū?

³⁸ Pedro miiⁿ ngaⁿa sa ngii sa 'ii'yāⁿ s'een: Nguεcúndíí nī yeⁿé nuuⁿndi yeⁿé nī ní cuεdinúuⁿnīⁿ ca'áámá ca'áámá nī cucáávā chí chí duuchi Jesús. Níícú Ndyuūs nadach'εεcú yā

nuuⁿndí yeⁿ'e ndís'tiī; ni cuta'á nī chi tee Ndyuūs miiⁿ chi Espíritu N'dai yeⁿ'é yā. ³⁹ Caati Espíritu N'dai caⁿ'ā Chiida yú chi teé yā cucáávā ndís'tiī ndúúcū daiya nī ní cucáávā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā yaⁿ'ai, ni cucááva nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuaī Señor 'iivú Ndyuūs yeⁿ'ē yú 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴⁰ Pedro miiⁿ ngaⁿ'á yā nduudu cuaacu nanááⁿ na 'uuví yā ndúúcū n'deee taaví nduudu ní ngaⁿ'a diitú yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'a yā: Nanguáⁿ'ai nī yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ n'daacā.

⁴¹ 'Tíicā 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuún yā nduudu yēⁿ'e yā chεεdinúūⁿniⁿ yā, ní chi 'yaáⁿ yā nguuvi miiⁿ tan'dúúcā 'iiⁿnūⁿ mil 'iiⁿ'yāⁿ. ⁴² Ní 'áámá caneé yā ndúúcū chí chi'cueeⁿ apóstoles ní nduuvidaama yā ní n'dee yā pan ní caⁿ'angua'á yā.

Vida yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e Evangelio yeⁿ'e Jesu-cristo vmnááⁿ vmmaaⁿ

⁴³ Ní vaadī 'va'a níndaā nanááⁿ nducyaaca yā. Néené n'deēe vaadī n'giinu ndúúcū señales chí diíⁿ apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs. ⁴⁴ Ní nducyaacá yā chí i'téenu yā nduuvidaama yā. Ní nducuénⁿ'ē chí véeⁿ yeⁿ'é yā canée yeⁿ'ē nducyaaca yā. ⁴⁵ Ní n'diicuí yā yáⁿ'āa yeⁿ'é yā ndúúcū chí vεε yeⁿ'e yā ní nga'a yā 'téé 'téé nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ tuunu tuunu cá chí ngi'vaachí 'iiⁿ'yāⁿ. ⁴⁶ 'Áámá ninduuvidaamá yā na yáacu nguuvi nguuvi. Ní ninduuvidaamá yā ní yeenú taaví yā staava yeⁿ'é yā ndúúcū 'áámá vaanicadiinúún yeⁿ'e yā taachi n'deé yā pan ní taachí che'é yā na vaacú yā. ⁴⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ dich'εεté yā Dendyuūs. Ní véeⁿ favor yeⁿ'é yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ. Ní Señor Ndyuūs nguuvi nguuvi idi'yáaⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí i'teenú yā 'iiⁿ'yāⁿ.

3

Saⁿā chi nguéé ngii ngíicá sá ní nānduūvā yeⁿē sa

¹ Pedro míⁿ ndúúcū Juan dáámá cueⁿe yā cuchεε yā na yaacū templo cuaaⁿ nan'gεεcú 'íⁿnúⁿ chíīnu, hora chi caⁿ'angua'á yā. ² Ní ná'a yā ndéε yā 'áámá saⁿā chi ndii dúúvā sá ndíi chεeti chεεcu sa. Saⁿā miiⁿ ní nguúví nguúví i'néeⁿ yā saⁿā cheendi yaācū chi nguuví Hermosa o N'dεεveé. Saⁿa miiⁿ ngiica sa limosna 'iiⁿ'yāⁿ chi ngeⁿe yaācū templo. ³ Sáⁿa 'cūū taachi n'diichī sa Pedro ndúúcū Juan chí chindáa yā yāacū ch'εεte, chiica sá limosna 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ⁴ Pedro ndúúcū Juan ch'εetinée yā ch'íinu yā saⁿā miiⁿ, ní caⁿ'á yā chii yā saⁿā: Cun'diichi dí nús'uu.

⁵ Tuu'mi ní saⁿā miiⁿ ch'íinu sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi canee ngíinu sá de'ē ca'á yā saⁿā. ⁶ Naati Pedro miiⁿ caⁿ'á yā: Nguéé tuūmī 'díⁿnguεε yeⁿé ní nguéé 'diⁿnguāⁿ yeⁿé chí canée yeⁿé chi teé dii, cucáávā Jesucristo yeⁿe yāāⁿ Nazaret miiⁿ, nacuéeⁿ dī ní caaca di.

⁷ Ní sta'á yā ta'ā sa lado tá cuaācū sa ní nadacuéeⁿ yā saⁿā. Hora míⁿ nūuⁿ ní ndaā dítiínú ca'a sa ndúúcū 'íini ruundi ca'a sa. ⁸ Ní caī yaācú sa, ní chééndii sá, ní chiicā sa. Sndáa sa ndúúcū Pedro ndúúcū Juan chεeti yaācū templo miiⁿ. Ngiica sá ní ngái yaācú sa ní i'téenu sá Dendyuūs. ⁹ Núúⁿmáⁿ yāāⁿ 'iiⁿ'yāⁿ n'diichí yā saⁿā chi ngiica sa ní i'téenu sa Dendyuūs. ¹⁰ Ní nntíinaaⁿ yā chi saⁿā miiⁿ chi saⁿā chi n'giindī cheendi yaācū templo chi nguuví Hermosa, ní ngiica sa limosnas. Ní cheⁿe yiinu yā ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ dii'yá yā chiī chi 'tíicā nanduuvá yeⁿē sa.

Pedro nga'á yā na corredor chi nguuvī Salomón

11 Saⁿā chí nguεε ngiica ní chi nduūvā yeⁿē sa sta'ā sa Pedro ndúúcu Juan ní nuuⁿmaⁿ yáaⁿ yā ngeⁿe yiinú yā 'iiⁿyāⁿ. Ní cueⁿé yā na corredor chi nguuvī Salomón chi 'áámá corredor yeⁿe yaācū ch'εεε. 12 Taachi Pedro n'diichi sa 'iiⁿyāⁿ s'uúⁿ Pedro nan'guεεcútáⁿa sa yeⁿé 'iiⁿyāⁿ yáaⁿ: Ndís'tiī saⁿā yeⁿe Israel, ¿de'ē cuuvi chí ngeⁿe yiinú nī yeⁿe chúū? O ¿de'ε cuuví chí n'gíínu nī nús'uū? ¿'Áá caava chí diitú 'nū o chí n'dái 'nū chí diíⁿ 'nū chí ngíicá sáⁿa 'cūū? 13 Ndyuūs yeⁿe saⁿā s'eeⁿ, Abraham ndúúcu Isaac ndúúcu Jacob ní Ndyuūs yeⁿē chiida yú, Ndyuūs diíⁿ yā honrar Daiyá yā Jesús. Ndís'tiī ní ca'á nī 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní cheeⁿdiitú nī nanááⁿ Pilato miiⁿ taachi Pilato neⁿé yā ca'á yā libertad yeⁿé yā. 14 Ndís'tiī ní cheeⁿdiitú nī chí Jesús chí n'daaca yā, Jesús chí n'dai taaví yā, ní chiica nī chí canéé libre 'áámá saⁿā chí 'nín'núⁿ 'iiⁿyāⁿ. 15 Ní ch'iiⁿ'nuⁿ nī Jesús chí cā'a yā vida yeⁿe 'iiⁿyāⁿ. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní nadin'dūūchí Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ yeⁿē nguaaⁿ tináⁿā ní nús'uú caaⁿmaⁿ cuaacú 'nū yeⁿé yā. 16 Sáⁿa 'cūū chí nguεε ngiica chí ndís'tiī inaáⁿ nī ní n'diichí nī, sáⁿa 'cūū ní ditiinú sa cucáávā chí i'téenu sa Jesús. Ndúúcu vaadī i'téenu chí ca'a Jesús, sáⁿa 'cūū 'āā nduuvī n'dái sá tan'dúúca chí n'diichī nducyaacá ndis'tiī.

17 Naati maaⁿ ní, ndís'tiī vi'í, deenú chí ndís'tiī dīⁿ nī chuū cucáávā chí nguεε déenu nī tan'dúúca chí dīⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí ngaⁿa ntiinnyúⁿ yā yeⁿē ndís'tiī. 18 Tíicā Dendyuūs ní snuūⁿ ca'a chí caⁿa yā vmnááⁿ vmnaaⁿ cáávā cheendi nducyaaca profetas chí n'dai chí caⁿa nduudu yeⁿe Dendyuūs yeⁿe

chi Cristo Daiyá yā. Ní cánéé chí Cristo ní 'cweenú yā cuuvi. ¹⁹ 'Tíicā maaⁿ ní nacadínuuⁿ nī ní ndaa-cadáámí nī yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é nī ní cu'téénú nī. Níicú Ndyuūs nadiví yā nuuⁿndi yeⁿ'é nī. Níicú ndaa tiempo chí ntaavi'tuunúúⁿ nī nanááⁿ Señor 'iivú Ndyuūs. ²⁰ Ndyuūs ní ndεεvé yā Jesucristo ndíí vmnaaⁿ níicú caⁿ'a yā chi dichó'o yā Jesucristo tan'dúúccā chi caⁿ'a yā ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ. ²¹ Cuaacu níⁿnyúⁿ chi 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canee cúúⁿmiⁿ chi cánéé yā va'āi chεεti nguuvi ndíí taachi ndáá nguuvi chi Dendyuūs dííⁿ yā taanduvéé dendu'ū chi Dendyuūs caⁿ'á yā vmnááⁿ vmnaaⁿ cucáávā cheendi profetas yeⁿ'e yā. Profetas chi n'dai caⁿ'a yā chi cuchíi ndíí cuááⁿ vmnaaⁿ. ²² Caati Moisés miiⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā chíida yú s'eeⁿ ndíí vmnaaⁿ: Señor Ndyuūs yeⁿ'ē yú nadacuéeⁿ yā 'áámá profeta nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yú tan'dúúccā 'úú. Ní yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'ē taanduvéé dendu'ū chi caaⁿ'maⁿ yā ndúúccū ndís'tiī. ²³ Ní cuuví chí nducyaaca yā chi nguéeⁿ 'caandiveéⁿ yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ profeta miiⁿ cánéé chí can'dáa yā yeⁿ'ē nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

²⁴ Tanducuéⁿe profetas ní ndii tiempo yeⁿ'e Samuel ndii tiempo chi cuchíi 'yaaⁿ n'dái yā ní caⁿ'a yā, ní 'āa caⁿ'a ntúuⁿ yā yeⁿ'ē nguuvi 'cūú. ²⁵ Ndís'tiī daiya profetas chí caⁿ'a nduudu yeⁿ'é Dendyuūs ní yeⁿ'e compromiso chí Dendyuūs caⁿ'a cuaacú yā ndúúccū chíida yú s'eeⁿ ní caⁿ'a yā chíi yā Abraham: Ná ndaatá yeⁿ'ē di cuchíi 'áámá saⁿ'ā cuayiivi, caati sáⁿ'ā miiⁿ cúúví di'viicú sa tanducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdí 'cūú. ²⁶ Ndyuūs nadicuéeⁿ yā Daiyá yā vmnááⁿ vmnaaⁿ cáávā

ndís'tiī. Ní dichó'ó yā 'ii'n'yān mii'n chí di'viicú yā ndís'tiī chí 'áámá 'áámá nī ndaacadaamí nī ye'n'é nuu'ndí ye'n'é nī.

4

Pedro ndúúcū Juan nanáán 'ii'nntyén'ē Concilio

¹ Taachi Pedro ndúúcū Juan yaa'ví yā nanaan 'ii'n'yān mii'n chí nduuvíáámá yā tuu'mí ndaá nanáán 'ii'n'yān s'een chiiduú s'een ye'n'é Israel ndúúcū soldados ndíí tii'n ye'n'é soldados chí dii'n cuidado ye'n'e yáacū templo ye'n'e 'ii'n'yān Israel ndúúcū 'ii'yān saduceos chí nguéé i'teenú yā chí nnduuchí 'ii'n'yān ye'n'e nguaan tinán'ā. ² 'Ii'n'yān s'een mii'n ya'āí chí ye'n'e staava ye'n'é yā taachi chí'indiveén yā chíí chí Pedro ndúúcū Juan ca'n'a yā chí chí'cuéén yā 'ii'n'yān yáān mii'n. Ní ca'n'a yā chí Dendyuūs nadacuéén yā 'ii'n'yān s'een ye'n'e nguaan tinán'ā cucáāvā Jesús mii'n. ³ Ch'íinū nguuví míín ní 'ii'n'yān s'een chita'á yā Pedro ndúúcū Juan ní chinuú yā sa'n'a s'een vácūū ndíí chidεεεε mii'n. ⁴ Naati nguaan tanducuén'e yā neené 'yaa'n yā chí chí'indiveén yā ní n'dee taaví yā chí chí'teenú yā, ní 'ii'n'yān s'een ní ngii yā taanduu nyu'u mil.

⁵ Chidεεεε táámá nguuví mii'n nduuvídaamá na yáān Jerusalén 'ii'n'yān s'een chí nga'n'ā ntiinnyu'n ndúúcū 'ii'n'yān ndiicúū chí nga'n'a ntiinnyu'n ye'n'é yáacū ndúúcū maestros ye'n'e ley, ⁶ ndúúcū chíiduú ch'εεεε cá ye'n'é Israel chí nguuví Anás, ndúúcū Caifás, ndúúcū Juan, ndúúcū Alejandro, ndúúcū nducyáácá 'ii'n'yān ye'n'e familia chíiduú ch'εεεε cá ye'n'e Israel. ⁷ Ní chí'inú yā Juan ndúúcū Pedro naavta'n'ā, ní ntiinguunéén yā sa'n'ā s'een: ¿Dε'ē

poder, o de'ē duuchí 'ii'yāⁿ chi teē poder chi diín nī chuū?

⁸ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní diituú Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs 'ii'yāⁿ caⁿ'a yā chii yā saⁿ'a: Ndís'tiī 'ii'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā ndúúcū 'ii'yāⁿ ndi-icúū chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā yeⁿ'ē yáacū yeⁿ'ē 'ii'yāⁿ Israel; ⁹ ndúúti chi ndís'tiī maaⁿ ní diín nī juzgar nús'uu yeⁿ'e saⁿ'ā chi ngiītā miiⁿ ní n'daacá 'nū ndúúcū sa, ní sáⁿ'a 'cūū miiⁿ nanduuva yeⁿ'ē sa, ¹⁰ cadíínuuⁿ nducyaaca ndís'tiī ndúúcū nducyáácá 'ii'yāⁿ yeⁿ'ē Israel miiⁿ chi sáⁿ'a 'cūū chi canéé sá ndúúcu yú nanduuvá yeⁿ'ē sa cucáávā Jesu-cristo yeⁿ'ē yáāⁿ Nazaret. 'Ii'yāⁿ miiⁿ ndís'tiī ní s'nééⁿnga'á nī 'ii'yāⁿ ní Dendyuūs nadicuéeⁿ yā 'ii'yāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. ¹¹ Jesús tan'dúúcā tuūu 'cūū chi ndís'tiī 'ii'yāⁿ chi dín'dāi va'ai ní nguéeé canee yiinú nī, naati maaⁿ ní Ndyuūs chi cu'néeⁿ yā tuuú 'cūū yeⁿ'ē lado tuūu ch'εεté yeⁿ'ē esquina yeⁿ'e va'ai. ¹² Véé dámaāⁿ 'áámá n'dyáⁿ'ā sáⁿ'a 'cūū chi cuuvi nadanguáⁿ'ai sa 'aa du'ú nūuⁿ 'ii'yāⁿ. Neⁿ'e chi nguéeé ndúúcū 'ii'yāⁿ miiⁿ nguéeé nínguaⁿ'āi yú, ti nguéeé táámá 'ii'yāⁿ ná iⁿ'yeeⁿdí 'cūū chi nadan-guáⁿ'ai yā s'uuúⁿ.

¹³ Tuu'mi ní taachí n'diichi yā chi Juan ndúúcū Pedro ditiinú taavi sa, nguéeé di'vá'a sa ní cudéenu yā chi nguéeé saⁿ'ā chi deenu sa letra ti tonto sa, cheⁿ'e yiinú yā chiī. Ní deenú yā chi saⁿ'ā s'eeⁿ ch'εεtinéé sa ndúúcū Jesús. ¹⁴ Taachí n'diichi yā chi chééndii saⁿ'ā chi 'āā nnduuvá yeⁿ'ē ndúúcū 'ii'yāⁿ s'eeⁿ nguéeé ngíi ngaⁿ'a yā contra yeⁿ'e sa. ¹⁵ Tuu'mi ngaⁿ'á 'ii'yāⁿ s'eeⁿ ngii yā saⁿ'ā s'eeⁿ miiⁿ chí nacan'dáa sa nguaaⁿ 'ii'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chí nndeé yā nguaaⁿ maáⁿ yā. ¹⁶ Ní ngaⁿ'a yā:

¿De'ē diin yú ndúúcu sa'n'ā s'een? Cuaacu ní'nyú'n chi vεε 'aama señal caavā sa'n'ā s'een diin sa 'tíicā ní cadiínuu'nducyaaca yā na yāān Jerusalén mii'n. Ní nguéé cuuvi 'cuεεcutá'n'a yú ye'n'e chúū. ¹⁷ Naati chi 'aa ntéé caa'n'ma'n sa chi 'yaa'n cá chuū nguaa'n yāān, tuu'mi ní 'ii'n'yā'n chi nga'n'a ntii'nyú'n yā ye'n'ē yāān mii'n nga'n'a yā: Yáá'ví yúúdu yú ye'n'e sa'n'ā s'een chí 'aa ntéé caa'n'ma'n sa mar 'áámá ye'n'e Jesús ndii máá'n ndíi nguuvi chi cuchíi.

¹⁸ Ní 'cai yā sa'n'ā s'een ní ca'n'a yúúdu yā chii yā sa'n'ā s'een chí 'āā ntéé caa'n'ma'n sa ní 'aa ntéé ca'cuéé'n sa ye'n'ē Jesús mii'n. ¹⁹ Naati Pedro ndúúcu Juan nán'guεεcutá'n'a sa ye'n'e yā ní ca'n'ā sa ye'n'e yā: Canéé chí tuumicadiinuu'n nī nanáán Dendyuūs. ¿'Áá canéé chí cu'téenu 'nū ye'n'e ndís'tiī vmnáán vmnaa'n o cu'teenú 'nū ye'n'ē Dendyuūs? ²⁰ Ti nguéé cuuvi chí 'aa ntéé caa'n'má'n nús'uū de'ε chí n'diichi 'nū o chíi'n chí ch'iindiveé'n 'nū.

²¹ Tuu'mi ní taachi yaa'vi yuudú yā sa'n'ā s'een ní nadichó'o yā sa'n'ā s'een cáávā nducyáácá yā i'téenu yā Dendyuūs cucáávā chíi 'āā chíi. Ní nguéé indaacá yā mar 'áámá nuu'ndi ch'εεε ye'n'e sa'n'ā s'een chí cuuvi dii'n yā castigar sa'n'ā s'een cáávā chí 'va'á yā 'ii'n'yā'n yāān mii'n. ²² Níicú dii'n yā 'áámá milagro ndúúcu sa'n'ā mii'n chí nduūvā ye'n'ē sa. Sa'n'ā mii'n 'āā ngo'o sá 'uūvī ngeεcu nduūyū ye'n'ē sa.

Ti'n'yā'n chí i'teenu caacá yā confianza ndúúcu ánimo

²³ Taachí 'āā nduuví yā libre cue'n'é yā nanáán compañeros ye'n'é yā. Tuu'mi ní ca'n'á yā nducué'n'ē chí nca'n'a chiiduú n'gεεté ye'n'e Israel ndúúcu 'ii'n'yā'n ndiicū chí nga'n'a ntii'nyu'n ye'n'e yáacū.

²⁴ Ní 'ii'n'yā'n s'een ní taachí ch'iindiveé'n yā chuū,

nduuvidaamá yā ní caⁿ'a yā ndúúcū Dendyuūs: N'díí, Señor Dendyuūs chí ch'εεε n'dai ca, n'dií 'iiⁿ'yāⁿ chí din'dái nī nanguuvi ndúúcū yáⁿ'āa ndúúcū nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ndúúcū tanducuéⁿ'ē chí véé.

²⁵ Caati ndúúcū cheendi David, saⁿ'ā chí n'dií chí 'āā diiⁿ mandado yeⁿ'é nī ní 'āā caⁿ'a nī:

¿Δε'ε cuchíí chí rebelde 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel? Níícú 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē naciones miiⁿ inacádiinúúⁿ yā cosa chí nguéé dichii'vē.

²⁶ Nduuvidaamá reyes yeⁿ'ē yáⁿ'āa 'cúū, 'íícú saⁿ'ā n'gεεε chí ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā nduuvidaamá yā contra yeⁿ'e Señor Dendyuūs, ndúúcū Cristo yeⁿ'é yā.

²⁷ Maaⁿ ní cuaacu níⁿnyúⁿ chí nduuvidaamá yā Herodes ndúúcū Poncio Pilato, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel na yáⁿ'āⁿ'cūū contra yeⁿ'e Jesús chí Daiya nī chí n'dai. Ní n'dií ca'á nī ntiiⁿnyuⁿ chí diíⁿ yā.

²⁸ 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ diíⁿ yā chí cuuvi tan'dúúcā chí neⁿ'é nī ymⁿááⁿ ymⁿaaⁿ chí cuuvi 'tíícā. ²⁹ Maaⁿ ní n'dií Señor, n'diichí nī chí tan'dúúcā chí chiiduú n'gεεé yeⁿ'ē Israel ngaⁿ'a taáⁿ yā ndúúcū nús'uu. N'dií Señor, teé nī nús'uu chí idiíⁿ mandado yeⁿ'é nī chí nguéé 'va'á 'nū ní caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu yeⁿ'é nī.

³⁰ Ch'íⁿ'í maáⁿ nī chí diitú nī chí 'iiⁿ'yāⁿ diíⁿ yā chí nánduūvā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ, ní diíⁿ yā señales ndúúcū vaadi n'giinu cucáāvā Daiyá nī chí Jesús chí n'dai taavi.

³¹ Taachí ch'iinu caⁿ'ángua'á yā naachi nduuvidaámá yā, nuⁿ'u va'āī miiⁿ. Ní nducyaaca yā ní chiitu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs 'iiⁿ'yāⁿ. Nguéé 'va'á yā chí caⁿ'a yā nduudu yeⁿ'e Dendyuūs.

Nducuén'ē chi véé ye'n'ē nducyááca 'ii'yān

³² 'Ii'yān n'dee n'dái chí chi'téenu yā nduuvidaamá yā ní 'áámá staava ye'n'é yā, 'áámá alma ye'n'é nducyaaca yā. Mar 'áámá 'ii'yān nguεε ca'n'a yā chi ye'n'é yā dendu'ū chi véε ye'n'é yā ti nducuén'ē chi véé ní ye'n'ē nducyááca yā. ³³ Apóstoles chi dichó'ó Ndyuūs nga'n'á yā nduudu cuaacu ndúúcū poder ch'εεε ye'n'ē Señor Jesús chi nadacuée'n yā ye'n'e nguaa'n tiná'n'ā. Níicú favor ch'εεε taavi cá ye'n'é Dendyuūs cánéé nanáán 'ii'yān s'ee'n. ³⁴ Mar 'áámá 'ii'yān nguεε ngii 'vaachí yā. Nducyááca 'ii'yān chi véé ye'n'ē chiidá yā chí ye'n'e yā ndúúcū dendu'u ye'n'é yā ín'diicuí yā. Ní ndéε yā chi ndāāca yā chi n'diicui yā chii'n. ³⁵ Ní 'nee'n yā na ca'a apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs. Ní nga'á yā ca'áámá 'ii'yān tuunu tuunu ca ngii 'vaachí 'ii'yān. ³⁶ Tuu'mi ní José, ní 'ii'yān chi s'nee'n apóstoles chi duuchi Bernabé (chi ne'n'e caa'n'ma'n, 'Ii'yān chi nga'n'a 'viich'εεtínūu'n). José mii'n 'ii'yān ye'n'e ndaata ye'n'e levita ní ch'iindiyáa'n yā na isla Chipre. ³⁷ 'Ii'yān mii'n véé 'áámá vaadī ngua'aá ye'n'é yā. N'diicui yā ní ndéε yā tuumi ye'n'ē mii'n, ní s'nee'n yā na ca'a apóstoles chi dichó'ó Ndyuūs.

5

Ananías ndúúcū Safira

¹ Véé 'áámá sa'n'ā chi nduuvi sa Ananías ndúúcū Safira n'daataá ye'n'ē sa chí n'diicui sá 'áámá vaadī ngua'aá ye'n'ē sa. ² Nguéé tanducuén'ē tuumi chí st'a sa ye'n'e yá'n'āa ndεε sa, ní n'daataá ye'n'ē sa chicadínúú'n tá chuū. Sa'n'ā mii'n ní 'téé nūu ndéε sa chí 'nee'n sa na ca'ā apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs.

³ Tuu'mí ngaⁿā Pedro miiⁿ: Díí, Ananías, ¿de'ē cu-uví chi yááⁿnguiniūⁿ chistaⁿ'a sa na staavá yeⁿ'ē di, ní nguéeⁿ caⁿ'a cuaacú dí nanááⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs, ní nguéeⁿ ndéε di tanducuéⁿ'ē tuumí yeⁿ'ē yáⁿ'āa miiⁿ? ⁴ 'Naaⁿ chi cánéé ta'ā di, ¿'áá nguéeⁿ yeⁿ'ē di? Ni taachi 'āā n'dīicuí di, ¿'áá nguéeⁿ yeⁿ'ē di dendu'ū? ¿De'ε cúúví chí chi'neeⁿ di na staava yeⁿ'ē di? Nguéeⁿ caⁿ'a di nduudu yaadi miiⁿ ná saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū naati nanááⁿ Dendyuūs.

⁵ Taachi Ananías ch'iindiveeⁿ sa nduudú 'cūū sndεεve sá ní ch'iī sa. Ní nducyááca yā chi ch'iindiveeⁿ yā chuū dii'yā taaví yā chiī. ⁶ Ní saⁿ'ā da'cáiyāa chi s'nééⁿ miiⁿ nadicuéeⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ, ní ch'εεcu sa tīnūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, ní tun'dáa sa 'iiⁿ'yāⁿ chuva'āī. Ní ch'iichi sá 'iiⁿ'yāⁿ na panteón.

⁷ Cho'ōo tan'dúúccā 'iiⁿnūⁿ hora chi ndāā n'daataá yeⁿ'ē sa cheεti yaācū. Táⁿ'a 'cūū ní nguéeⁿ deenū tá de'ē chi chiī. ⁸ Tuu'mi ní Pedro ngaⁿ'a sa ngii sa táⁿ'ā: Cuuvi di 'úú, ¿'áá n'deēε tuumí sta'a di yeⁿ'e yáⁿ'āa miiⁿ chí n'diicui sa? Ní tá miiⁿ ní caⁿ'a tá: 'Tíicā. ⁹ Pedro miiⁿ ngaⁿ'a sa ngii sa táⁿ'ā: ¿De'ē cáāvā chi diiⁿ di ndúúccū isaⁿ'a yeⁿ'ē di chi chinnche'ei dí Espíritu yeⁿ'e Señor 'iivú Ndyuūs? N'diichí dí. 'Iiⁿ'yāⁿ chi cheⁿ'e chí n'guuchi isaⁿ'ā yeⁿ'ē di sneé yā cheendi yaācū ní canéé chí tun'dáa ntúūⁿ yā dii. ¹⁰ Tuu'mi ní chi nndεεvé túūⁿ tá 'cūū na ca'a Pedro ní ch'iī tá. Taachi ndāa saⁿ'ā s'eeⁿ yaācū ní nndaaca sa táⁿ'a 'āā n'diī ntúūⁿ tá. Ní tun'dáa nī ntúūⁿ saⁿ'ā da'caiyāa s'eeⁿ táⁿ'ā. Ní ch'iichi sa táⁿ'ā niⁿnuúⁿ ná yáinyāⁿ yeⁿ'ē saⁿ'a yeⁿ'ē tá. ¹¹ Nducyááccā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yaācū ndúúccū 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iindiveeⁿ yā chuū neené dii'yā yā chiī.

N'deeε taaví señał s'eeⁿ ndúúccū vaadi n'giinu s'eeⁿ

12 Cáávā ta'a apóstoles neené n'dee n'áán señales ndúúcū vaadī n'giinu s'eeⁿ diíⁿ yā na yāāⁿ miiⁿ. Ní nducyáácá yā 'áámá nduuvidaamá yā corredor chi nguuvi Salomón yeⁿ'e yaácū templo yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. 13 'Iiⁿ'yāⁿ chi nguéé nduuvidaamá yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáacū 'va'á yā chi nduuvidaāma yā nduucú yā. Naati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ diiⁿ yā honrar 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáacū. 14 'Iiⁿ'yāⁿ chi i'téénú Señor 'iivú Ndyuūs chi 'yaaⁿ cá yā tan'dúúcā chi 'yaaⁿ sáⁿ'ā 'tiicá ntúūⁿ n'daataa; 15 tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi ngííta miiⁿ cyuuni. Ní sn'duú yā 'iiⁿ'yāⁿ na cama, ní sn'duú yā 'iiⁿ'yāⁿ na colchones, ti taachi cho'o Pedro miiⁿ ní 'aa cunee 'cuutií yeⁿ'e Pedro miiⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e 'áámá chεε 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 16 Níícú 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ na niiⁿ'nuúⁿ mííⁿ neené 'yāāⁿ yā ndaá yā yāāⁿ Jerusalén ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi ngiítā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí sta'ā 'yúúné chí nguéé n'dāācā yeⁿ'e yāāⁿ'n'guiniūⁿ. Nducyáácá yā nduuva yeⁿ'e yā.

'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ can'dáa yā chi n'nuuⁿ cá'ai yā Pedro ndúúcū Juan

17 Tuu'mi ní chiiduú ch'εεε ca yeⁿ'e Israel ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcū yā chí yeⁿ'e saduceo s'eeⁿ chí nguéé i'téenu yā chí nduuchi 'iiⁿ'yāⁿ nguaaⁿ tináⁿ'ā diíⁿ yā contra yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní diíⁿ ngueé yā. 18 Ní sta'á yā apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs ní s'nuúⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ vácū yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ. 19 Naati 'áámá ángel yeⁿ'e Señor 'iivú Dendyuūs miiⁿ ní nn'guaaⁿ yā cheendi vácū miiⁿ n'gaaⁿ, ní tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: 20 Cunaⁿ'á nī, ní 'cuetíndíí nī na yáacū templo ní

caa'maⁿ nī tanducuéⁿē nduudu yeⁿe vida ngái 'cūū nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿē yáāⁿ miiⁿ.

²¹ Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū ní sndaa yā yaācū templo miiⁿ tyaaⁿ tyaaⁿ ní ca'cueeⁿ yā. 'Naaⁿ chi snée yā chεεti yaācū miiⁿ ní nduividáámá chiiduú ch'εεε ca yeⁿe Israel ndúú^cū 'iiⁿ'yāⁿ chi snée nduucú yā. Ní 'cai yā 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiinnyuⁿ ndúú^cū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ndicúū yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Ní dichó'ō yā soldado s'eeⁿ chi caⁿ'ā sa na vácūū chí canguái sa 'iiⁿ'yāⁿ. ²² Taachi ndáā soldado s'eeⁿ nguéeⁿ indaāca sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ vácūū tuu'mi ní nguεεcundí sa ní yaa'vi sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ²³ Ní ngaⁿ'ā sa: Cuaacu níⁿnyúⁿ taachí ndaá 'nū, ní nduudí vácūū ní canée candado, ní 'iiⁿ'yāⁿ chi snée cuidado vácūū snée yā cheendi vácūū. Taachí nan'guaaⁿ 'nū míⁿ, mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguée yā chεεti vácūū miiⁿ. ²⁴ Taachi chiiduú ch'εεté ca yeⁿe Israel miiⁿ ndúú^cū soldado ndíⁿtiⁿ yeⁿe soldado s'eeⁿ chi idiⁿ cuidado yaācū templo miiⁿ ndúú^cū chiiduú n'gεεε ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūū, nééné nadacadíⁿnuuⁿ yā chi chiⁿ chuū. ²⁵ Naati 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ndaá yā ní chí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chuū: Cun'diichí nī, sáⁿ'ā chi s'nuúⁿ nī vácūū miiⁿ yáacū templo snúuⁿ sa. Ní ngi'cuéⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ yáāⁿ.

²⁶ Tuu'mi ní cueⁿ'ē soldado ndíⁿ tiiⁿ yeⁿe soldado s'eeⁿ chi diⁿ cuidado yeⁿ'ē yáacū ndúú^cū soldado s'eeⁿ ní nguéeⁿ ndúú^cū vaadī caa'va chi nguái yā saⁿ'ā, ti 'va'á yā chí cuíⁿtuū 'iiⁿ'yāⁿ yáāⁿ miiⁿ. ²⁷ Taachi ndée yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní díⁿ yā presentar saⁿ'ā s'eeⁿ nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'e yeⁿ'e concilio tuu'mi ní chiiduú ch'εεε cá yeⁿ'e Israel miiⁿ ntiinguunéeⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ.

28 Ní ngaⁿ'a yā saⁿ'ā s'een: ¿'Áá nguéé caⁿ'a 'nū chii 'nū diituú ndís'tiī chi nguéé ca'cueéⁿ nī yeⁿ'e Jesús? Maaⁿ ní 'āā dicutuú ntúuⁿ nī na yāāⁿ Jerusalén ndúúcu nduudu náⁿ'á yeⁿ'é nī. Ní neⁿ'e cu'neéⁿ nī nuuⁿndi nús'uú ndúúcu nuuⁿndi yeⁿ'e vaadī n'gii yeⁿ'é sáⁿ'a 'cūū. 29 Nanguεεcútaⁿ'ā Pedro ndúúcu apóstoles ní caⁿ'a yā: Caneé chi díⁿ 'nū o cu'téénu 'nū yeⁿ'é Dendyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ chi 'cuiinu ní cu'téénu 'nū yeⁿ'é saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū. 30 Dendyuūs yeⁿ'é chiida yú nadācuééⁿ yā Jesús. Ní ndís'tiī ní ch'iiⁿ'núⁿ nī 'iiⁿ'yāⁿ ní dicuái nī 'iiⁿ'yāⁿ ná 'áámá yáⁿ'á. 31 Ndyuūs nadicuééⁿ yā Jesús lado yeⁿ'e honor. Ní chi'neéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'εεε ní Salvador chi nadach'εεcu Jesús 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿndi yeⁿ'é yā. Ní chuū ní cáávā chí Jesús ca'a yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel chi cuuvi ndaacadáámí yā yeⁿ'e nuuⁿndí yeⁿ'e yā. Níícú Dendyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'é yā. 32 Níícú nús'uū ní testigo 'nū yeⁿ'é yā yeⁿ'e cosa 'cūū ndúúcu Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs. Dendyuūs miiⁿ ca'a yā Espíritu N'dai miiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'é yā.

33 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'een ch'iindiveéⁿ yā chuū neené nduuvi taáⁿ yā ní neⁿ'e 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā s'een. 34 Tuu'mi ní nguaaⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'é yeⁿ'e concilio ncueéⁿ 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ fariseo s'een chi nguuvi sa Gamaliel, chi saⁿ'ā chi déénú taavi yeⁿ'é ley. Saⁿ'ā miiⁿ 'áámá sá chi neené induuví 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ sáⁿ'ā. Caⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ sa chi can'daa apóstoles chí dichó'ó Ndyuūs chuva'ai miiⁿ 'áámá rato 'lííⁿ. 35 Tuu'mi ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī, 'iiⁿ'yāⁿ Israel, cuin'dííchí nī chí dííⁿ nī ndúúcu sáⁿ'a s'een. 36 Caati nguuvi chí 'āā chó'ōo nācúeeⁿ saⁿ'ā chí nguuvi Teudas chí caⁿ'a

sá 'iiⁿyāⁿ chí 'áámá 'iiⁿyāⁿ ch'εεε. Ní nduuvidaamá 'iiⁿyāⁿ ndúúcū saⁿ'ā miiⁿ tan'dúúcā cuuⁿ ciento 'iiⁿyāⁿ. Sáⁿ'a 'cūū ní ch'ii sa, ní 'iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'ē sa, tuunu tuunu ca na vaacú yā cuináⁿ'a yā. Mar 'áámá yā 'āā ntéé ch'εεtinée yā. ³⁷ Chó'oo chúū ní nācueeⁿ Judas, saⁿ'ā yeⁿ'ē yáⁿ'āa Galilea taachí nduūvī duuché 'iiⁿyāⁿ. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ n'dáa yā saⁿ'ā. Saⁿ'ā miiⁿ ní ch'ii ntúuⁿ sa ní nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā cueⁿ'e 'múúⁿ cueⁿ'e miiⁿ yā. ³⁸ Maaⁿ ní ngaⁿ'á ngii ndís'tiī: Cuvíⁿ nī yeⁿ'ē sáⁿ'ā s'eeⁿ. Ní 'āā snée ra sa ti ndúúti chí consejo 'cūū o ntiiⁿnyuⁿ 'cūū yeⁿ'e saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿdí 'cūū tuu'mi ní nguéé dε'ē vεε dichíí'vē. ³⁹ Nguéé cuuvi diíⁿ nī chí nadituuví nī chuū ndúúti chí yeⁿ'e Dendyuūs ní nguéé diíⁿ nī chí cuuví cuuⁿ'máⁿ nī ndúúcū Dendyuūs.

⁴⁰ Canee yiinú yā chí caⁿ'a sa. Ní 'cai yā apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs ní cheⁿ'é yā saⁿ'ā s'eeⁿ. Ní yaa'vi yuudu yā saⁿ'ā s'eeⁿ chí nguéé caaⁿ'maⁿ sa yeⁿ'e Jesús miiⁿ. Ní n'dεεchí yā saⁿ'ā s'eeⁿ. ⁴¹ Saⁿ'ā s'eeⁿ ní nan'dáa sa nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ concilio s'eeⁿ, ní yeenú taaví sa caati Dendyuūs 'cuúⁿ yā chí ch'εenu sa chíi cucáávā Jesús. ⁴² Nguéé i'neeⁿ naaⁿ yā chí ndii ngi'cueeⁿ yā, ní ngaⁿ'a yā yeⁿ'e Jesucristo miiⁿ chεeti yáacū templo ndúúcū ná vaacú 'iiⁿyāⁿ nguuvi nguuvi.

6

Diíⁿ yā votar ndεēchē sáⁿ'ā diáconos

¹ Nguuvi miiⁿ chí'yááⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Jesús. Ch'iindiveéⁿ yā nduudú vaadī caa'va nguáaⁿ yā. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí griego yā caⁿ'a yā chí 'iiⁿyāⁿ

Israel s'eeⁿ nguéé diíⁿ yā cuenta ndii nguεε ca'á yā nguuvi nguuvi n'dáátaa nguá'aā chi cuta'ā tá chεε chi che'e tá. ² Tuu'mi ní ndiichúúví apóstoles nadídaama yā nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā Jesús, ní caⁿ'a yā: Nguéé n'daacā chí cu'neeⁿ 'nū chi caaⁿ'máⁿ 'nū yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'e Dendyuūs ní ca'á 'nū chi che'é 'iiⁿyāⁿ. ³ Ndís'tiī hermanos, in'nuúⁿ nī nguaaⁿ s'uuúⁿ ndεεchē saⁿ'ā chi n'daacā vida yeⁿ'e yā ní chi diitú yā ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ndúúcū vaadī cadínūⁿ. Saⁿ'ā s'eeⁿ ca'ā yú ntííⁿnyúⁿ 'cūū saⁿ'ā. ⁴ Ní nús'uu' 'cuεεtinée 'nū caaⁿ'maⁿngua'á 'nū ní 'cuεεtinée 'nū lado yeⁿ'ē chi caaⁿ'máⁿ 'nū nduudu yeⁿ'e Dendyuūs.

⁵ Nducyáácá yā ní canee yiinú yā chuū. Ní diíⁿ yā votar Esteban saⁿ'ā chi i'teenu taavi ní ndiitú ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs, ndúúcū Felipe, ndúúcū Prócoro, ndúúcū Nicanor, ndúúcū Timón, ndúúcū Parmenas, ndúúcū Nicolás 'aama chí i'teenu yeⁿ'e yāāⁿ Antioquía ní maaⁿ ní 'āā saⁿ'ā Israel. ⁶ Nducyaacá yā chí'néeⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ ní cueⁿ'e sa nanááⁿ apóstoles chí dichó'ó Dendyuūs. Ní cuayíví chí caⁿ'angua'á yā tuu'mi ní sn'dúu yā ta'á yā vmnááⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā s'eeⁿ cáávā ntiiⁿnyūⁿ chí ca'a yā saⁿ'ā.

⁷ Níicú chíi 'yaāⁿ 'iiⁿyāⁿ chí chí'teenú yā nduudu yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ. Ní 'iicu 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'teenú yā Jesús neené chíi 'yaaⁿ taaví sá ná yāāⁿ Jerusalén. Neené 'yāāⁿ chiiduú s'úúⁿ yeⁿ'ē Israel chí'téenu yā tan'dúúcā chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí'téenu yā.

Sta'á yā Esteban

⁸ Esteban miiⁿ ní 'áamá 'iiⁿyāⁿ chí i'teenú taavi yā níicú chí diitú yā ndúúcū poder. Ní

neene n'gεετε vaadī n'giinu ndúúcū señales diín yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yáāⁿ. ⁹ Tuu'mi ní tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā yaacū sinagoga yeⁿ'e yáāⁿ yeⁿ'e yā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguuvi Libertos, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yáāⁿ Cirene, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Alejandría, ndúúcū dendu'ū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Cilicia, ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yáāⁿ Asia, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ch'εεcu cheendí yā ndúúcū Esteban. ¹⁰ Naati nguée chí chéé yā ndúúcū Esteban cáávā vaadī deenu yeⁿ'é yā ndúúcū chíi Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs caⁿ'a chí caaⁿ'maⁿ Esteban. ¹¹ Tuu'mi ní n'de'ei n'de'ei caⁿ'a yā chíi yā náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí caaⁿ'máⁿ yā chí 'āā n'giindiveéⁿ yā chí Esteban miiⁿ caⁿ'a yuudú yā contra Moisés ndúúcū Dendyuūs. ¹² 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní chicadiinuuⁿ yā chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ní néené ch'εεcu cheendí yā ní ndástaⁿ'a vaadī cadiinúúⁿ yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ ndicúū ndúúcū maestros yeⁿ'e ley. Ní nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ndaacá yā Esteban, ní staⁿ'á yā 'iiⁿ'yāⁿ, ní ndéε yā nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē concilio. ¹³ Ní 'nēeⁿ yā testigos chí ngaⁿ'a nduudu yaadi ní ngaⁿ'a sa: Esteban 'cūū ní nguée í'nēēⁿnaaⁿ sa chí ngaⁿ'a taaⁿ sá yeⁿ'e lugar 'cūū yeⁿ'é Dendyuūs ní contra yeⁿ'e ley. ¹⁴ N'giindiveéⁿ 'nū chí ngaⁿ'a sa chí Jesús miiⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Nazaret nadatuuví yā lugar 'cūū ní n'daáⁿ yā costumbre chí teē Moisés s'uúúⁿ.

¹⁵ Tuu'mi ní nducyaacá 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē concilio vεεté yā ní n'diichí yā saⁿ'ā miiⁿ. N'diichí yā naaⁿ sa tan'dúúcā naaⁿ ángel chí saⁿ'ā yeⁿ'e va'ai chεeti nguuvi chí diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Ndyuūs.

7

Esteban caⁿ'á yā yeⁿ'ē maáⁿ yā nī ch'ū yā

1 Tuu'mi ní nga'nā chiiduú ch'εεε cá miiⁿ ye'nē Israel: ¿'Áá 'tíicā chuū? 2 Ní Esteban miiⁿ ní nga'nā sa: Ndís'tiī sa'nā ví'í ndúúcū chiida yú s'tiī, 'caandiveén nī ye'nē 'úú: Chiida yú Abraham n'diīchí yā Ndyuūs chi dεεε taavi ca taachi canée yā na yá'nā Mesopotamia taachí 'āā cuéé cuneé yā na yáān Harán. 3 Ní Ndyuūs ca'n'a yā chí yā 'ii'n'yān: Can'dáa di ye'nē yáān vaacú di ndúúcū ye'nē 'ii'n'yān ye'nē di, ní cuchii di na yá'nā chi 'cuu'mín dii. 4 Tuu'mi ní Abraham miiⁿ nan'dáa yā ye'nē ná yá'nā ye'nē 'ii'n'yān s'eeⁿ ye'nē yá'nā Caldea ní canée yā na yáān Harán. Cuayiivi chí ch'iī chiidá yā, tuu'mi ní Ndyuūs nadachó'o yā 'ii'n'yān miiⁿ ná yá'nā 'cūū naachi snée ndís'tiī maaⁿ. 5 Tiempo miiⁿ Ndyuūs nguéé ca'a yā Abraham dε'ē vεε chí cuuvi ye'né yā ye'nē na yá'nā miiⁿ, mar 'aama naachi 'canca'á yā naati ca'n'a Ndyuūs chí ca'á yā cuayiivi yá'nā 'cūū chí ye'nē Abraham, ní ye'nē daiyá yā chí cuchii ca ndí cuayiivi ca taachi 'āā cuéé daiya yā. 6 Ní Ndyuūs ní 'túúcā ca'n'a yā chí yā: Daiyá nī chí cuchii ní 'ii'n'yān chí snúún yúúní ca'ná yā yáān vaacú 'ii'n'yān. Ní 'ii'n'yān yá'nā miiⁿ ní cuta'á yā daiyá yā chí dichí'vε 'ii'n'yān yá'nā miiⁿ. Ní 'ii'n'yān yá'nā miiⁿ ní nguéé n'daacā ti 'cueenu yā cuuvi chεεti cuūⁿ ciento nduūyū. 7 Tuu'mí ca'n'a Ndyuūs: 'Úú ca'á castigo 'ii'n'yān na yá'nā chí cuuví yā mozos ye'nē yá'nā miiⁿ. Ní cuayiivi chí chó'oo chúū, ní nan'dáa yā. Níicú cu'téenu yā 'úú na lugar 'cūū ní diīⁿ yā chεē chí ne'né. 8 Ní Ndyuūs diīⁿ yā 'áámá compromiso ye'nē circuncisión ndúúcū Abraham. Circuncisión miiⁿ 'áámá señal chí 'caacá yā na cuerpo. Ní Abraham miiⁿ véé daiyá yā chí

nguuvi Isaac, ní dííⁿ yā circuncidar daiyá yā Isaac nguuvi chi niini nguuvi sa. 'Tiicá ntúūⁿ Isaac ndúúcū daiyá yā Jacob, ní Jacob ndúúcū ndichúúvi daiyá yā chi saⁿ'ā patriarcas chi chiida yú s'eeⁿ.

⁹ Ní chiida yú s'eeⁿ chinn'gueé yā yeⁿ'e 'díínu yā José. Ní n'diicui yā 'díínu yā José miiⁿ na 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto. Ní cueⁿ'ē José na yáⁿ'āa Egipto naati Dendyuūs canée yā ndúúcu yā. ¹⁰ Dendyuūs nadanguáⁿ'ai yā saⁿ'ā yeⁿ'e tanducueⁿ'ē chi ch'eēnu sa chiī na yáⁿ'āa Egipto. Ní Dendyuūs dííⁿ yā chi rey Faraón yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto n'diichí yā José chí saⁿ'ā n'dai ní saⁿ'ā chi déēnu taavi ndúúcū taanduvéé vaadī deenu chí ca'a Dendyuūs. Ní cucáāvā chuū rey Faraón chi'neeⁿ yā José lado yeⁿ'e gobernador nanááⁿ yeⁿ'ē yán'āa Egipto ndúúcū taanduvéé chi véé na vaacú yā.

¹¹ Ndaā cuiicú ní nuuⁿmáⁿ na yáⁿ'āa Egipto ndúúcū yáⁿ'āa Canaán, ní nch'eenu n'dái yā chiī. Chiida yú s'eeⁿ ní nguéé índaāca yā chi che'e yā. ¹² Taachí ch'iindiveeⁿ Jacob miiⁿ chi véé trigo ná yáⁿ'āa Egipto, dichó'o yā daiyá yā chi chiida yú s'eeⁿ ndíí vmnááⁿ vmnaaⁿ ní cueⁿ'é yā 'áámá viaje. ¹³ Ndiichi ndii 'úúví viaje ntiinaaⁿ sá chi José miiⁿ ní 'dīnū sa cáāvā chi José ch'iⁿ'i maāⁿ sa chi 'dīnū sa. Tuu'mi ní rey Faraón miiⁿ ní n'diichí yā ti 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē José saⁿ'ā s'eeⁿ. ¹⁴ José miiⁿ ní dííⁿ sa chí ndaā chiidá sa Jacob ndúúcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē sa. 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē sa ní ngii yā 'iiⁿnūⁿ ngεεcu ndítiiⁿ'yu yā. ¹⁵ 'Tíicā cueⁿ'e Jacob na yáⁿ'āa Egipto naachí ch'í yā ndúúcū chiida yú s'eeⁿ. ¹⁶ Ní cuerpo yeⁿ'ē tináⁿ'ā s'eeⁿ candéε yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáāⁿ Siquem ní ch'iichí yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáinyāⁿ chi caī Abraham. Abraham miiⁿ ní ndúúcū túumī yeⁿ'é yā caī yā

yá'n'āa miiⁿ na yāāⁿ Siquem ye^{n'}ē daiya sa^{n'}ā s'eeⁿ Hamor ye^{n'}ē yāāⁿ Siquem miiⁿ.

17 Ní taachi 'āā snee niiⁿnuúⁿ nguuví chi Dendyuūs diíⁿ yā chi cā'a yā chii yā Abraham, ch'iitá 'iiⁿ'yāⁿ Israel ní chiī 'yāāⁿ yā na yá'n'āa Egipto. 18 Ní nducueēeⁿ táámá rey na yá'n'āa Egipto chi nguéé in'diichí yā José. 19 Ní rey miiⁿ ní nguéé n'daacā diíⁿ sa ndúúcū ndaata ye^{n'}e yú ndúúcū chiida yú s'eeⁿ. Ní chí cu'neeⁿ sa daiyá yā na peligro chi 'cuūvī. Ní nguéé cuuvi 'yāāⁿ yā. 20 Tiempo miiⁿ ní ch'iindiyāāⁿ Moisés, ní Ndyuūs n'diichí yā sa^{n'}ā 'lííⁿ chi n'daacā sa. Ch'iita sá na vaacu chiida sa 'iiⁿnuⁿ 'iiyū taaví yā sa^{n'}ā. 21 Ní taachí chiida Moisés chi cu'néeⁿ yā sa^{n'}a 'lííⁿ na peligro chi 'cuūvī sa, tuu'mi ní tá'n'ā 'díí daiya rey Faraón chinguaī tá sa^{n'}ā 'lííⁿ ní taavī tá sa^{n'}ā tan'dúúcā 'áámá daiya tá. 22 Ní Moisés miiⁿ ní ch'eeⁿ sa ye^{n'}ē taanduvéé vaadī deenu ye^{n'}ē yá'n'āa Egipto. Ní diitinú taavi sa ndúúcū nduudu ye^{n'}ē sa ndúúcū ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}ē sa.

23 Taachi chii sá 'uuvi ngeεcu ndúuyū, nacádiinuuⁿ sa na staava ye^{n'}ē sa chi ca^{n'}a sa n'diichí sa 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'}ē sa chi sa^{n'}ā Israel miiⁿ. 24 Taachí n'diichí yā 'áámá sa^{n'}a ye^{n'}ē yá'n'āa Egipto chi nguεε n'daacā idiiⁿ sa ndúúcū 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'}ē ndaata ye^{n'}é yā, Moisés miiⁿ ní diíⁿ yā nadanguán'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Ní ch'e^{n'}e ca yā ní 'nuūcá'ai yā sa^{n'}ā Egipto 'cūū ní ch'iī sa. 25 Moisés miiⁿ nacadíinuuⁿ sa chi 'iiⁿ'yāⁿ ye^{n'}ē sa tuumicadiinúúⁿ yā chi Dendyuūs ca^{n'}á yā ca'a yā libertad 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā ta'a sa. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní nguéé tuumicadiinúúⁿ yā chi 'tíicā. 26 Táámá

nguuvi miiⁿ ní Moisés cueⁿē sa naachí nguⁿu 'iiⁿyāⁿ yeⁿē sa. Neⁿe sa chi ntun'dáá n'dai yā ndúúcū paz. Ní ngaⁿa sa ngiī sa 'iiⁿyāⁿ: Ndís'tiī saⁿā 'diinú, nguéé 'cuuⁿmáⁿ nī, ¿de'ē cáávā chi nguⁿu nī ndúúcū vi'ī? ²⁷ 'Áámá saⁿā Israel chí n'geⁿe ví'ī miiⁿ chingúúⁿ ndaā sa Moisés ní nadvíi sa 'iiⁿyāⁿ 'áámá lado ní ngaⁿa sá ngii sa 'iiⁿyāⁿ: ¿Du'ú s'neeⁿ n'diī tan'dúúcā 'iintyéⁿē o juez nanááⁿ nús'uū? ²⁸ ¿'Áá neⁿé nī 'caāⁿnuⁿ nī 'úú tan'dúúcā chi ch'iīⁿnuⁿ nī saⁿā yeⁿe yáⁿāa Egipto 'iicu? ²⁹ Tááchí Moisés ch'iindiveéⁿ yā nduudú 'cūū, chéenu yā ní chindaa sa na yáⁿāa Madián. Cánée yā tan'dúúcā 'áámá sáⁿā canuuⁿ yúúní. Ní ch'iīndī na 'uūvī daiyá yā.

³⁰ Cho'ōo 'úúvi ngεεcu ndúuyū, ni 'áámá ángel che'enaáⁿ yā yeⁿē Moisés ní 'cai yā 'iiⁿyāⁿ naachi ngiichi yaⁿa 'lííⁿ na yiīcū 'lííⁿ chi nguuvi Sinaí. ³¹ Moisés miiⁿ n'diichí yā ní cueⁿē yíínu yā yeⁿē chi n'diichi yā miiⁿ. Ndaa niiⁿnúⁿ yā chi cuuvi n'diichi yā. Saⁿā miiⁿ ch'iindiveéⁿ yā nduudu yeⁿē Dendyuūs miiⁿ chi ngaⁿā: ³² 'Úú Ndyuūs yeⁿē chiidá nī s'eeⁿ, Ndyuūs yeⁿē Abraham, Ndyuūs yeⁿe Isaac, ní Ndyuūs yeⁿe Jacob. Moisés miiⁿ ní nééné dii'yá yā chiī ndíí 'āā ntéé nēⁿe yā n'diichi yā. ³³ Ní caⁿa Señor Ndyuūs chiī yā 'iiⁿyāⁿ: Tun'dáá ca'a di ndaacuú yeⁿē di caati naachi canée dí chíí chéendī di nanááⁿ Dendyuūs. ³⁴ Cuaacu níⁿnyuⁿ chí n'diichí chi ch'eēnu taavi chiī 'iiⁿyāⁿ yeⁿé chi snée yā yáⁿāa Egipto. N'giindiveéⁿ chi n'gai ya'ái yā. Ní caⁿ'á chi nadinguaⁿ'ái 'iiⁿyāⁿ. Maaⁿ ní cuchí di. 'Úú dicho'ó dii na yáⁿāa Egipto.

³⁵ Moisés miiⁿ ní 'iiⁿyāⁿ chi saⁿa diiⁿ sa chi

cheenú yā chuva'āī yá'n'āa miiⁿ taachi caⁿ'a sa: ¿Dú'ū s'neeⁿ n'diī tan'dúúcā 'iiⁿntyéⁿ'e o juez? Maaⁿ ní Moisés miiⁿ Ndyuūs dichó'o yā chi cuuví yā saⁿ'a ntyéⁿ'ē, ní nadinguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ. Dendyuūs diiⁿ yā chi canéé Moisés ndúúcū nduudu yeⁿ'é yā cucáāvā ángel chí che'enaáⁿ yā yeⁿ'e Moisés na yáⁿ'á 'lííⁿ. ³⁶ Moisés cuayiivi taachi diiⁿ yā vaadī n'gíínú ndúúcū señales na yáⁿ'āa Egipto, na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā chi nguuvi Cuá'ā, ní na yáⁿ'āa cuuⁿmáⁿ chεεti 'uuvi nγεεcu ndúuyū, ní tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ. ³⁷ Moisés miiⁿ chiiⁿ chi ngāⁿ'a yā ngíi yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel: Señor Dendyuūs yeⁿ'ē yú caⁿ'á yā s'neéⁿ yā profeta chi caaⁿ'maⁿ nduudu yeⁿ'é yā nguaaⁿ viī yú. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ tan'dúúcā 'úú. Ní 'caandiveéⁿ nī yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ profeta miiⁿ. ³⁸ Sáⁿ'a 'cūū Moisés 'cūū chí canee sa naati nduuvidaamá yā na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ ndúúcū ángel chí yaaⁿ'vi yā saⁿ'ā na yiīcū chi nguuvi Sinai, ní canee sa ndúúcū chiida yú. Ní Dendyuūs caⁿ'á yā nduudu yeⁿ'ē vida chi tee sa s'uuúⁿ. ³⁹ Chiida yú ní nguéé ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'ē Moisés miiⁿ ní chí'neéⁿ yā saⁿ'ā 'áámá lado, ní divíi yā vaanicadíínuuⁿ yeⁿ'e yā, ní neⁿ'é yā nanguεεcúndíi yā yáⁿ'āa Egipto. ⁴⁰ Ní caⁿ'á yā chii yā Aarón 'iiⁿ'yāⁿ chí chiida yú: Din'dái nī nús'uu dendyuūs s'eeⁿ chí cuuvi caⁿ'a yā vmnááⁿ yeⁿ'e yú caati Moisés 'cūū chí tun'dáa sa nús'uu yeⁿ'ē yáⁿ'āa Egipto, nguéé deenu yú dε'ē chíí ndúúcū sa. ⁴¹ Tuu'mi ní din'dái yā 'áámá ídolo 'itiindu 'lííⁿ yeⁿ'e 'dííⁿnguāaⁿ chí n'duúⁿ yā 'iiti nátai ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti cuūchī 'lííⁿ ní caⁿ'a yā ídolo miiⁿ tan'dúúcā sacrificio. Ní yeenú taaví yā caavā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē ta'ā saⁿ'ā s'eeⁿ. ⁴² Níicú Ndyuūs chivíi yā yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní chí'neéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'teenú yā

tanducuéⁿē cosa chi véé nanguuvi tan'dúúcā 'yáⁿā ndúúcū 'iīyū, ndúúcū 'íⁿnyúⁿ. 'Tíicā canee ngúūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs naachi ngúūⁿ profetas:

N'diī 'iiⁿyāⁿ Israel miiⁿ, ¿'áá tee nī 'úú 'iiti sacrificio chí 'āā 'níⁿ'núⁿ nī ndúúcū dendú'ū na yaⁿ'āa cuu^mmáⁿ chεεtí 'uuvi nγεεcu ndúuyū?

43 Nguéé dε'ē vεε tee nī 'úú. Candée nī yaācū tíⁿnūⁿ yeⁿ'ē ídolo Moloc, ndúúcū 'íⁿnyúⁿ yeⁿ'e ndyuūs yeⁿ'é nī chi nguuvi Renfán, ndúúcū cosa chuū chíⁿ chi din'dái nī chi cu'téenu nī. Níicú 'úú dichó'ó ndis'tiī táámá lado yeⁿ'e yáⁿ'āa Babilonia.

44 Chiida yú s'eeⁿ ní canée yeⁿ'é yā na yáacū tiinūⁿ yeⁿ'é Ndyuūs chi caⁿ'ā nduucú yā na yáⁿ'āa cuu^mmáⁿ. Ní caⁿ'a Ndyuūs chíi yā Moisés miiⁿ chí din'dái sa yáacū tiinūⁿ tan'dúúcā chi n'diichi sa. 45 Chíⁿ yáacū tiinūⁿ miiⁿ ní sta'a chiida yú s'eeⁿ ní candée yā ndúúcū Josué tiempo miiⁿ taachi sta'á yā yáⁿ'āa yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chi nguéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel. Ndyuūs nadacaanú yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé 'iiⁿyāⁿ yéⁿ'ē ndaata Israel nanááⁿ chiida yú s'eeⁿ. Ní yaācu tíⁿnūⁿ snee ndúúcu yā ndii nguuvi yeⁿ'ē David miiⁿ. 46 David miiⁿ nandaāca sa favor nanááⁿ Dendyuūs ní chiica sa chí din'dái sa yaācū ch'εεte yeⁿ'é Ndyuūs chí i'téenu Jacob miiⁿ. 47 Salomón nídin'dái sa yaācū ch'εεte yeⁿ'e Dendyuūs. 48 Naati Ndyuūs chí canée yā na va'ai chεeti nguuvi, nguéé canée yā na yaācu chí din'dái 'iiⁿyāⁿ ndúúcū ta'á yā, ti tan'dúúcā chí ngaⁿ'ā profeta nduudu Dendyuūs tiempo chí chó'oo:

49 Nángúúví míⁿ chí tan'dúúcā trono yeⁿ'é, ní yáⁿ'āa miiⁿ ní tan'dúúcā banco yeⁿ'é ca'á. ¿D'é'ε va'āi idin'dái dí yeⁿ'é? ngaⁿ'a

Señor 'iivú Ndyuūs. O ¿de'ε lugar chi ntaavi'tuūnuú'n?

50 ¿'Áá nguéé 'uú din'dai ndúúcū ta'á tanducuén'e dendu'ū?

51 Chéechí tií'n nī ní chεechí staava ye'n'é nī ní nduudí veén nī. Ndís'tiī ní nguéé dií'n díveén nī ye'n'e Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs cue'n'e daā'ma'n. Tan'dúúcā chiidá nī 'tiicá ntúū'n ndís'tiī. 52 ¿Du'u profeta chi ca'n'a nduudu ye'n'e Dendyuūs chi chi-idá nī nguéé can'dáa yā chi ya'ái yā 'ii'n'yā'n? Ní ch'ii'n'nu'n yā 'ii'n'yā'n chi ca'n'a yā vmnáán vmnaa'n chi cuchī 'ii'n'yā'n chi n'dai taavi. Ní 'ii'n'yā'n mii'n chi n'dai taavi ndís'tiī ní sta'á nī 'ii'n'yā'n ní ch'ii'n'nú'n yā 'ii'n'yā'n. 53 Ndís'tiī ní sta'á nī ley chí tee ángeles ní nguéé dií'n nī cumplir.

54 Taachi ch'iindivee'n sa'n'ā s'uu'n chuū chi ca'n'a Esteban nduuvi taa'n n'dái sa na staava ye'n'e sa ní ndiitunuú'n ngé'é 'dii'n'yu'n sa contra ye'n'e Esteban. 55 Naati Esteban mii'n ndiitu Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs che'enaán yā nanguuvi ní n'diīchi yā Dendyuūs chi neené ngii 'yá'n'ā ní n'diīchi yā Jesús mii'n chi canée yā lado ye'n'é honor ye'n'e Dendyuūs. 56 Tuu'mi ní Esteban ca'n'a yā: Cuin'díichí nī, inaán nanguuvi canda'āi 'íicú Daiyá Dendyuūs canée lado ye'n'e honor ye'n'e Dendyuūs. 57 Tuu'mi ní 'ii'n'yā'n s'ee'n ní 'caī yiicú yā ní n'gaadí yā veén yā ní tanducuén'e yā ndaá yā nanáán Esteban. 58 Ní tun'dáa yā sa'n'ā yáā'n mii'n ní chíítuú yā sa'n'ā. Ní 'ii'n'yā'n testigos s'néén yā cotón ná ca'a 'áámá sa'n'ā 'díin chi nguuvi Saulo. 59 Tuu'mi ní nga'a yā tuūu Esteban. 'Iicu Esteban mii'n ní 'cai sá Ndyuūs ní nga'n'ā sa: Señor Jesús, nánguái nī espíritu ye'n'é.

60 Chiintii'ya sá ní 'caī yiicu sá: Señor, nguée dii'n cuenta nī núú'ndí 'cūū ye'n'e 'iis'tí. Ní taachi ca'n'ā sa chuū, ní ch'ii sa.

8

Saulo dii'n sa chi 'ii'yā'n ye'n'e yaācū chéenu yā

1 Ní Saulo mii'n canee yiinú sa chi 'cuūvī Esteban mii'n. Nguuvi mii'n n'dee n'dái 'ii'yā'n ní ndu- uvi taán yā ye'n'e 'ii'yā'n ná yāacū chi canée yāā'n Jerusalén ní nducyaaca yā chi i'teenu Jesús cue'n'e 'muu'n cue'n'é mii'nyā. Chéenu yā cuaa'n na yā'n'āa Judea ndúú'cū yā'n'āa Samaria. Dámaa'n apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs nguεε chéenu yā. 2 Sa'n'ā s'een chi n'dai nanáá'n Dendyuūs candéε sa Esteban. Ní ch'iichi sá 'ii'yā'n ní chεεcu taavi sá yē'n'e yā. 3 Saulo mí'n ní can'dáa sa 'ii'yā'n chí nge'n'e yaācū chi n'nuū'n cá'ai sa 'ii'yā'n. Chen'e sa ndúú va'ai nduu vā'āi ní candéε sa 'ii'yā'n ndíí n'daataá ndíí sa'n'ā. Ní n'gí sa 'ii'yā'n vácūū.

Ca'n'a yā ndúú'dú ngai na yāā'n Samaria

4 'Ii'yā'n chi chéenu mii'n chen'é yā nduu yāā'n nduu yāā'n ní ca'n'a yā ndúú'dú ngai ye'n'e Jesucristo chi evangelio. 5 Tuu'mi ní Felipe mii'n can'dáa sa na yāā'n Samaria ní nga'n'a sa ye'n'e Cristo. 6 Ní nducyáácá 'ii'yā'n ch'iindiveé'n nii'nyú'n yā dεε ndu'ū chi nga'n'ā Felipe mii'n. Ch'iindiveé'n yā ní inaa'n yā señales chii'n idii'n sa. 7 Neené 'yaa'n 'ii'yā'n chí snée yā ndúú'cū 'yúúné chi espíritus chi nguεε n'daacā ye'n'e yáá'n'nguiinūu'n taachí can'daa 'yúúné na cuerpo ye'n'é yā nééné 'cai espíritus. Ní neené 'yaa'n 'ii'yā'n ndúú'cū ca'āi chi in'dúuví cuerpo ye'n'é yā ndúú'cū 'ii'yā'n chi nguée ngíicá ní nducyaacá

yā nanduūvā ye^{n'}é yā. ⁸ 'Ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}ē yāāⁿ miiⁿ ní yeenú taaví yā.

⁹ Cánée 'áámá sa^{n'}ā chi nguuvi Simón chi déenu sa magia chi cuaaⁿ vmnaaⁿ neené diiⁿ sa na yāāⁿ miiⁿ. Ní nginnche'ei sá 'ii^{n'}yāⁿ na yāāⁿ Samaria. Nga^{n'}ā sá ngii sa 'ii^{n'}yāⁿ chi ch'εεεε sa. ¹⁰ Chi'neenⁿ veeⁿ ndii n'gaiyāā ndii n'gεεεε yā 'ii^{n'}yāⁿ miiⁿ. 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní ca^{n'}á yā: Chuū poder ch'εεεε ye^{n'}e Dendyuūs.

¹¹ Ní s'neeⁿ veéⁿ yā ye^{n'}ē sa ti ndúúcū artes magias ye^{n'}ē sa neené 'nááⁿ chinnche'ei sá 'ii^{n'}yāⁿ. ¹² Taachi 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chi'téenu yā ye^{n'}ē Felipe miiⁿ chi nga^{n'}á yā ndúúduú ngai ye^{n'}e chi Ndyuūs nga^{n'}á yā ntii^{n'}nyuⁿ ní ye^{n'}ē ndúúduú ngai ye^{n'}e Jesucristo miiⁿ, tuu'mí chεēdinúuⁿnīⁿ ndii n'daataá ndii sá^{n'}ā 'ii^{n'}yāⁿ. ¹³ S'teenú ntúūⁿ Simón. Chεēdinúuⁿnīⁿ sa. 'Áámá cānee sa ndúúcū Felipe. Taachi n'diichi sa señales ndúúcu vaadī n'giinu ch'εεεε chi diiⁿ Felipe miiⁿ tuu'mi ní che^{n'}e yiinu sá.

¹⁴ Taachi ch'iindiveéⁿ apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs chí snée yā yāāⁿ Jerusalén chi 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}e yāāⁿ Samaria i'téenu yā nduudú ye^{n'}e Dendyuūs miiⁿ, dicho'ó yā Pedro ndúúcū Juan miiⁿ. ¹⁵ Taachí ndaa 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ tuu'mi ca^{n'}angua'á yā cáávā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chi cuuvi diiⁿ yā recibir Espíritu N'dai ye^{n'}e Ndyuūs, ¹⁶ ti Espíritu N'dai ye^{n'}e Ndyuūs miiⁿ 'āā cuéé ca^{n'}ā nanááⁿ ndii 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ. Dámaāⁿ chi chεēdinuūⁿnīⁿ núuⁿ yā ndúúcū chi duuchi Jesús miiⁿ. ¹⁷ Apóstoles sn'duú yā ta'a yā vmnaaⁿ ye^{n'}ē 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní diiⁿ yā recibir Espíritu N'dai ye^{n'}e Ndyuūs.

¹⁸ Taachi Simón n'diichī sa chi cáávā chi sn'duu

tá'ā apóstoles diíⁿ yā recibir Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs, tuu'mi ní caⁿ'a sa chi ca'a sa tuumī. ¹⁹ Ní caⁿ'ā sa: Tée ntúuⁿ nī poder 'cūū 'úú ní 'āā du'ú nūuⁿ chi cun'duū ta'á vmnaaⁿ yeⁿ'ē, 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ cunéé yā ndúú^{cū} Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs.

²⁰ Tuu'mi ní Pedro míⁿ caⁿ'a sá chii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Túumī yeⁿ'ē di 'cuiinú ndúú^{cū} di caati nacádiinuuⁿ di chi regalo yeⁿ'é Ndyuūs ní ndúú^{cū} tuūmī cuai di. ²¹ Nguéé ítuneeⁿ di ndíí nguéé ndúú suerte yeⁿ'ē di na asunto 'cūū ti staava yeⁿ'ē di nguéé n'daacā nanááⁿ Dendyuūs. ²² Ndáácadáámí dí yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'ē di, ní caaca di Dendyuūs ti neⁿe Ndyuūs nadāch'εεcú yā yeⁿ'ē di chí nacádiinuuⁿ di na staava yeⁿ'ē di. ²³ Ti 'úú inaáⁿ dii ní cunee di na vaadī ngueēe yeⁿ'ē di. Ní n'dεε chiichí di ndúú^{cū} nuuⁿndi yeⁿ'ē di.

²⁴ Tuu'mi ní Simón nan'guεεcútaⁿ'ā sa yeⁿ'é yā ní caⁿ'ā sa: N'diī caacá nī Señor caavā 'úú chi nadach'εεcú yā nuūⁿndi yeⁿ'é ti mar 'áámá chi ngaⁿ'a nī nguéé chiī nanááⁿ yeⁿ'ē 'úú.

²⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a cuaacú yā nduudu yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ. Ní caⁿ'a yā yeⁿ'ē evangelio chi ndúú^{dú} ngai yeⁿ'e Cristo. Ní cueⁿ'e yā ndíí nééné n'deeé yāāⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Samaria. Ní ndaa ntúuⁿ yā na yāāⁿ Jerusalén miiⁿ.

Felipe ndúú^{cū} saⁿ'a yeⁿ'e yáⁿ'āa Etiopía

²⁶ 'Áámá ángel yeⁿ'e Señor miiⁿ yaa'vi yā Felipe ní caⁿ'a yā: Nducuééⁿ dí ní cuéⁿ'é dí ndii cuaaⁿ ndiiaa sur na yúúⁿí chi nga'ai yeⁿ'ē yāāⁿ Jerusalén ndii yāāⁿ Gaza. Yúúⁿí miiⁿ ní cho'ō na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ. ²⁷ Tuu'mi ní Felipe miiⁿ nducueeⁿ sá ní cueⁿ'e sa. Ní chó'ōo chi 'áámá saⁿ'a yeⁿ'ē yáⁿ'āa Etiopía canuuⁿ

sa yúúní ní sáⁿā miiⁿ eunuco. Saⁿā miiⁿ chi idiiⁿ sá ntiⁿnyuⁿ yeⁿe n'daataá reina chi duuchi Candace. Saⁿā miiⁿ ní diiⁿ sa cuidado nducuéⁿē tuūmī yeⁿe reina. Ndaa sa yāⁿ Jerusalén miiⁿ chi diiⁿ sa chi cu'teenu sá Ndyuūs. ²⁸ Nanguεεcunéⁿ sá yāⁿ yeⁿé yā ní ch'iindī sa na carreta yeⁿē sa. Ní n'geeⁿ sa libro yeⁿe Ndyuūs naachi profeta Isaías chi caⁿa nduudu Dendyuūs tiempo chi ch'ó'ōo. ²⁹ Ní Espíritu miiⁿ ní ngaⁿ'a yā ngii yā Felipe miiⁿ: Cueⁿe di ní ndaa niiⁿnūⁿ di na carreta 'cūū.

³⁰ Ní Felipe miiⁿ cueⁿē sa ngeēnū sa ni ch'iindiveeⁿ sa chi n'geēⁿ saⁿ'a miiⁿ naachi dingūūⁿ profeta Isaías miiⁿ. Ní caⁿ'a sa: ¿'Áá túúmícadīinuⁿ nī chi n'geēⁿ nī?

³¹ Saⁿā miiⁿ caⁿ'a sa: ¿Taacā cuuvi diⁿ ti mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé ngi'cueeⁿ yā 'úú? Ní neⁿ'e sa chi Felipe miiⁿ caa sa ní 'cuūndī sa ndúúcu sa.

³² Naachí n'geēⁿ sa yeⁿ'ē Escritura, chuū chii: Tan'dúúccā 'iiti cuūchī candéε yā 'iiti ní 'caaⁿ'núⁿ yā 'iiti. Tan'dúúccā 'iiti cuūchī 'líⁿ nguéé ngii n'gai tī taachi ngii yā duudú tī 'tíicā nguéé n'dai yā cheendi yā.

³³ Caati ndiicuuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ n'dáí yā ní nguéé ca'a sa justicia yeⁿ'é yā; ¿du'u caaⁿ'maⁿ yeⁿ'e ndaatá yeⁿ'é yā? Caati diví 'iiⁿ'yāⁿ vida yeⁿ'é yā na iⁿ'yeēⁿdī.

³⁴ Saⁿ'ā eunuco nan'guεεcútaⁿ'ā sa ní caⁿ'a sa chii sa Felipe miiⁿ: Ngiiⁿ cá chi cuuvi nī 'úú: ¿Du'ú yeⁿ'ē chi caⁿ'a profeta 'túúccā? ¿'Áá yeⁿ'ē maáⁿ yā o yeⁿ'ē taama 'iiⁿ'yāⁿ?

³⁵ Tuu'mi ní Felipe miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'ā sa. Tucá'ā sa yeⁿ'ē libro 'cūū ní caⁿ'a sa yeⁿ'ē evangelio

chi ndúúdí ngai yeⁿ'ē Jesús. ³⁶ Canúuⁿ yā yúúní chíí cueⁿ'é yā ndaā yā naachi vεε nuūⁿnīⁿ. Ní caⁿ'a saⁿ'ā eunuco: 'Muuⁿ ní vεε nuūⁿnīⁿ. ¿De'ē cucáāvā chi nguéé cuεεdinúūⁿniⁿ?

³⁷ Felipe miiⁿ ngaⁿ'ā sa: Nduuti chi i'téénú nī ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿ'é nī tuu'mí cuuvi cuεεdinuūⁿniⁿ nī. Nan'guεεcútaⁿ'ā sa yeⁿ'é yā nī ngaⁿ'ā sa: I'teenú chi Jesucristo miiⁿ ní Daiyá Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ.

³⁸ Ní caⁿ'a sa chi cuééndii carreta. Nduu 'uuví yā, Felipe ndúúcū eunuco cueⁿ'e yā naachi véé nuūⁿnīⁿ ní chεεdinuūⁿnīⁿ sa. ³⁹ Taachí cuíchεε yā naachi véé nuūⁿnīⁿ Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs candεε Felipe miiⁿ. Ní saⁿ'ā eunuco 'āā ntéé n'diichi sa saⁿ'ā. Ní cuinaⁿ'ā sa ní yeenú taavi sa. ⁴⁰ Felipe miiⁿ ndaaca sa na yāāⁿ Azoto. Cho'o sá nduu yāāⁿ nduu yāāⁿ ndii ndaā sa yāāⁿ Cesarea ní caⁿ'a sa yeⁿ'ē evangelio chi ndúúdí ngai yeⁿ'e Jesucristo nanááⁿ tanducuén'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ.

9

Saulo ndaacadaami sa yeⁿ'e nuūⁿndī yeⁿ'ē sa ní i'téenu sa

(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ Taachi Saulo taaⁿ sa ní yaāⁿvī yuudu sa yeⁿ'e chí 'cuūvī 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā Señor Jesucristo, ndaa sá nanááⁿ chiiduú ch'εεε cá yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. ² Ní chiica sa carta s'eeⁿ chí 'cuuⁿ'miⁿ sá nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaācu sinagogas yeⁿ'e yāāⁿ Damasco chí ndúútī chi ndaācā sa saⁿ'ā o n'daataá miiⁿ yeⁿ'e Yúúní yeⁿ'ē vaadī i'téénú yeⁿ'e Jesucristo miiⁿ cúúvī diiⁿ sa nandéε sa 'iiⁿ'yāⁿ chi preso yā ní nndaa yā na yāāⁿ Jerusalén. ³ Taachi canúuⁿ sá yúúní mííⁿ

taachi 'āā cháā ndaa sa yaāⁿ Damasco dácānaāⁿ chiiya 'áámá dεενε yeⁿē nanguuvi naachi canée sa. 4 Taachí sndεενε sá ná yaⁿāa miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa 'áámá nduudu chi ngaⁿā: Saulo, Saulo, ¿de'ē cúúví chí nn'daā di 'úú?

5 Saⁿā miiⁿ ní caⁿā sa: ¿Du'ú n'diī, Señor? Tuu'mi ní ngaⁿá yā: 'Úú Jesús chi n'daā dī. Nguéé n'daacā chi diiⁿ di ti diiⁿ di tan'dúúcā 'iiti chi ca'a ca'a tī na yáⁿá cuiiⁿnyuⁿ.

6 Saulo miiⁿ ní in'duuvi sa, ní 'va'a sa, ní caⁿa sa: Señor, ¿de'ē néⁿe nī chí diíⁿ? Señor Jesús miiⁿ ngaⁿá yā ngii yā saⁿā: Nducueeⁿ dí ní cueⁿe di yāāⁿ, ní cuuví yā dii de'ē diiⁿ di.

7 Ní 'iiⁿyāⁿ chí cuéⁿē ndúúcu Saulo neé yā n'giīnu yā. N'giindiveeⁿ cuaacú yā nduudu ti nguéé du'ū vεε inaaⁿ yā. 8 Tuu'mi ní Saulo nducueeⁿ sá ná yáⁿāa miiⁿ naachi chí ndεενε sá. Nán'guaaⁿ sa nduutināⁿ sa naati nguéé inaaⁿ sa. Candéé neeⁿ yā ta'ā sa, ní ndaā sa yāāⁿ Damasco. 9 Miiⁿ ní canee sa 'iīⁿnūⁿ nanguuvi ní nguéé inaaⁿ sa, ní nguéé che'e sa, ní nguéé chí sa.

10 Na yāāⁿ Damasco canée 'áámá saⁿā chí n'geeⁿ chí i'téénū sa Jesucristo chí nanguuvi sa Ananías. Tuu'mi ní Señor Jesús miiⁿ ní caⁿa yā chii yā saⁿā na visión yeⁿē sa: Dii Ananías. Ananías miiⁿ nan'guεεcutáⁿa sa: Señor, 'úú canée.

11 Ní Señor Jesús miiⁿ ngaⁿa yā ngii yā saⁿā: Nadacueeⁿ di ní cueⁿe di yúúní chí nanguuvi Cuaacú miiⁿ ní in'nuuⁿ dí vaacu Judas. Miiⁿ canée 'áámá saⁿā chí nanguuvi sa Saulo ní sáⁿā yeⁿē yāāⁿ Tarso. N'diichí nī, saⁿā miiⁿ ngaⁿ'angua'ā sa. 12 Ní Saulo miiⁿ n'diichi sa na visión yeⁿē sa 'áámá saⁿā chí nanguuvi sa Ananías. Ní Ananías miiⁿ cho'o sá cuaaⁿ

chεeti va'āi ní chi n'duūn sá tá'a sá vmnáán ye'n'e Saulo, ní ninguaān nduutináan sa. 'Tíicā n'diichi Saulo mii'n na visiún ye'n'e sa.

13 Naati Ananías mii'n nan'guεεcúta'n'ā sa: Señor Jesús, n'giindiveé'n chí neené nga'n'a 'ii'n'yān ye'n'e sán'a 'cūū. Sa'n'ā mii'n ní nguée' n'daacā dí'n sa ndúúcū 'ii'n'yān chí i'téénú Jesucristo na yāān Jerusalén. 14 Chiiduú n'gεεε ye'n'e Israel ca'á yā poder Saulo mii'n chí cuta'a sa ní candée sa vácūū 'ii'n'yān chí nga'n'angua'á yā ndúúcū chí duuchi Cristo.

15 Señor mii'n nga'n'a yā ngii yā sa'n'ā: Cuna'n'ā di. Sa'n'ā mii'n 'úú ndεεvέ sa'n'ā chí cándεε sa chí duuchí nanáán 'ii'n'yān s'ee'n chí nguée' 'ii'n'yān ye'n'e ndaata Israel ndúúcū rey s'ee'n ndúúcū 'ii'n'yān Israel. 16 Ti 'úú 'cuu'n'mín naa'n sa chí cánée chí 'cueenu sa cuuvi caavā 'úú.

17 Tuu'mi ní cue'n'e Ananías ní chindaā sa va'ai ní sn'duū sa ta'a sa vmnáán ye'n'e Saulo. Ní ca'n'a sa: Díi, Saulo hermano, Señor Jesús mii'n chí che'enaán yā ye'n'e di na yúúní chí cuchii di. 'Ii'n'yān mii'n dichó'o yā 'úú 'íicú cuuvi nanguaān nduutináan di. Ní cuuvi cuūtū di ndúúcū Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs.

18 Hora mii'n chiiya na nduutináan sa cosa tan'dúúcā dí'n'mán 'yaācā ní inguaān nduutináan sa. Nacuee'n sá ní chεēdinuū'n'nī'n sa. 19 Taachí che'e sa yuūndū mii'n nndaaca tīn'ú sa. Saulo mii'n cánée sá nguuvi chí ch'εεtinee sa ndúúcū 'ii'n'yān s'ee'n chí i'teenú yā Cristo chí snée yā yāān Damasco.

Saulo nga'n'ā sa nduudu cuaacu na yāān Damasco

20 Cuayivi mí'n chí 'cueé'n sa ye'n'e Cristo na yaācū sinagoga. Ní nga'n'ā sa 'ii'n'yān mii'n chí Cristo

ní Daiya Dendyuūs. ²¹ Nducyáácá 'ii'yāⁿ chi ch'iindiveéⁿ yā cheⁿe yiinú yā ní ngaⁿ'á yā: ¿'Áá nguéé sáⁿ'a 'cūū chi n'gaā'vā sa ndúúcū 'ii'yāⁿ chi ngaⁿ'āngua'á yā ndúúcū chi duuchi Cristo na yāāⁿ Jerusalén? ¿'Áá nguéé cáāvā chiīⁿ chí cuchii sáⁿ'a 'cūū chí candéé sa 'ii'yāⁿ 'cuεε chiichí yā nanááⁿ chiiduú n'gεεté yeⁿ'e Israel?

²² Saulo miiⁿ ditiīnú taavi sa. Ní véé 'uuvi nadacádiinūuⁿ 'ii'yāⁿ yeⁿ'e Israel yeⁿ'ē yāāⁿ Damasco. Saⁿ'ā miiⁿ ní ch'iⁿ'i sá chi Jesús miiⁿ chí Cristo.

Saulo nanguáⁿ'ai yā yeⁿ'e 'ii'yāⁿ Israel s'eeⁿ

²³ Cheēnū n'deēe nguuví ní 'ii'yāⁿ Israel s'eeⁿ nduuvidaamá yā ní ndeé yā chi 'caaⁿ'nuⁿ yā Saulo. ²⁴ Saulo 'āā deenu sa dε'ē chi neⁿ'e diīⁿ yā. 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ ní ch'εεtinée yā cuidado cheendi va'aī yeⁿ'e pared yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ ndii nguuvi ndíí n'gaan ti cuuvi 'caaⁿ'núⁿ yā sáⁿ'ā. ²⁵ Tuu'mi ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chi i'teenú yā Cristo ní tun'dáa yā saⁿ'ā cheeti va'ai n'gaan. Ní s'núuⁿ yā saⁿ'ā cheeti 'áámá 'cuééτēε. Tun'dáa yā saⁿ'a na tiīⁿ pared yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ i'cuáa yā saⁿ'ā ndúúcū 'cuééτēε.

Saulo na yāāⁿ Jerusalén

²⁶ Taachi ndaā Saulo na yāāⁿ Jerusalén neⁿ'e sa nduuvidaama sa ndúúcū 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Cristo. Nducyáácá yā ní 'va'a yā saⁿ'ā ti nguéé i'téenu yā chi i'teenú saⁿ'ā miiⁿ. ²⁷ Tuu'mi ní Bernabé ndáa yā ndúúcū sa nanááⁿ apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs. Ní chii yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ táácā n'diichi Saulo miiⁿ Señor Jesús na yúúní. Ní Señor yaa'vi yā saⁿ'ā. Ní 'túúca caⁿ'ā Saulo miiⁿ nduudu cuaacu yeⁿ'é Jesús miiⁿ na yāāⁿ Damasco, ní nguéé

ndúúcū vaadī 'va'ā. ²⁸ Saulo miiⁿ canee sa ndúúcū 'ii'yāⁿ s'eeⁿ yāāⁿ Jerusalén miiⁿ. ²⁹ Caⁿ'a sa nduudu cuaacu yeⁿ'e Señor Jesús nguéeⁿ ndúúcū vaadī 'va'ā. Ní n'deeⁿ n'dái ngaⁿ'ā sa ndúúcū 'ii'yāⁿ chi nguéeⁿ ndaata Israel naati 'ii'yāⁿ s'uúⁿ nacádiinúúⁿ yā chi 'caaⁿ'núⁿ yā Saulo. ³⁰ Taachi hermanos chicádiinuuⁿ yā chuū, candéeⁿ yā Saulo ndii yāāⁿ Cesarea, ní dichó'o yā saⁿ'ā yāāⁿ Tarso.

³¹ Tuu'mi ní nducyaaca yāacū canéeⁿ 'díiⁿ tan'dúúca ná yáⁿ'āa Judea ndúúcū yáⁿ'āa Galilea ndúúcū yáⁿ'āa Samaria. Ní ngi'cueeⁿ yā ná nduudu cuaacu ní chi chiicá yā ná vaadī i'teenu yeⁿ'ē Señor Jesús miiⁿ. Ní Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ ca'á yā vaadī diituú 'ii'yāⁿ s'eeⁿ, ní chi'yaaⁿ yā.

Saⁿ'ā Eneas nanduuvá yeⁿ'ē sa

³² Chiī chúū Pedro miiⁿ ní cueⁿ'e yā nduu cuáāⁿ ndaa yā ntúuⁿ yā naachi snéeⁿ 'ii'yāⁿ chi i'téenu na yāāⁿ Lida. ³³ Ní ndaaca yā 'áámá saⁿ'ā chi nguuvi sa Eneas. 'Āā níⁿ'níⁿ nduūyū chi canee sa na cama. Ní saⁿ'ā canee sa ndúúcū ca'āi chi in'dúuvi cuerpo yeⁿ'e sa. ³⁴ Ní caⁿ'a Pedro miiⁿ: Eneas, Jesucristo miiⁿ ní díiⁿ yā chi nduūvā yeⁿ'ē di. Nacueeⁿ di ní cuta'a di yīivē yeⁿ'ē di. Hora míⁿ nūuⁿ nacueeⁿ sá. ³⁵ Nducyáácá 'ii'yāⁿ chi snéeⁿ yā na yāāⁿ Lida ndúúcū yāāⁿ Sarón n'diichí yā sáⁿ'a 'cūū. 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ ndaacadaamí yā ní chi'téenu yā Ndyuūs Señor.

Nadacúeeⁿ yā táⁿ'ā Dorcas yeⁿ'e nguaaⁿ tínáⁿ'a

³⁶ Canéeⁿ 'áámá n'daataá chi i'teenu Jesucristo na yāāⁿ Jope chi nguuvi tá Tabita chi neⁿ'ē caaⁿ'man ndúúcū dávaacu griego Dorcas. Tá 'cūū neené n'daacā diiⁿ tá ní ca'ā tá limosnas. ³⁷ Nguuvi miiⁿ ní

chiitā tá ní ch'iī ta. Ch'iinu naaⁿnú yā cuerpo yeⁿ'ē táⁿ'ā ní chin'diiti yā cuerpo yeⁿ'e táⁿ'ā na 'áámá sala. ³⁸ Yáāⁿ Lida miiⁿ canéé niiⁿnuúⁿ ná yáāⁿ Jope. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téénú Jesucristo ch'iindiveeⁿ yā chi Pedro canéé sá miiⁿ. Dichó'o yā na 'uuvi sáⁿ'ā chí caⁿ'a sa cuuvi sa Pedro. Nguéé cuuvi 'naaⁿ di ní chí di naachi sneé 'nū.

³⁹ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní ncueeⁿ sa ní cueⁿ'e sa ndúúcu yā. Taachi ndaā sa miiⁿ candéε yā saⁿ'ā na sala naachi ndúúvídaama nducyaaca n'daataá nguá'āa. Ngεεcu yā ní n'giⁿ'i yā ntúuⁿ yā camisas yeⁿ'e yā ndúúcu vestidos yeⁿ'é yā chi Dorcas miiⁿ din'dái tá taachí canduūchi tá. ⁴⁰ Tun'dáá Pedro nducyaaca yā chuva'āī. Pedro miiⁿ chíinti'yá yā ní caⁿ'angua'á yā, ní nguεεcundí yā naachi canéé cuerpo yeⁿ'ē tináⁿ'ā ní caⁿ'a yā: Tabita, nacuééⁿ di. Taⁿ'ā miiⁿ ní nn'guaāⁿ tá nduutinaaⁿ tá ní taachi n'diichi tá Pedro, 'nuūⁿ ndii tá. ⁴¹ Pedro miiⁿ ní ca'ā sa ta'ā sa táⁿ'ā miiⁿ ní nadacuéeⁿ sa táⁿ'ā. Tuu'mi ní n'gai sa 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téénu yā Ndyuūs miiⁿ ndúúcu n'daataá nguá'āa. Ní ch'iⁿ'i sa táⁿ'ā nááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí 'āā cánduūchī ta. ⁴² Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ yáāⁿ Jope ch'iindiveeⁿ yā chuū. Ní neené 'yaáⁿ yā s'téénu yā Señor miiⁿ. ⁴³ Ní chó'ōo chí Pedro miiⁿ canéé yā 'áámá tiempo na yáāⁿ Jope na vaacu 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi Simón chí idicuuⁿnuⁿ sa díⁿmán 'iiti.

10

Pedro ndúúcu Cornelio

¹ Cánéé 'áámá saⁿ'ā na yáāⁿ Cesarea chí nguuvi sa Cornelio. Saⁿ'ā miiⁿ capitán yeⁿ'ē 'áámá taaⁿ soldado chí nguuvi Italiano. ² Saⁿ'ā miiⁿ ní n'dai taavi sa ní i'téénu sa Dendyuūs ndúúcu

nducyaaca 'iiⁿyāⁿ na vaacu sá. Saⁿā miiⁿ nééné nga'a sa limosnas yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ chí nguá'āa yeⁿ'e na yāāⁿ. Cueⁿ'é daāⁿmaⁿ ngaⁿ'angua'ā sa Ndyuūs. ³ Sáⁿ'a 'cūū ní claro n'diichi cuaacú sa ná 'áámá visión tan'dúúcā chi n'gεεcu 'iiⁿnuⁿ yeⁿ'ē nguuvi miiⁿ. 'Áámá ángel yeⁿ'ē Dendyuūs chindāa yā naachi cánéé sa miiⁿ. Ní ngaⁿ'a ángel ngii yā saⁿ'ā: Díí, Cornelio.

⁴ Sáⁿ'ā miiⁿ ní ch'íínú cuaacú sa ndúúcū vaadi 'va'ā, ní caⁿ'a sa: ¿Du'u n'diī, Señor? Ní ngaⁿ'a ángel ngii yā saⁿ'ā Cornelio: Chíín chi ngaⁿ'āngua'a di ndúúcū limosnas chi nga'ā di, Dendyuūs n'giindiveéⁿ yā ní nan'gaacú yā dii. ⁵ Ángel ngaⁿ'a yā ngii yā Cornelio: Dicho'ó di 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ na yāāⁿ Jope ní diiⁿ di chi cuchī saⁿ'ā Simón chi nguuvi sa Pedro. ⁶ Sáⁿ'a 'cūū ní canee sa na vaacu sáⁿ'ā chi nguuvi Simón, saⁿ'ā chi idicuúⁿnuⁿ sa dííⁿmáⁿ 'iiti. Va'ai yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ canéé niⁿnuúⁿ na nuūⁿniⁿyáⁿ'ā. Saⁿ'ā miiⁿ cuuvi sa díí de'ē chi diiⁿ di.

⁷ Cueⁿ'e ángel chi caⁿ'a yā ndúúcū Cornelio, níícú Cornelio miiⁿ ní 'caí sa 'uuvī saⁿ'ā chí diiⁿ mandado yeⁿ'ē sa ndúúcū 'áámá soldado chi i'téénú Dendyuūs chí snéé ndúúcu sa. ⁸ Dichó'o sa 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yāāⁿ Jope taachī ch'íínú caⁿ'a sa tanducuéⁿ'ē chi chó'ōo.

⁹ Chidεεve tááma nguuvi taachí snúuⁿ yā yúúní ní taachí snee niⁿnuúⁿ yā yāāⁿ miiⁿ Pedro miiⁿ ncheε sa tiiⁿ va'āī chí caaⁿ'maⁿngua'ā sa tan'dúúcā chi n'gεεcu ndichúúví nguuvi. ¹⁰ Saⁿ'ā miiⁿ ndaa cuiicú sá. Ní neⁿ'e sa che'e sa naati nuuⁿmáⁿ ne'ē chí idin'dái yā chí che'e sa miiⁿ, n'diichi sa 'áámá visión. ¹¹ N'diichi sá nanguuvi chí candá'āī ní

cuich'één nanguuvi 'áámá cosa tan'dúúcā 'áámá ti-inūuⁿ ch'εεε chi n'déé chiīchí nduū cúūuⁿ esquinas cuch'één cuaacu na yáⁿ'āa miiⁿ. ¹² Ní miiⁿ ní n'diichi sa nducyaaca naaⁿ 'iiti chi cuuúⁿ ca'a tī chi véé ná yáⁿ'āa ndúúcū nducyaaca naaⁿ cúú ndúúcū 'yaada chi véé nanguuvi. ¹³ Ní ndaā 'áámá nduudu ní caⁿ'a: Dí Pedro, nducueeⁿ di, 'caaⁿ'nuⁿ di ní che'e di.

¹⁴ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Nguéé, Señor. Mar 'áámá chi vaatī ndúúcū chi nguεε n'daacā, nguéé che'é.

¹⁵ Yáá'ví ntuūⁿ nduudu miiⁿ ndiichi ndii 'úúví cuuvi ni ngaⁿ'ā: Chuū chí nadindeεεvé Ndyuūs miiⁿ, nguéé caaⁿ'maⁿ di yeⁿ'ē chi vaatī.

¹⁶ Chuū ní chiī 'iīnūⁿ cuuvi ní tīnūuⁿ miiⁿ cuinaⁿ'ā ntúūⁿ nanguuvi. ¹⁷ Naachí Pedro miiⁿ nadācadínuuⁿ sa yeⁿ'ē visión de'ε chí neⁿ'ē caaⁿ'maⁿ, tuu'mi ní 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nadicho'ó Cornelio, 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ itiingúúnéⁿ yā tí va'ai yeⁿ'e Simón. Ní ndaa yā cheendi va'āī. ¹⁸ Ní 'cai yā ní ntínguuneeⁿ yā: ¿'Áá miiⁿ canee Simón chi nguūví sa Pedro? ¹⁹ Taachi 'āā chicadínuuⁿ Pedro yeⁿ'ē visión chí n'diichi sa Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ ngaⁿ'a ngii saⁿ'ā: Cun'diichí dí. 'Iīnūⁿ saⁿ'ā in'nuuⁿ sá dii. ²⁰ Nducueeⁿ dí ni nangua'ai di ní nguéé n'deē nacadínuuⁿ di chí caⁿ'ā di nducú yā, ti 'úú dicho'ó 'iīⁿ'yāⁿ.

²¹ Tuu'mi ní ca'āī Pedro miiⁿ ní cueⁿ'ē sa naachí snéé 'iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí dicho'ó Cornelio, ní caⁿ'a sa: N'diichi nī. 'Úú saⁿ'ā chí in'nuúⁿ nī. ¿De'ε cáávā chí cuchí nī?

²² 'Iīⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní caⁿ'a yā: Cornelio, capitán romano, 'áámá saⁿ'ā chí n'dái taavi ní i'téenu sa

Dendyuūs. Sá'nā miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ déénu yā chí saⁿ'ā miiⁿ n'daacā n'dai sa. Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'a 'áámá ángel yeⁿ'ē Ndyuūs chíi yā saⁿ'ā, chí neⁿ'e yā chí ndaa nī na vaacú yā ni 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿ'é nī.

23 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ 'cai yā saⁿ'ā na vaacú yā ní canee sa ndúúcu yā. Chidεεεε táámá nguuvi miiⁿ nacueeⁿ sá ni cueⁿ'e sa ndúúcu yā. Ní cueⁿ'e n'duuvi hermanos yeⁿ'e yáāⁿ Jope miiⁿ ndúúcu sa.

24 Táámá nguuvi míiⁿ ndaá yā yáāⁿ Cesarea. Ní Cornelio cunee ngíínú yā. Ní 'cai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yā ndúúcu nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chí amigo chí n'dai ndúúcu yā ní nduuvidaama nducyaaca yā.

25 Taachí ndaā Pedro miiⁿ, can'daā Cornelio miiⁿ ní dííⁿ yā recibir saⁿ'ā s'eeⁿ. Chintiī'yá yā na ca'a Pedro míiⁿ ní chí'téénú yā 'iiⁿ'yāⁿ. 26 Pedro miiⁿ nadacuéⁿ sa Cornelio miiⁿ ní caⁿ'a sá chíi sa 'iiⁿ'yāⁿ: Nacueeⁿ dí. 'Úú saⁿ'ā ntúūⁿ 'úú.

27 Ní neⁿ'e chí indeé yā ndúúcu sa ní candéε yā saⁿ'ā chεεti va'āī. Nééné 'yaaⁿ yā nduuvidadáámá yā miiⁿ. 28 Ní caⁿ'ā Pedro: Ndís'tiī ní deenu nī chí nguéé n'daacā chí 'áámá saⁿ'ā Israel nduuvidadáámá sá o ndaa niiⁿnuúⁿ sá ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéé 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel. Ndyuūs ní ch'iⁿ'i yā 'úú chí nguéé canéé chí caaⁿ'maⁿ yā mar 'áámá saⁿ'ā vaatí sa o chí nguéé n'daacā sa. 29 Taachí Dendyuūs 'cai yā 'úú, núúⁿ ndaá. Maaⁿ ní in-tíínguuneéⁿ ndís'tiī: ¿Dε'ē neⁿ'é nī 'úú chí cuchíi?

30 Tuu'mi ní Cornelio caⁿ'á yā: Maaⁿ cuūuⁿ ngūūví chí 'āā hora 'cūū nūuⁿ chí n'gεεcu 'iiⁿ'núⁿ chíinū taachi 'āā cuéé ca'diinú, cucáávā chí ngaⁿ'angua'á na vaacú. N'dííchí 'áámá saⁿ'ā. Neené ngii 'yáⁿ'ā

catecai sa. ³¹ Ní nga^{n'}ā sa ngii sa 'úú: Díí Cornelio, chííⁿ chí ca^{n'}angua'a di ndúú^{cū} limosnas ye^{n'}ē di Dendyuūs n'güindiveéⁿ yā ní nan'gaacu yā. ³² Díí, dichó'o di sa^{n'}ā na yāⁿ Jope ní diiⁿ di chí chíi Simón chi nguuvi Pedro miiⁿ. Sa^{n'}ā miiⁿ cánéé sa na vaacu sa Simón, sa^{n'}ā chi idicuúⁿnuⁿ dííⁿmáⁿ 'iiti. Vaacu sa niiⁿnuúⁿ ná nuūⁿnīⁿyá^{n'}ā. Taachí ndaa sa^{n'}ā miiⁿ ní yaa'vi sa díí. ³³ Tuu'mi ní Cornelio ngā^{n'}a yā ngii yā Pedro: Hora miiⁿ dicho'ó 'ii^{n'}yāⁿ cáávā di. N'dááca diiⁿ di chí cuchii di. Maaⁿ ndúcyaa^{cá} 'nū ní snéé 'nū 'muuⁿ ndúú^{cū} Dendyuūs. Ní sneé 'nū chi 'caandiveéⁿ 'nū tandu-
cué^{n'}ē chi Dendyuūs ca^{n'}á yā chii yā dii.

³⁴ Tuu'mi ní Pedro nga^{n'}a sa ngii sa: Maaⁿ ní, 'úú tuumicadiinúⁿ chi Ndyuūs ní ne^{n'}e yā nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ daama daama. ³⁵ Nducyaá^{cá} 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}ē nducyaaca yá^{n'}āa chí i'téénu yā Dendyuūs ní dííⁿ yā n'daacā ní Ndyuūs ní 'cuaáⁿ yā 'ii^{n'}yāⁿ. ³⁶ Ndyuūs ní dicho'ó yā 'áámá nduudu ye^{n'}e yā nanááⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}é Israel. Ca^{n'}a yā nduudú ngai ye^{n'}ē evangelio ní véé vaadi 'diiⁿ cucáávā Jesucristo. 'Ii^{n'}yāⁿ 'cúū Señor 'iivú Ndyuūs ye^{n'}ē nducyaá^{cá} 'ii^{n'}yāⁿ. ³⁷ Ndís'tiī ní déénú nī nduudu chí ca^{n'}a yā nuuⁿmáⁿ yá^{n'}āa Judea. Tucá'a yā ndii yá^{n'}āa Galilea, cuayiivi chí iinu chí ca^{n'}a Juan ye^{n'}e chí chεεdinuūⁿníⁿ yā. ³⁸ 'Tíicā Dendyuūs tee yā Jesús ye^{n'}e yāⁿ Nazaret Espíritu N'dai ndúú^{cū} poder. Jesús miiⁿ ní chiica yā dííⁿ yā chí n'daacā. Ní dííⁿ yā chí nduuvā ye^{n'}e nducyaá^{cá} 'ii^{n'}yāⁿ chí caneé yā ndúú^{cū} espíritus ye^{n'}e yááⁿ'nguiinūⁿ caatí Ndyuūs miiⁿ caneé yā ndúú^{cū} Jesús. ³⁹ Ní nús'uū ní testigo 'nū ye^{n'}ē tandu-
ducué^{n'}ē chí Jesús dííⁿ yā na yá^{n'}āa Judea ndúú^{cū}

na yáāⁿ Jerusalén. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ní ch'iⁿ'nuⁿ yā 'iiⁿyāⁿ. Ní ch'iⁿ'nééⁿnga'á yā 'iiⁿyāⁿ na 'áámá yá'á. ⁴⁰ Jesús 'cūū Ndyuūs nadicuéeⁿ yā 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā ndiichi ndii 'íⁿnúⁿ nguuvi miiⁿ ní díⁿ yā chí che'enaáⁿ yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ. ⁴¹ Nguéé che'enaáⁿ yā yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿyāⁿ caati yeⁿ'ē tes-tigo chí Dendyuūs ndεενε yā cuááⁿ vmnaaⁿ. Nús'uū ní che'é 'nū ní chí'í 'nū nduucú yā cuayiivi taachí nducueeⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. ⁴² Ní dichó'o yā nús'uū chí caaⁿ'máⁿ 'nū evangelio chí nduudú ngai nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ. Ní ngaⁿ'a cuaacú 'nū chí Cristo miiⁿ ní s'neéⁿ Ndyuūs 'iiⁿyāⁿ lado yeⁿ'e Juez yeⁿ'é 'iiⁿyāⁿ chí nduuchi ndúúⁿcū 'iiⁿyāⁿ chí n'dí. ⁴³ Nducyaaca profeta s'eeⁿ chí caⁿ'a nduudú yeⁿ'e Dendyuūs caⁿ'a yā yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. Nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí cu'téenu yā 'iiⁿyāⁿ, véé vaadī nadich'εεcú nuūⁿndī yeⁿ'é yā cucaavā Jesús miiⁿ.

⁴⁴ Taachi ngaⁿ'ā Pedro nduudú 'cūū, Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs ní ndaā vmnaaⁿ yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿyāⁿ chí ch'iindiveéⁿ yā nduudu 'cūū. ⁴⁵ Ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e Israel chí'téenu yā chí ndaá yā ndúúⁿcū Pedro, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'εεtinéé n'giinu yā chí vmnaaⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'uuⁿ chí nguéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e ndaata Israel, Dendyuūs ca'a ntuúⁿ yā regalo yeⁿ'ē Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs, ⁴⁶ caatí ch'iindiveéⁿ yā chí ngaⁿ'a 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tanáⁿ'ā davaacu. Ní ngaⁿ'á yā chí ch'εετε taaví Dendyuūs. ⁴⁷ Tuu'mi ní nan'guεεcútaⁿ'ā Pedro: ¿'Áá cúúví chí 'āā du'ú nūuⁿ 'iiⁿyāⁿ chí nguéé 'cuááⁿ yā yeⁿ'é nuūⁿnī chí cuεεdinúuⁿnī 'iiⁿyāⁿ chí díⁿ yā recibir Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs tan'dúúⁿcā s'uúúⁿ?

⁴⁸ Ní dichó'o yā 'iiⁿyāⁿ chí cuεεdinuūⁿnī yā

ndúúcū chi duuchi Jesús. Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chiica yā Pedro chi cunée yā 'áámá tiempo ndúúcu yā.

11

Pedro caⁿ'a yā chuū ná yaācū templo yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén

¹ Ch'iindiveeⁿ apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs ndúúcū hermanos chi snée yā na yáⁿ'āa Judea chi 'tiicá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yéⁿ'ē ndaata Israel chí dīⁿ yā recibir nduudu yeⁿ'e Dendyuūs. ² Taachí Pedro miiⁿ cuchεε sa yāāⁿ Jerusalén, hermanos yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel ch'εεcu cheendí yā ndúúcū Pedro. ³ Ngaⁿ'á yā: ¿Dε'ē cúúví chí sndáa di va'ai yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel, ní che'e di ndúúcu yā?

⁴ Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní tuca'a sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ táácā chiī. Ní caⁿ'a sa: ⁵ Caneé na yāāⁿ Jope ní ngaⁿ'anguā'á ní nnduūchí ní n'diichí 'áámá visión dácaā 'áámá tiinūⁿ ch'εεté cuch'ééⁿ nanguuvi n'déé chiīchí nduū cúūⁿ esquinas ndaā ndii vmnááⁿ. ⁶ Taachi n'diichí, nacádiinúúⁿ. Tuu'mi ní n'diichí yeⁿ'é icyáⁿ'ā 'iiti chí cuūⁿ cá'a tī ndúúcū 'iiti taaⁿ ndúúcū cúú ndúúcū yaada yeⁿ'ē nanguuvi. ⁷ Ní ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu chi caⁿ'ā chiī 'úú: Díí Pedro, nacueeⁿ di. 'Caaⁿ'nuⁿ dí 'iiti, ní ché'é dí 'iiti. ⁸ Ní caⁿ'á chuū: Señor, nguéeⁿ; ti mar 'áámá chi vaatíⁿ chí nguεε n'daacā che'é. ⁹ Tuu'mi ní nduudu yeⁿ'ē nanguuvi caⁿ'a ntuūⁿ ndiichi ndii 'úúví: Chííⁿ chi Ndyuūs nádindεεvé yā, nguéeⁿ caaⁿ'maⁿ di yeⁿ'ē chi vaatí. ¹⁰ Chuū ní 'iiⁿ'nuⁿ cúúví chiī. Cuinaⁿ'ā ntúūⁿ tanducuéⁿ'ē nandée yā cuááⁿ 'niiⁿ'nuⁿ nanguuvi. ¹¹ Ní n'diichí nī. Hora miiⁿ ndaā na 'iiⁿ'nuⁿ saⁿ'ā na

va'āi naachi 'uú caneé. 'Áámá 'iiⁿyāⁿ chi nguuvi Cornelio dichó'o yā saⁿā yeⁿe yāāⁿ Cesarea ndíi naachi caneé. ¹² Ní Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ngaⁿ'a ngii 'uú chi caⁿ'á ndúúcu sa. Ní nguéé de'ε vεε nadicádiinúúⁿ. Cheⁿ'é ndúúcū niyaaⁿ hermanos ní sndáa 'nū vaacu Cornelio. ¹³ Saⁿ'ā miiⁿ caⁿ'a sá chii sá nús'uū, táaca n'diichi sa 'áámá ángel vaácū sa chí cheendii yā ní cāⁿ'a yā: Díi Cornelio, dicho'ó dí saⁿ'ā s'eeⁿ yāāⁿ Jope ní diiⁿ dí chí ndaa sáⁿ'ā Simón chi nguuvi Pedro míiⁿ. ¹⁴ Saⁿ'ā miiⁿ ní caaⁿ'maⁿ sá nduudu chí nanguaⁿ'āi dii ndúúcu nducyáácá 'iiⁿyāⁿ yeⁿe di na vaacu di. ¹⁵ Ní taachí tucá'á caⁿ'á, ndaā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs yeⁿe cuaaⁿ'niiⁿnuⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ dendu'ū, tan'dúúccā chí chíi ndúúcū s'uūúⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ. ¹⁶ Tuu'mi ní nn'gaácú chí caⁿ'a Señor miiⁿ, chí caⁿ'a yā: Juan míiⁿ chεεdinuūⁿníⁿ yā ndúúcū nuūⁿnīⁿ naati ndís'tiī ní cuéédinuūⁿníⁿ nī ndúúcū Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs. ¹⁷ Nduuti chí Dendyuūs chí ca'a yā regalo miiⁿ 'iiⁿyāⁿ tan'dúúccā chí teé yā s'uūúⁿ chí i'teenu yú Señor Jesucristo, ¿du'ū 'uú chí di'vaachí yeⁿ'ē Dendyuūs miiⁿ?

¹⁸ Tuu'mi ní ch'iindiveéⁿ yā nduudu miiⁿ ní ch'εεtinéé 'díiⁿ yā ní cāⁿ'a yā chí ch'εεté yā Ndyuūs, ní caⁿ'a yā: 'Tiicá ntúūⁿ ca'a Dendyuūs 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé 'iiⁿyāⁿ yeⁿe ndaata Israel chí ndaa-cadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní nndaāca yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ.

Yáacū yeⁿe yāāⁿ Antioquía

¹⁹ Maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ chí cueⁿ'ē 'múúⁿ cueⁿ'e miiⁿ yā cucáávā chíiⁿ chí díiⁿ 'iiⁿyāⁿ ndúúcū Esteban, 'iiⁿyāⁿ miiⁿ cho'ó yā ndii yáⁿ'āa Fenicia, ndúúcū isla Chipre, ndii yaāⁿ Antioquía. Ní nguéé cāⁿ'a

yā nduudu yeⁿe Dendyuūs ndúúcū nducyáácá 'iiⁿyāⁿ, dámaāⁿ 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ caⁿ'a yā nduucú yā. ²⁰ Nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ni snéé saⁿ'ā yeⁿe isla Chipre yeⁿe yáāⁿ Cirene. Saⁿ'ā s'eeⁿ ní taachi ndaā sa yáāⁿ Antioquía yaaⁿ'vi sá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé 'iiⁿyāⁿ yéⁿ'ē ndaata Israel dendú'ū ní caⁿ'a sa evangelio chi ndúúdú ngai yeⁿ'ē Señor Jesús. ²¹ Ní ta'ā Señor 'iivú Ndyuūs miiⁿ canéé ndúúcū sa. Chii 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ chi'téenu yā Señor miiⁿ. Ní can'dáa yā Señor miiⁿ.

²² Cho'ōo chi 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yáacū chi snéé yā yáāⁿ Jerusalén ch'iindiveéⁿ yā chuū. Ní dichó'o yā Bernabé chi caⁿ'a sa yáāⁿ Antioquía. ²³ Sáⁿ'a 'cūū taachi ndaā sa ní n'diichi sa favor ch'εεε taavi yeⁿ'ē Dendyuūs miiⁿ, yeenú taavi sa. Ní chi'cueeⁿ sa chí nducyáácá yā 'cuεεtinéé yā ndúúcū nuuⁿmaⁿ staava yeⁿ'é yā ndúúcū Señor 'iivú Dendyuūs miiⁿ. ²⁴ Saⁿ'ā Bernabé miiⁿ ní n'dai sa, ní ndiituú saⁿ'ā Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs ní i'téenu sá ndúúcū núúⁿmáⁿ staava yeⁿe sa. Chii 'yaaⁿ n'dái 'iiⁿyāⁿ chi'téenu yā Señor miiⁿ.

²⁵ Cuayivi miiⁿ ní cueⁿ'ē Bernabé na yáāⁿ Tarso chi in'nuuⁿ sa Saulo miiⁿ; ní ndaācā sa saⁿ'ā ní nandēē sa saⁿ'ā na yáāⁿ Antioquía. ²⁶ Ní ndu- uvidaamá yā 'áámá nduuyu na yaācū miiⁿ, ní chi'cuééⁿ yā neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ. Chíí vmnááⁿ vmnaaⁿ na yáāⁿ Antioquía 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿe yáāⁿ miiⁿ caⁿ'a yā chi duuchí cristiano s'eeⁿ, 'iiⁿyāⁿ chi i'teenu Cristo.

²⁷ Nguuvi s'uúⁿ tanáⁿ'ā profetas chi ngaⁿ'ā ndu- udu yeⁿe Dendyuūs can'dáa yā na yáāⁿ Jerusalén. Ndaá yā na yáāⁿ Antioquía. ²⁸ Nadacueeⁿ 'áámá yā chi nguuví yā Agabo ní díⁿ yā chí inadacádiinūⁿ

'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs chí ndaa 'áámá cuiicu ch'εεε núúⁿmáⁿ yáⁿ'āa chí v'éé 'iiⁿ'yāⁿ. Cho'ōo chuū nguuvi yeⁿ'e saⁿ'ā Claudio. ²⁹ Tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téénú Cristo diíⁿ yā chí dicho'ó yā ofrendas yeⁿ'ē hermanos chí snée yā yáⁿ'āa Judea. 'Áámá 'áámá yā tuunu tuunu ca tan'dúúcā chí cuuvi ca'á yā. ³⁰ Chuū ní diíⁿ yā ní ca'á yā 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū. Ní 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū dichó'o yā limosna ndúúcū Bernabé ndúúcū Saulo.

12

Herodes 'caan'núⁿ yā Jacobo, ní s'nuúⁿ yā Pedro vácūū

¹ Tiempo miiⁿ ní rey Herodes diiⁿyuⁿ ta'á yā chí neⁿ'e 'caan'núⁿ yā náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí ngeⁿ'e yaācū. ² Níicú ch'iiⁿ'nuⁿ rey miiⁿ ndúúcū machete chí 'caāíⁿ ndúú 'uuvī lados Jacobo chí 'dínū Juan. ³ N'diichí yā chí 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ canee yiinú yā chuū. Dichó'o yā saⁿ'a s'eeⁿ chí cuta'ā ntúuⁿ sa Pedro dendu'ū. Nguuvi mííⁿ ní nguuvi yeⁿ'ē pan chí nguéé yiinūuⁿ levadura miiⁿ. ⁴ Sta'á yā Pedro ní s'nuúⁿ yā saⁿ'ā vácūū naachi snée cuūuⁿ taán soldado, 'áámá táán soldado miiⁿ cuūuⁿ ngí sa. Soldado s'eeⁿ cunun'dai sa Pedro ní cho'ó yeⁿ'ē pascua ní rey Herodes tun'dái yā saⁿ'ā. ⁵ Cunun'dai sa Pedro miiⁿ chí canuuⁿ sa vácūū. 'Iiⁿ'yāⁿ chí ngeⁿ'e yaācū miiⁿ ngáⁿ'ánguā'á yā ní ngíicá yā Dendyuūs ndii nguuvi ndíi n'gaaⁿ cucáávā Pedro miiⁿ.

Nanguaⁿ'ai Pedro yeⁿ'e vácūū

⁶ Taachi neⁿ'e ntun'dáa Herodes miiⁿ Pedro miiⁿ, nguūinū mííⁿ nūuⁿ ní cyaadu Pedro miiⁿ naavtaⁿ'a yeⁿ'e 'uuvī soldado s'eeⁿ. Ndēē chíichí

sa ndúúcū 'uuvī cadena s'een. Sa'nā s'een chi diin cuidado vacūū míin snée sa cheendi vacūū miiin.
 7 'Caandiveéⁿ nī, ndaā 'áámá ángel yeⁿ'ē Señor. Ní 'áámá δεεvé canéé na vacūū. Tuu'vi yā tíicuaa Pedro ní nanduuchí yā Pedro. Ní caⁿ'a yā: Nacueeⁿ di cániicū di. Cadena s'ūuⁿ ní chiví na ta'ā sa.
 8 Tuu'mi ní ngaⁿ'a ángel miiⁿ ní ngii yā sa'nā: Cu'neeⁿ di cinto yeⁿ'ē di ní cunuūⁿ cá'a di ndaacuú yeⁿ'ē di ní diiⁿ chiichí di cinta yeⁿ'ē. 'Tíicā diiⁿ sa. Ní caⁿ'a yā: Nunúúⁿ dí catecai vmnaaⁿ di ní cuchí di, ní can'daā dī 'úú.

9 Ní n'daa sa ní cueⁿ'e sa n'daā sa 'iiⁿ'yāⁿ. Pedro miiⁿ ní nguéeⁿ deenu sa chi cuaacu chi diiⁿ ángel miiⁿ. Nadacádiinuuⁿ sa chi 'áámá visión chi n'gíⁿnuⁿ sa nguaaⁿ na 'yúúduyaāⁿ yeⁿ'ē sa. 10 Cho'ó yā, yeⁿ'ē 'áámá táán soldado s'een, ní cho'ó yā ndii chiiⁿ ndii 'úúví táán soldado s'een. Ní ndaā yā ná cheendi va'ái cūū chí canéé cuaaⁿ na yāāⁿ miiⁿ. Chii ní nánguááⁿ máāaⁿ cheendi va'ai yeⁿ'é yā. Can'dáa yā ní cho'ó yā 'áámá yúúni, ní ángel miiⁿ ní chiví yā yeⁿ'e yā. 11 Tuu'mi ní Pedro miiⁿ ní nduuchi sa. Ní caⁿ'ā sa: Maaⁿ ní ituumicadiinúuⁿ chí Ndyuūs miiⁿ nidicho'ó yā ángel yeⁿ'é yā ní nanguáⁿ'ai yā 'úú yeⁿ'ē ta'a rey Herodes. Níicú yeⁿ'ē tanducuen^{'e} yāāⁿ chí yāāⁿ yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'een chi snée ngiinⁿ yā chí 'cuūvi 'úú.

12 Taachí Pedro nacadínuuⁿ yā yeⁿ'ē chuū cueⁿ'é yā, ní ndaa yā na vaacu María cheecu Juan, chi ngúúví ntúūⁿ sa Marcos, naachí neeni 'yaaⁿ yā snée yā chí nduuvídáámá yā ní ngaⁿ'angua'á yā.
 13 Taachí di'cuεēcú Pedro cheendi va'āi yeⁿ'e patio, can'dáā 'áámá n'daataá chí nguuvi tá Rode. 14 Tá 'cūū ní 'naanaveeⁿ tá nduudu yeⁿ'ē Pedro ní chii

yeenú tá. Ní nguée nn'guaaⁿ tá cheendi va'āi. Cunaⁿā tá ngeēnū tá cheeti va'āi ní caⁿ'a tá chi Pedro miiⁿ canee sa cheendi va'āi. ¹⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'á yā ngii yā táⁿ'ā: Loca dii. Taⁿ'ā miiⁿ dicuaācu tá saⁿ'ā miiⁿ. Tuu'mí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā: Angel chi diiⁿ cuidado saⁿ'ā.

¹⁶ Pedro miiⁿ ní iyaa'vi ca sá. Taachí nn'guaaⁿ yā ní n'diichi yā saⁿ'ā dii'yá yā chi. ¹⁷ Pedro miiⁿ ní ditá'a sa yeⁿ'é yā chi 'cuētineé 'diiⁿ cheendi yā. Ní chii sa 'iiⁿ'yāⁿ táácā ángel yeⁿ'e Señor ntun'dáa yā saⁿ'ā vácūū. Pedro ní caⁿ'a sa: Diiⁿ nī chi cadiinuuⁿ Jacobo ndúúcū hermanos. Pedro can'dáa sa ní cueⁿ'e sa taama lugar.

¹⁸ Chi deεve míⁿ ní dii'yā n'dái soldado s'eeⁿ chi chii ndúúcū Pedro. ¹⁹ Herodes miiⁿ ní n'nuúⁿ yā saⁿ'ā. Nguée ndaaca yā saⁿ'ā. Ch'iinu maaⁿ ní tiinguuneéⁿ yā saⁿ'ā s'eeⁿ chi diiⁿ cuidado. Caⁿ'a yā chi 'cuūvī saⁿ'a s'eeⁿ. Cuayiivi cueⁿ'e Herodes miiⁿ yáⁿ'āa Judea ná yāāⁿ Cesarea ní canee yā miiⁿ.

Ch'ii rey Herodes

²⁰ Herodes miiⁿ taaⁿ n'dai yā yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ Tiro ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ Sidón. Naati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ s'eeⁿ ní ndaá yā nanááⁿ rey Herodes miiⁿ chí neⁿ'e taaví yā chí canéé 'diiⁿ, ti chí nge'é yā chí yeⁿ'ē yáⁿ'āa yeⁿ'e rey. Cuta'á yā tan'dúúcā amigo yeⁿ'é yā saⁿ'ā chí nguuvi Blasto chí diiⁿ cuidado va'ai yeⁿ'e rey, cuarto naachi cyaadú yā. Neⁿ'é yā chí cuuví caaⁿ'maⁿ sa ndúúcū rey cááva yā. ²¹ 'Áámá nguuvi chí diiⁿ señalado cáávā chuū, Herodes canuuⁿ yā catecai rey. Ch'iindí yā na trono yeⁿ'é yā ní caⁿ'a yā chi yā 'iiⁿ'yāⁿ 'áámá nduudu. ²² Ní 'iiⁿ'yāⁿ yāāⁿ miiⁿ 'cai yiicú yā ní caⁿ'a

yā: Ndúúdú miiⁿ ye^{n'}ē Dendyuūs, nguée^e ye^{n'}e sa^{n'}ā i^{n'}ye^{n'}dí 'cūū.

²³ Hora miiⁿ ní 'áámá ángel ye^{n'}e Señor miiⁿ n'nuuⁿ cá'ai yā sa^{n'}ā Herodes caati nguée^e ca^{n'}a sa chi ye^{n'}e Dendyuūs chí ch'εεε taavi chi nga^{n'}a sa. Ní che^{'ē} taavi n'dáá rey miiⁿ ní ch'iī sa.

²⁴ Nduudú ye^{n'}ē Señor Jesucristo miiⁿ ndí ch'εεε ca ní 'ii^{n'}yāⁿ chi i'téenu ngí 'yaaⁿ cá yā.

²⁵ Bernabé ndúúcū Saulo miiⁿ nndaá ntúuⁿ yā yāā Jerusalén ti 'āā díⁿ yā cumplir ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}é yā. Ndēē ntúuⁿ yā Juan chi nguuvi Marcos.

13

Bernabé ndúúcū Saulo tuca^{n'}á yā viaje vmnááⁿ vmnaaⁿ

¹ Vée^e 'ii^{n'}yāⁿ profetas chi caa^{n'}maⁿ nduudu ye^{n'}e Dendyuūs ndúúcū maestros ye^{n'}e yaācū ye^{n'}e yāā Antioquía. 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní Bernabé, ndúúcū Simón chi nguuvi sa Niger, ndúúcū Lucio ye^{n'}ē yāā Cirene, ndúúcū Manaén sa^{n'}ā chi dáámá chiita sá ndúúcū rey Herodes, ndúúcū Saulo. ² 'Ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní taachí snée yā i'téenu yā Señor Jesucristo. Ní taachí 'āā cuée^e che^{'é} yā tuu'mí Espíritu N'dai ye^{n'}e Ndyuūs ca^{n'}a yā: Cu'neeⁿ ví'i nī 'āā ví'i Bernabé ndúúcū Saulo cáāvā ntiiⁿnyuⁿ chi 'úú ca^{'á} sa^{n'}ā s'eeⁿ. ³ Taachi 'āā cuée^e che^{'é} yā ní nga^{n'}āngua^{'á} yā nícu^{'ú} sn'duúⁿ yā ta^{'á} yā vmnaaⁿ ye^{n'}e sa^{n'}ā s'eeⁿ ní díⁿ yā despedir ye^{n'}ē sa.

Apóstoles ca^{n'}a yā nduudu cuaacu na isla Chipre

⁴ Espíritu N'dai dichó'o yā 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ ní cue^{n'}é yā yāā Seleucia. Ndii miiⁿ ní cue^{n'}é yā na barco isla Chipre. ⁵ Ndaá yā na yāāⁿ Salamina ní nga^{n'}a yā

nduudu yeⁿe Dendyuūs miiⁿ na yáacū sinagogas yeⁿe 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Ní canéé ntúuⁿ yā ndúúcū Juan miiⁿ chí nginneé sá 'iiⁿ'yāⁿ. ⁶ Ní ch'iinu snee yā cheⁿ'e yā núúⁿmáⁿ yáāⁿ yeⁿ'e isla Chipre ní ndaá yā na yáāⁿ Pafos, ní ndaacá yā 'áámá saⁿ'ā Israel chí nguuvi Barjesús. Saⁿ'ā miiⁿ saⁿ'ā chí idin'dái magia ní profeta chí nguéé ngaⁿ'ā nduudu cuaacu yeⁿ'e Dendyuūs nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. ⁷ Saⁿ'ā miiⁿ canéé sá ndúúcū saⁿ'ā gobernador Sergio Paulo ní 'áámá saⁿ'ā chí déenu sa. Sergio Paulo miiⁿ ní 'cai sa Bernabé ndúúcū Saulo. Neⁿ'e sa 'caandiveeⁿ sa nduudú yeⁿ'e Dendyuūs. ⁸ Sáⁿ'ā Elimas (nguuví sá neⁿ'e caaⁿ'māⁿ davaacú 'cūⁿ saⁿ'ā chí idin'dái magia) nguéé 'cūⁿ sa saⁿ'ā. Neⁿ'e sa divíi sa chí i'teenu Sergio Paulo chí gobernador. ⁹ Tuu'mi ní Saulo chí nguuvi Pablo dendú'ū, ndiitúú sa ndúúcū Espíritu N'dai ní n'gíinu sa saⁿ'ā Elimas miiⁿ. ¹⁰ Pablo caⁿ'a sa: Díi, sáⁿ'ā diitú yeⁿ'e tanducuéⁿ'ē vaadī nginnche'éeí ndúúcū nducuéⁿ'ē chí nguεε n'daācā, daiya yááⁿ'nguiinūⁿ ní contra yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē vaadī cuaacu. ¿'Áá nguéé cu'nēēⁿ 'naaⁿ di chí di'vááchí di yeⁿ'e yúúni cuaacu yeⁿ'ē Señor Jesucristo? ¹¹ Maaⁿ ní ta'ā Señor miiⁿ canee contra yeⁿ'e di ní cúuví nngueenáaⁿ di. Nguéé n'díichi di 'yáⁿ'ā 'áámá tiempo. Tuu'mí nūⁿ chí nngueenáaⁿ sa ní 'áámá chí maāi yeⁿ'ē sa. Ní cachiica 'múúⁿ cachiicá miiⁿ sa ní in'nuūⁿ sa du'ū chí cundéé neeⁿ ta'ā sa. ¹² Tuu'mi ní gobernador Sergio Paulo n'diichi sa chí chíi, ní s'teenu sa. Ngeⁿ'e yíínú sá yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'ē Señor Ndyuūs.

Pablo ndúúcū Bernabé cuēⁿ'e yā na yáāⁿ Antioquía yeⁿ'ē distrito Pisidia

13 Pablo ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi ndúúcu sa cueⁿ'é yā na barco yeⁿ'ē yāāⁿ Pafos ní cueⁿ'é yā na yāāⁿ Perge yeⁿ'ē país Panfilia. Naati Juan miiⁿ ní cueⁿ'e sa yeⁿ'e yā na yāāⁿ Jerusalén. 14 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cueⁿ'é yā yeⁿ'ē yāāⁿ Perge ní ndaá yā yāāⁿ Antioquía yeⁿ'ē distrito Pisidia. Ní ndaa yā na yaācu sinagoga nguuvi sábadu, 'áamá nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ yā tiempo miiⁿ. Ní ch'εετέ yā na silla. 15 Cuayiivi chí saⁿ'a ch'εετε yeⁿ'ē yaācū sinagoga ch'eeⁿ sa ná libro yeⁿ'e ley ndúúcu ná libro yeⁿ'e profetas, saⁿ'ā ch'εετε dichó'o sa saⁿ'ā s'eeⁿ chí caāⁿ'māⁿ sa ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī saⁿ'ā vi'í, ndúúti chí canee 'áamá nduudu yeⁿ'ē chí ca'cueeⁿ di 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū, caaⁿ'maⁿ di.

16 Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ní nacueeⁿ sa. Diīⁿ sá ndúúcu ta'a sa chí cuuvi 'diīⁿ. Ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī saⁿ'ā yeⁿ'e Israel ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téénú Ndyuūs, 'caandivéⁿ nī. 17 Ndyuūs yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yú Israel ndεεεε yā chiida yú s'eeⁿ ní diīⁿ yā chí 'iiⁿ'yāⁿ ch'εετε. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ snéé yā yāⁿ'āa Egipto tan'dúúca 'iiⁿ'yāⁿ snúúⁿ yúúní. Ní Ndyuūs ndúúcu poder yeⁿ'e yā ndúúcu ta'á yā ní tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ. 18 Ní taandúú 'úúví ngεεcu nduūyū diīⁿ yā cuidado 'iiⁿ'yāⁿ na yāⁿ'āa cuūⁿmaⁿ. Ní chí chεé yā taanduvéé chí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diīⁿ yā. 19 Ní taachí Ndyuūs diīⁿ tuuví yā ndεεχē nación yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí nguée ndaata Israel na yāⁿ'āa Canaán, ca'á yā yāⁿ'āa miiⁿ chí cuuvi yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel. 20 Cho'ó chuū chεeti cuūⁿ ciento canéé 'uūvī ngεεcu ndiichi ndúuyū ca'a yā juez yeⁿ'é yā ndii nguuvi profeta Samuel miiⁿ chí caⁿ'a nduudu Ndyuūs. 21 Tuu'mi ní tiempo miiⁿ chiica yā rey ní Ndyuūs ní ca'á yā Saúl miiⁿ chí cuuvi sa rey. Chεetí 'uuvi ngεεcu nduūyū Saúl

miiⁿ rey miiⁿ. Saúl miiⁿ saⁿ'a daiya Cis, 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē Benjamín. ²² Divíi yā saⁿ'ā ní Ndyuūs nadicuéeⁿ yā táámá rey chí David chí caⁿ'a yā nduudu cuaacu yeⁿ'é yā. Ní Ndyuūs ngaⁿ'á yā: 'Úú ndaacá David daiya Isaí miiⁿ 'áámá saⁿ'ā tan'dúúcā chí neⁿ'e staava yeⁿ'é. Saⁿ'ā miiⁿ ní diiⁿ sa tanducuéⁿ'ē chí neⁿ'é. ²³ Yeⁿ'e ndaata sán'a 'cūū miiⁿ tan'dúúcā chí Ndyuūs ngaⁿ'a chí cā'a yā, Ndyuūs nadicuéeⁿ yā Jesús yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel lado yeⁿ'e Salvador chí 'iiⁿ'yāⁿ chí nadanguáⁿ'ai yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nuuⁿ'ndi yeⁿ'é yā. ²⁴ Taachí 'aa cuéé ndaá Jesús miiⁿ, caⁿ'ā Juan miiⁿ chí cuεεdinuūⁿniⁿ yā yeⁿ'ē chí nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Israel ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿ'ndí yeⁿ'e yā. ²⁵ Juan miiⁿ taachi ch'iinu diiⁿ sa ntíⁿnyūⁿ yeⁿ'ē sa, caⁿ'a sa: ¿Du'ū 'úú nadicádiinuuⁿ ndis'tií? Nguéé 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ 'úú. Cun'diichí nī. Cuchii 'áámá na cuaaⁿ daami 'úú ní 'úú nguéé n'daācā 'úú chí cuuví diíⁿ n'daatíi yíⁿmáⁿ naaⁿ ndaacuú yeⁿ'ē chí cánúúⁿ ca'a.

²⁶ Ndís'tiī saⁿ'ā vi'í, daiya 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e Abraham ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí snée yā ndúúcū ndis'tiī chí i'téénú yā Ndyuūs, caavā ndís'tiī dicho'o Ndyuūs nduudu chí nnguaⁿ'ai 'iiⁿ'yāⁿ. ²⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ chí snée yā na yáāⁿ Jerusalén miiⁿ ndúúcū nducyáácá yā chí ngaⁿ'ā ntiíⁿnyuⁿ yeⁿ'é yā nguéé n'diichí yā Jesús ní nguéé nduudu yeⁿ'e profetas chí n'geeⁿ yā nducuéⁿ'ē nguuvi sábadó chí intaavi'tuunúúⁿ yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diíⁿ yā condenar Jesús. ²⁸ 'Ícu ní nguéé ndaacá yā falta yeⁿ'e yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ. Chiica 'iiⁿ'yāⁿ nanááⁿ Pilato miiⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'a yā chí Pilato 'caaⁿ'núⁿ yā Jesús ní 'cuūvi yā. ²⁹ Taachí ch'iinu chíi tánducuéⁿ'ē chí canéé

nguūⁿ yeⁿ'é yā, 'iiⁿ'yāⁿ divíi yā Jesús na yáⁿ'á cruz ní s'nuúⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáinyāⁿ. ³⁰ Ndyuūs nadicueeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā. ³¹ Jesús miiⁿ ch'iⁿ'í maáⁿ yā néénéé n'deēe nguuvi nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chí dáámá cuchéé yā ndúúcu yā yeⁿ'e yáⁿ'āa Galilea ní ndaá yā yáāⁿ Jerusalén. 'Iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ testigos yeⁿ'é yā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

³² Nús'luú ntuūⁿ ngaⁿ'á 'nū ndúúdú ngai. Chuū chi nduudu chí Ndyuūs ca'a yā chiida yú s'eeⁿ taachi Ndyuūs caⁿ'a yā chí diíⁿ yā. ³³ Chuū chí Ndyuūs miiⁿ ní dicuaacú yā ní Ndyuūs diíⁿ yā cáávā s'uuúⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ daiyá chiida yú s'eeⁿ yeⁿ'e Israel tááchí Ndyuūs nadacueéⁿ yā Jesús miiⁿ. Chuū chí canéé nguūⁿ na libro yeⁿ'ē Ndyuūs naachi nguūⁿ salmo ndii 'úúví chí ngaⁿ'ā: Dii daiyá dii, maaⁿ nguuvi 'úú n'giⁿ'í chí daiyá dii 'tíicā. ³⁴ Ndyuūs nadacueéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā. 'Āā ntéé nguεεcunéé choó yā. 'Túúcā caⁿ'a yā: 'Úú teé dii cosa chí n'dai chí cāⁿ'a chí ca'á David. Chuū chí cuaacu. ³⁵ Cáávā chuū ngaⁿ'á yā na táámá salmo: Nguéé 'cuaáⁿ nī chí Daiyá nī chí n'dai chí nguεεcunéé choó cuerpo yeⁿ'é yā. ³⁶ Cuaacu níⁿnyúⁿ chí David miiⁿ tááchí dichíⁿ've yā 'iiⁿ'yāⁿ yēⁿ'e yā tan'dúúⁿcā chí neⁿ'e Dendyuūs, ch'iⁿ yā níicú ch'εεchí yā naachi ch'εεchi chiidá yā. Ní choo yā. ³⁷ Naati 'iiⁿ'yāⁿ chí Dendyuūs nadacueéⁿ yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā ní nguéé choo yā. ³⁸ Nadacadíⁿuuⁿ nī chuū, ndís'tiī saⁿ'ā vi'í. Caⁿ'a 'nū ndís'tiī nduudu yeⁿ'é Ndyuūs chí Ndyuūs nadach'εεcú yā nuuⁿndi yeⁿ'e nī cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ 'cūū. ³⁹ Cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ Ndyuūs nadach'εεcú yā nducuéⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'ē nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí

i'téenu yā Dendyuūs. 'Iiⁿyāⁿ miiⁿ ní diíⁿ yā chi nduuvī n'dai dii nanááⁿ Dendyuūs, naati ley yeⁿe Moisés nguéé cuuví nach'εεcu nuūⁿndī yeⁿé 'iiⁿyāⁿ. ⁴⁰ Cuin'dííchí nī chi nguéé chiī nanááⁿ ndís'tiī chí cánéé nguūⁿ cáávā profetas chi caⁿ'a nduudu yeⁿe Dendyuūs, ní canéé nguūⁿ na libro yeⁿe Ndyuūs:

⁴¹ Cuin'dííchí nī ndís'tiī chi taaⁿ nī, ní ngeⁿe yiiⁿnúúⁿ nī, ní 'cuuví nī; caati 'úú ní diíⁿ 'áámá ntiiⁿnyuⁿ neⁿe chí ndís'tiī snée nī in'yeeⁿdí 'cūū, 'Áámá ntiiⁿnyuⁿ chi nguéé i'téenu nī ndúúti chi du'ū 'iiⁿyāⁿ caaⁿ'maⁿ yā yeⁿe chuū.

⁴² Taachí nan'daa yā na yaācū sinagoga yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ, 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿe ndaata Israel di'cuítu yā 'iiⁿyāⁿ, chí cúúvī δεενε táámá nguuvi sábadó, nguuvi chí ntaavi'tuunúúⁿ nī chí caaⁿ'máⁿ nī yeⁿe chuū. ⁴³ Ní taachi 'āā diíⁿ yā despedir 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yaācū sinagoga neené 'yaaⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chí n'daacā chí 'āā maaⁿ ní 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ, can'dáa yā Pablo ndúúcū Bernabé. Pablo ndúúcū Bernabé ní caⁿ'a yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí 'áámá 'cuεεtinéé yā na favor ch'εετε yeⁿé Dendyuūs.

⁴⁴ Chidεενε táámá nguuvi sábadó, nguuvi chí ntaavi'túunúúⁿ yā, nduuvíáámá yā n'dee taaví 'iiⁿyāⁿ 'téé nuuⁿmaⁿ yáaⁿ yā chí 'caandiveéⁿ yā nduudu yeⁿe Dendyuūs. ⁴⁵ Naati 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ taachi n'diichí yā chí n'dee n'daí 'iiⁿyāⁿ miiⁿ ní ndiitú yā ndúúcū vaadī ngueēe, caⁿ'a yā chí nguéé n'daacā chí ngaⁿ'ā Pablo miiⁿ. Ní caⁿ'a taáⁿ yā contra yeⁿé yā ní contra yeⁿe Dendyuūs. ⁴⁶ Tuu'mi ní

Pablo ndúúcū Bernabé miiⁿ caⁿ'a yā nguéé ndúúcū vaadi 'va'a caⁿ'a yā: Ndís'tiī cuaacu níⁿnyúⁿ cánéé chí caaⁿ'máⁿ 'nū ndúúcū ndís'tiī nduudu yeⁿ'é Dendyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ naati ndís'tiī ní divíi nī yeⁿ'ē veéⁿ nī. Ní túúmícadíinúúⁿ maáⁿ nī chí nguéé n'daacá nī chí tuneéⁿ nī vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. Cáávā chí dííⁿ nī, Ndyuūs nguéé teé yā ndís'tiī vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ ndís'tiī. Cuin'diichí nī. Nguεεcunée 'nū caⁿ'a ntuúⁿ 'nū ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel. ⁴⁷ Caati 'tíicā chidichó'ó Señor 'iivú Ndyuūs miiⁿ nús'uu, ní Ndyuūs cáⁿ'a yā chí yā nús'uu:

'Úú chí'neéⁿ ndís'tiī tan'dúúcā chíδεενε yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel, chí cuuvi caaⁿ'máⁿ nī nduudu chí nanguan'āi 'iiⁿ'yāⁿ ndii núúⁿmáⁿ iⁿ'yeēⁿdī.

⁴⁸ Taachí ch'iindiveéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'e ndaata Israel chuū ndiitú yā ndúúcū vaadi yeenú ní caⁿ'a yā chí ch'εεεε taavi Ndyuūs cáávā nduudu yeⁿ'e Señor Ndyuūs miiⁿ. Ní s'teenú yā nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí Ndyuūs chíndeεενε yā ní tee yā vida cueⁿ'e daāⁿmaⁿ. ⁴⁹ Ní nduudu Señor miiⁿ 'āā chí chíicadíínuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ti cheⁿ'e núúⁿmáⁿ yáāⁿ estado miiⁿ. ⁵⁰ Naati 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ dííⁿ yā chí nguéé snéé 'dííⁿ yā n'daataá chí n'dai taaví chí n'dááca taavi ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a ntiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ndúúcū n'daataá ndúúcū 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē nadacuéeⁿ yā vaadi 'caa'va contra yeⁿ'e Pablo ndúúcū Bernabé ní ndivíi yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē na yáāⁿ naachí snéé yā. ⁵¹ Pablo ndúúcū Bernabé ní n'dáádi yā iyaacá yeⁿ'e ca'a yā ti 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ ní contra yā. Cueⁿ'e yā ní ndaa yā yáāⁿ Iconio. ⁵² 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ní yeenú taavi

yā ndúúcū vaadī yeenú ndúúcū Espíritu N'dai.

14

Pablo ndúúcū Bernabé na yáā Iconio

¹ Chiī na yáā Iconio chi Pablo ndúúcū Bernabé sndaā yā daama daama na yaācū sinagoga yeⁿē 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. Ní 'túúcā caⁿ'a yā. Ní neené n'dai 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ s'téenu yā. 'Tiicá ntúūⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿē ndaata Israel. ² Naati 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chi nguéé i'téenu yā, n'gεεcu cheendí yā ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿē ndaata Israel ní diīⁿ yā chi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿē ndaata Israel nguéé nacadíinuⁿ yā n'daacā yeⁿe 'iiⁿyāⁿ chi i'téenu yā. ³ Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ndúúcū Bernabé 'naaⁿ n'dái ch'εtinée yā miiⁿ ní Señor Jesucristo diīⁿ yā chí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ nguéé 'va'á yā caⁿ'a yā yeⁿē Señor Jesucristo. Señor Jesucristo miiⁿ ní ch'iⁿ'i yā chi nduudu cuaacu miiⁿ chi nduudú yeⁿ'é yā yeⁿē favor ch'εεε yeⁿ'é yā. Ní Señor miiⁿ diiⁿ yā chuū ní cā'a yā poder chi Pablo ndúúcū Bernabé diīⁿ yā señales ndúúcū vaadī n'giinu. ⁴ Níicú 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿē yáā miiⁿ ní 'uūvī vaanicadiinúúⁿ yeⁿ'é yā. Náⁿ'a yā ní lado yeⁿe 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ní tanáⁿ'a yā ní lado yeⁿē apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs. ⁵ 'Iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿē ndaata Israel ndúúcū 'iiⁿyāⁿ chi ngaⁿ'a ntiīnyūⁿ in'núúⁿ yā vaadī 'caa'va chi tun'dáa yā Pablo ndúúcū Bernabé ní chí cuituú yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ⁶ Taachí chicadíinuⁿ saⁿ'ā s'eeⁿ chuū, cueⁿ'é yā ngeenu yā na yáā Litra ndúúcū yáā Derbe chi distrito yeⁿe Licaonia ndúúcū nducyaaca yáā nuuⁿmaⁿ ndiivií ná yáⁿ'āa.

⁷ Ní miiⁿ caⁿ'a yā evangelio chí ndúúdu ngāi yeⁿ'e Jesucristo miiⁿ.

Tiⁿ'yāⁿ ca[']ā tuú yā Pablo na yāāⁿ Listra

⁸ Cánéé 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yāāⁿ Listra chí véé sá ti mar 'áámá fuerza yeⁿ'ē ca'a sa. Nguéé ngiica sa ndíi ch'iindiyaāⁿ sa. ⁹ Sáⁿ'a 'cūū ní ch'iindiveeⁿ sa chi caⁿ'a Pablo. Ní Pablo miiⁿ ní n'gínu yā saⁿ'ā miiⁿ ní nacádiinúúⁿ yā yeⁿ'ē saⁿ'ā miiⁿ ti i'téenu sa chí cuuví nduūvā yeⁿ'ē sa. ¹⁰ Ní caⁿ'a yuudú yā: Nducueeⁿ cuaacú di ndúúcu ca'a di. Hora miiⁿ ní saⁿ'ā miiⁿ nducueeⁿ sa ní chiica sa. ¹¹ 'Iiⁿ'yāⁿ chí n'diichí yā chí diiⁿ Pablo 'cai diitú yā ní caⁿ'á yā ndúúcu davaacu yeⁿ'e yáⁿ'āa Licaonia chí ndyuūs s'eeⁿ ndáa yā nanáaⁿ yā tan'dúúca saⁿ'ā iⁿ'yeeⁿ dí 'cūū.

¹² Caⁿ'a yā yeⁿ'e Bernabé chí Júpiter, ní Pablo miiⁿ ní Mercurio ti Pablo miiⁿ ní chindéε yā nduudu. ¹³ Yáacū yeⁿ'ē Júpiter cánéé chuva'āi yāāⁿ miiⁿ. Chiiduú yeⁿ'ē Júpiter ndéε yā itiindu s'éeⁿ ndúúcu corona s'eeⁿ yeⁿ'e naāndā nanááⁿ chééndí cheēⁿ yāāⁿ miiⁿ. Ní neⁿ'e yā 'caaⁿ'núⁿ yā 'iití chí ca'a yā sacrificios. 'Tiicá ntúūⁿ n'deeε taavi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yāāⁿ miiⁿ neⁿ'e yā diiⁿ yā. ¹⁴ Ní naachí ch'iindiveéⁿ apóstoles Bernabé ndúúcu Pablo chuū chíin'cuuⁿ yā catecai yā tí neené ndachí ní cuen'é yā nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'cai yā. ¹⁵ Ní caⁿ'a yā: Ndís'tií saⁿ'ā, ¿dé'ē cuuvi chí 'tíicā idiíⁿ nī? Nús'uu sáⁿ'ā ntuuⁿ nús'uu tan'dúúca ndís'tií. Ní ngaⁿ'a 'nū nduudu cuaacu chí diví nī yeⁿ'ē nducuéⁿ'ē dendu'ū ní cu'téenu nī Ndyuūs chí cánduuchi chí din'dái yā nanguuvi ndúúcu yáⁿ'āa ndúúcu nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā ndúúcu nducyáácá dendu'ū chí véé. ¹⁶ Nguuvi chí 'āā cho'ōo Ndyuūs s'neeⁿ yā nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí

cá'n'a yā yúúni damaán yā. ¹⁷ Nguéé s'neeⁿ yā ti nguéé cosa chí ch'i'n'i dú'ūu 'ii'yāⁿ yā. Din'daacá yā. Ní teé yā cuuvī ye^{n'}é nanguuvi ndúúcū tiempo ye^{n'}ē n'deēe taavī n'gui'i o cosecha. Ní di'cuiitá yā staava ye^{n'}ē yú ndúúcū vaadī yeenú ti teé yā chí ne^{n'}ē cuerpo ye^{n'}ē yú.

¹⁸ Ca'n'a yā chuū, ngii n'dái naati idiíⁿ yā chí 'ii'yáⁿ yáāⁿ miiⁿ nguéé idiíⁿ yā sacrificio.

¹⁹ Tuu'mi ní ndaā ná'n'ā 'ii'yāⁿ Israel s'eeⁿ ye^{n'}e yáāⁿ Antioquía ní ye^{n'}ē yáāⁿ Iconio chí yaa'ví yā nducyáácá yā contra ye^{n'}e Pablo. Ní ca'a tuú yā sa'n'ā ní chí n'dai yā sa'n'ā 'áámá lado chuva'ai yáāⁿ miiⁿ ní 'áácú yā chí 'āā n'diī sa. ²⁰ 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ní nuuⁿmaⁿndiiví nanáaⁿ yā. Pablo miiⁿ ní nacueeⁿ sá ní nuuⁿ ndáá tuuⁿ sa na yaāⁿ miiⁿ. Ni chidεεεε táámá nguuvi cue^{n'}e sa ndúúcū Bernabé na yáāⁿ Derbe.

²¹ Ní ca'n'a yā evangelio chí ndúúúdu ngaī ye^{n'}e Jesucristo yáāⁿ miiⁿ. Ní diíⁿ yā chí nééné 'yaaⁿ 'ii'yāⁿ chí i'teenu. Pablo ndúúcū Bernabé nguεεcunée yā yáāⁿ Listra, yáāⁿ Iconio, ndúúcū yáāⁿ Antioquía.

²² Ní diíⁿ yā chí ditiinú yā ndúúcū vaadī i'teenu na alma ye^{n'}é 'ii'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ndúúcū staava ye^{n'}é yā. Ní ngi'cueéⁿ yā 'ii'yāⁿ chí 'áámá cunee yā ndúúcū vaadī i'teenu. Ní ca'n'a yā ndúúcū 'ii'yāⁿ s'eeⁿ: Cánée chí nééné n'deēe chí cho'o núuⁿ yú maaⁿ níícú ndaā yú va'ai chεεti nguuvi. ²³ S'nééⁿ yā 'ii'yāⁿ ndīcúū chí sa'n'a ndii tíiⁿ ye^{n'}ē 'áámá 'áámá yaācū ní ca'n'angua'á yā taachi 'āā cuεε ca'diinú yā. Ní s'nééⁿ yā na ta'a Señor 'iivú Ndyuūs 'ii'yāⁿ chí i'téenu.

Nguéécundií yā ní cuen'é yā yáāⁿ Antioquía yeⁿe yáⁿ'āa Siria

²⁴ Cuayiivi chi cho'ó yā distrito yeⁿe Pisidia ní ndaá yā yáⁿ'āa Panfilia. ²⁵ Taachi caⁿ'a yā nduudu cuaacú miiⁿ na yáāⁿ Perge cunaⁿ'á yā na yáāⁿ Atalia. ²⁶ Yeⁿe yáāⁿ miiⁿ cunaⁿ'á yā na barco na yaāⁿ Antioquía. Miiⁿ ní naachí hermanos s'eeⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ tucá'a yā Pablo ndúúcū Bernabé na ta'a Dendyuūs ndúúcū favor yeⁿe Dendyuūs cáávā ntiiⁿnyūⁿ chi 'āā diíⁿ yā. ²⁷ Ní ndaá yā na yáāⁿ Antioquía. Ní taachi nduuvidaamá yā na yaacū caⁿ'a yā tanducuéⁿe cosa ch'εετε chi 'āā diíⁿ Dendyuūs ndúúcu yā. Ní táácā Dendyuūs ca'á yā permiso 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéé yeⁿe ndaata Israel chi cu'téénu yā nduudu yeⁿe yā. ²⁸ Nááⁿ tiempo canéé yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi i'téénu yā Cristo.

15

Concilio na yáāⁿ Jerusalén

¹ Tuu'mi ní náⁿ'a yā chi nndaá yā yeⁿe yáⁿ'āa Judea chi'cueéⁿ yā hermanos chuū: Ndúúti chi nguéé diíⁿ di circuncidar 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúcā chi ngaⁿ'a 'áámá ley yeⁿe Moisés tuu'mi ní nguéé cuuvi nínguaⁿ'ai di. ² Pablo ndúúcū Bernabé ch'εεcu cheendí yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yáāⁿ miiⁿya ní nééné n'deēe caⁿ'a yā. Ní 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿe yáāⁿ miiⁿ caⁿ'a yā chi caⁿ'a Pablo ndúúcū Bernabé ndúúcū tan'duuvi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ na yáāⁿ Jerusalén. Ní caⁿ'á yā ní tiinguuneeⁿ yā yeⁿe chuū nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ ndiicū chi 'iiⁿ'yāⁿ ndíí tīiⁿ yeⁿe yaacū ndúúcū apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs.

3 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yaācū ch'εεtinúúⁿ yúúní yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní cho'ó yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ na yáⁿ'āa Fenicia ndúúcu yáⁿ'āa Samaria. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā taacā chi i'teenu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel. Ní nducyaaca hermanos miiⁿ yeenu taaví yā.

4 Ní ndaá yā na yāāⁿ Jerusalén. Ní apóstoles ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yaācū miiⁿ diíⁿ yā recibir 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā tanducuéⁿ'ē chi Dendyuūs diíⁿ yā ndúúcu yā. 5 Naⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e fariseos chi s'teenu yā ní diíⁿ yā costumbre yeⁿ'é yā nacuéⁿ yā ní caⁿ'a yā: Canéé chí diíⁿ yú circuncidar 'iiⁿ'yāⁿ ní canee cúúⁿmíⁿ yā diíⁿ yā chi ngaⁿ'ā ley yeⁿ'e Moisés.

6 Ní nduuvidaamá yā apóstoles ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chi 'iiⁿntyéⁿ'e yeⁿ'e yaācū chí n'diichí yā yeⁿ'e chuū. 7 Ní ch'iinu caⁿ'a yā n'deee n'dáí, ní Pedro miiⁿ ní ncuéeⁿ sá ní caⁿ'ā sa: Ndís'tiī, saⁿ'ā hermanos, deenú nī tan'dúúcā 'āā 'naaⁿ tiempo chi Dendyuūs ndεεvέ yā 'úú nguaaⁿ s'uūúⁿ ní cáávā cheendí ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel ch'iindiveéⁿ yā nduudu cuaacu ní s'téenu yā. 8 Ní Ndyuūs chi inaaⁿ yā staava yeⁿ'ē yú ch'iⁿ'i yā chí i'téenu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní ca'a yā Espiritu N'dai 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel tan'dúúcā s'uūúⁿ. 9 Dáámá nducyaaca yú ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní Ndyuūs nadidεεvέ yā staava yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cáávā chi i'téenu yā. 10 Maaⁿ ní ζδε'ε cáávā chi di'vaachi nī yeⁿ'e Ndyuūs, ní s'néeⁿ nī na tiīⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Cristo tan'dúúcā 'áámá yugo chi s'uūúⁿ nguéé cuuvi candεē yú ndii nguεε chii candεε yā chiida yú s'eeⁿ dendú'ū? 11 Maaⁿ ní

i'téenu yú cucáávā favor ch'εετε taavi yeⁿe Señor Jesús cuuvi nanguaⁿ'āi yú dáámá dáámá ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel.

12 Tuu'mi ní nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ 'aa ntéeⁿ caⁿ'á yā mar 'áámá. Ní ch'iindiveéⁿ yā yeⁿ'e Bernabé ndúúcū Pablo chi caⁿ'a yā n'deee n'dáí señales ndúúcū vaadī n'giinu chí Ndyuūs dííⁿ yā cáávā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nguááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel. 13 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ miiⁿ snéeⁿ 'dííⁿ yā tuu'mi Jacobo nan'guεεcutaⁿ'ā sa ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī saⁿ'ā hermanos cu'neeⁿ veeⁿ nī yeⁿ'é.

14 Simón miiⁿ 'āā caⁿ'a sá tááca Dendyuūs vmnááⁿ vmnaaⁿ n'diichí yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel ní sta'á yā 'iiⁿ'yāⁿ nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'é yā cáávā chi i'téenu yā Jesucristo.

15 Ndúúcū nduudu 'cūū ní ndíí tiempo vmnaaⁿ cunee yiinú profetas chi caⁿ'a chi cuchíi tan'dúúcā chi cunee nguūⁿ na libro yeⁿ'e Ndyuūs:

16 Cho'ōo chúū nanguεεcúndií ní nadin'daí va'ai yeⁿ'e David chí sndεεve ní nadin'daí to'o ndi-icūū, ní va'aī miiⁿ nanguεεcuneeⁿ nādacuéeⁿ ntuúⁿ.

17 Ní tanáⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ n'nuuⁿ ntuúⁿ yā Señor Jesucristo, ní yeⁿ'ē nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel miiⁿ chi Dendyuūs caⁿ'a yā chi cuuvi déénu yā.

18 Chuū ngaⁿ'a Señor miiⁿ chí din'daí tuuū ndεεvéé ní dendú'ū dííⁿ yā chí cadiinuuⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chúū ndíí tiempo ndii cuaaⁿ vmnaaⁿ.

19 Maaⁿ ní 'úú dííⁿ inacádiinúúⁿ yeⁿ'e chuū, chí nguéeⁿ di'vaachi yú yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel chí cu'téenu yā Dendyuūs. 20 Mííⁿ

dingúuⁿ yú yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chi cūvii yā yeⁿ'ē tandu-
cuéⁿ'ē chi yeⁿ'ē ídolos ndúúcu yeⁿ'ē 'áámá saⁿ'ā
'áámá n'daataá chi nguéé sneé yā ndúúcu viⁱ ní
nguéé n'giindivaacu yā, ndíi nguéé che'é yā yuūtē
yeⁿ'ē 'áámá 'iiti chi idi'núú yā daandú tī, ndíi nguéé
che'é yā ingée yā yuuúⁿ yeⁿ'é tī. ²¹ Ndíi tiempo yeⁿ'ē
Moisés miiⁿ ní ndíi cuááⁿ vmnaaⁿ ndíi nducyáácá
yáāⁿ véé 'aama yā chí ngaⁿ'a yā yeⁿ'ē Dendyuūs
na yaācū sinagoga naachí n'geeⁿ yā libro yeⁿ'e
Dendyuūs nguuvi nguuvi chi intaavi'tuunúúⁿ yā
chi sábadu.

²² Apóstoles chi dichó'ó Dendyuūs ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ
ndiicúu chi ngaⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e yáacu ndúúcu
nducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ na yaācū canéé yiinú yā chí
n'daacā chí níndεεve yā yeⁿ'ē nguááⁿ yā 'uuvi saⁿ'ā.
Ní dicho'ó yā saⁿ'ā s'eeⁿ ndúúcu Pablo ndúúcu
Bernabé na yáāⁿ Antioquía. Ní ndεεve yā Judas
chi nguuvi sa Barsabás, ndúúcu Silas. Saⁿ'ā s'eeⁿ
n'gεεte sá nguaaⁿ hermanos. ²³ Ní dicho'ó yā caaca
ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Apóstoles ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ
ndicúu ndúúcu hermanos níngúuⁿ yā chuu yeⁿ'ē
hermano chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel chi snée
yā na yáāⁿ Antioquía, na yáⁿ'āa Siria, ndúúcu na
yáⁿ'āa Cilicia: N'dai n'diī. ²⁴ Nús'uū ní n'giindiveéⁿ
'nū chi náⁿ'a yā cuen'é yā yeⁿ'é 'nū ní diīⁿ yā chí
ndís'tiī nguéé ch'εεtinéé 'diīⁿ nī ndúúcu nduudu
yeⁿ'é yā. Ní nguéé caⁿ'a ntiiⁿ'nyuⁿ 'nū chí can'dáa
yā. 'Iiⁿ'yāⁿ miiⁿ diīⁿ yā chí staⁿ'a yā alma yeⁿ'é
nī ní chí'cueeⁿ yā chí diīⁿ circuncidar 'iiⁿ'yāⁿ ní
diīⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'e Moisés. ²⁵ N'daacā
n'dai canéé nus'uū chí 'āā ndúúvídaama nducyáácá
'nū chí dεεve 'nū saⁿ'ā s'eeⁿ ní dicho'ó 'nū nanááⁿ
ndís'tiī saⁿ'a s'eeⁿ ndúúcu Bernabé ndúúcu Pablo,

'ii'yāⁿ s'eeⁿ chi neⁿe taavi yú. ²⁶ Saⁿ'ā s'eeⁿ n'deēe cuūví cueⁿ'é yā naachi deenú yā chi vεε peligro chi 'cuūvi yā cáávā Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú. ²⁷ Chííⁿ chí dicho'ó 'nū Judas ndúúcū Silas. 'Ii'yāⁿ s'eeⁿ ní 'tiicá ntúūⁿ caaⁿ'máⁿ yā chi cuuvi deenú nī. ²⁸ Chuū ní n'daacā canee ndúúcū Espíritu N'dai ndúúcū nús'uu diíⁿ 'nū chi nguéeⁿ i'neeⁿ 'nū vmnaaⁿ ndís'tiī mar 'áámá carga chí ngo'o ca ndís'tiī caati 'āā chí neⁿe nūuⁿ. ²⁹ Nguéeⁿ tuu'ví nī cosa chí nga'á yā na ídolos ndíí nguéeⁿ yeⁿ'e yuūúⁿ ndíí nguéeⁿ yuute yeⁿ'e 'iiti chí nge'e yíícú ndíí nguéeⁿ diiⁿ nī chí cunee nī ndúúcū 'áámá 'ii'yāⁿ chí nguéeⁿ n'giindivaacu ndúúcu nī. Ndúúti chí diíⁿ nī chuū tuu'mi ní n'daacā idiíⁿ nī. N'dáácā cho'ó nī. Chuū chí ngaⁿ'á.

³⁰ 'Tíicā chí 'ii'yāⁿ chí dichó'o yā cueⁿ'ē na yāāⁿ Antioquía. Ní nduuvidaamá yā ndúúcū nducyaaca hermanos. Ní nica'á yā carta 'ii'yāⁿ. ³¹ Taachí ch'eeⁿ yā carta miiⁿ ní yeenú taavi yā cáávā nduudu 'viich'εεtínūuⁿ. ³² Judas ndúúcū Silas chí profetas ntúūⁿ chí caⁿ'a nduudu yeⁿ'e Dendyuūs ní ca'a yā 'viich'εεtínuuⁿ ní didiitú yā hermanos ndúúcū neene n'dáí nduudu. ³³ Canée yā 'áámá tiempo miiⁿ ní hermanos diíⁿ yā despedir 'ii'yāⁿ ní neⁿ'é yā chí n'daacā canée yā chí 'cuεεtinéeⁿ 'diíⁿ yā ndúúcū vaadī 'diiíⁿ. Ní 'ii'yāⁿ miiⁿ nguεεcunéeⁿ yā na yāāⁿ naachi snéeⁿ 'ii'yāⁿ chí dichó'o yā. ³⁴ Silas miiⁿ canée yíínu sa chí canée sa miiⁿ. ³⁵ Pablo ndúúcū Bernabé miiⁿ canee yā na yāāⁿ Antioquía. Ngi'cuéeⁿ yā nduudu Dendyuūs miiⁿ ní ngaⁿ'a yā evangelio chí ndúúdu ngaí yeⁿ'e Jesucristo ndúúcū náⁿ'ā 'yááⁿ 'ii'yāⁿ.

Pablo divú yā yeⁿ'ē Bernabé ní cueⁿ'é yā ndii 'uuvi

viaje

³⁶ Cuayivi chi cho'ō tan'duuvu nguuvu, Pablo ngā'n'a yā ngii yā Bernabé: Nanguεεcunée ntuū'n yú, ca'n'ā yú n'diichi yú hermano s'ee'n ye'n'ē nducyaaca yāā'n naachí che'n'e yú, ní ca'n'a yú nduudu ye'n'ē Señor. Ní n'diichi yú táacā snée yā.

³⁷ Ní Bernabé mii'n ne'n'ē sa chi ca'n'á Juan chi nguuvu Marcos ndúúcu sa. ³⁸ Naati Pablo mii'n ní nguéeé canee yíinu sa chi candéeε sa 'ii'n'yā'n chí divíi yā ye'n'ē sa'n'ā s'ee'n ndii yá'n'āa Panfilia. Ní 'ii'n'yā'n mii'n nguéeé che'n'é yā chi díi'n yā ntii'nyu'n. ³⁹ Nguéeé canéeé yíinú yā nguaa'n maán yā ní ndaacādaamí yā hermanos Bernabé ndúúcū Marcos ní cuen'é yā isla Chipre na barco. ⁴⁰ Pablo mii'n ní ndεεvε sa sa'n'ā Silas ní ná'n'ā hermanos ca'n'a yā chiī yā chi vaadī ch'εεte ye'n'e Dendyuūs cunée ndúúcū Pablo ndúúcū Silas mii'n. ⁴¹ Ní cuayivi cho'ó yā yá'n'āa Siria ndúúcū yá'n'āa Cilicia. Ch'εεtinéeé chiichi yā 'ii'n'yā'n ye'n'e yaācū.

16*Timoteo cuen'é yā ndúúcū Pablo ndúúcū Silas*

¹ Cuayivi mii'n índaa sa yāā'n Derbe ndúúcū yāā'n Listra, ní 'caandiveé'n nī. Canee 'áamá sa'n'ā discípulo chí ch'eē'n chi nguuvu sa Timoteo, daiya 'áamá n'daataá 'ii'n'yā'n Israel chí i'téenu tá Dendyuūs, ní chiidá sa mii'n nguéeé ye'n'ē ndaata 'ii'n'yā'n Israel. ² Ní hermanos chí snée yā yāā'n Listra ndúúcū yāā'n Iconio nga'n'a cuaacú yā ye'n'ē sán'ā mii'n chi neené n'dai sa. ³ Pablo mii'n ní ne'n'e yā chí ca'n'a sa nduucú yā. Ní sta'á yā sa'n'ā ní díi'n yā circuncidar sa'n'ā mii'n caavā 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n ti

déénú yā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ chi saⁿ'ā miiⁿ daiya sa saⁿ'ā chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel. ⁴ Ní taachi cho'ó yā yáāⁿ s'eeⁿ caⁿ'a yā orden chi nn'gaacú yā chí caⁿ'a apóstoles chi caⁿ'a nduudu yeⁿ'e Dendyuūs ndúúcu 'iiⁿyāⁿ ndiicúú chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'e yáacú chi snée yā na yáāⁿ Jerusalén chi dííⁿ yā nducuén'ē chuū. ⁵ 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e yaācú s'eeⁿ'āā neē chiichí yā ndúúcu vaadí i'teenu. Ní ngíí 'yaaⁿ ca yā 'áámá nguuvi taama nguuvi.

Pablo n'diichí yā na visión yeⁿ'é yā 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Macedonia

⁶ Ní cho'ó yā yáⁿ'āa Frigia ndúúcu yáⁿ'āa Galacia. Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ nguéé 'cuūⁿ chi caⁿ'á yā caaⁿ'máⁿ yā nduudu cuaacu na yáⁿ'āa Asia. ⁷ Ndaá yā yáⁿ'āa Misia ní neⁿ'e caⁿ'a yā yáⁿ'āa Bitinia naati Espíritu miiⁿ nguéé 'cuūⁿ. ⁸ Ní cho'ó yā 'diituú yáⁿ'āa Misia ní cueⁿ'é yā na yáāⁿ Troas. ⁹ Nguiinū miiⁿ ní Pablo miiⁿ ní ch'iⁿ'i 'yúúdiyaaⁿ sáⁿ'ā na yaāⁿ yeⁿ'e sa. Ní n'diichi sa 'áámá saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Macedonia chééndii sa ní di'cuítu sa Pablo ní caⁿ'a sa: Cho'o dí yáⁿ'āa Macedonia miiⁿ ní cunnee di nús'uu. ¹⁰ Ní Pablo miiⁿ taachi n'diichi sa na 'yúúdiyaaⁿ yeⁿ'ē sa, cuayiivi míⁿ nacádíínuuⁿ 'nū chi caⁿ'a 'nū yáⁿ'āa Macedonia. Déénú 'nū chi Dendyuūs ndεεvé yā nús'uu chi caaⁿ'maⁿ 'nū yeⁿ'ē evangelio chi ndúúdu ngai yeⁿ'e Jesucristo.

Cueⁿ'é yā vácūū na yáāⁿ Filipos

¹¹ Cheⁿ'é 'nū na barco yeⁿ'e yáāⁿ Troas ní ndaá 'nū yúúní cuaacu na isla Samotracia. Chidεεve táámá nguuvi ní ndaá 'nū yáāⁿ Neápolis. ¹² Ndií míⁿ cueⁿ'é 'nū na yáāⁿ Filipos chi yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ romanos ní yáāⁿ miiⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'ē yáⁿ'āa

Macedonia. Ní ch'ετινέε 'nū 'aama tiempo yáāⁿ miiⁿ. ¹³ 'Áámá nguuvi sábado chi intaavi'tuunuúⁿ yā tan'dúúcā ley yeⁿ'é yā can'daa 'nu cuaaⁿ dáámí cheendi va'āī yeⁿ'e yáāⁿ miiⁿ niiⁿnuuⁿ yíícú naachi caⁿ'angua'á yā ní ch'ετέ 'nū. Ní caⁿ'a n'deeé 'nū ndúúcū n'daataá chí nduuvidaama.

¹⁴ Miiⁿ canéé 'áámá n'daataá chí nguuvi tá Lidia. N'diicui tá tínnūⁿ morada cua'aá yeⁿ'ē yāāⁿ Tiatira. Ní i'téenu tá Dendyuūs. Táⁿ'ā miiⁿ ní n'giindiveeⁿ tá. Ní Señor miiⁿ ní nnda'ai yā vaanicadiinúⁿ yeⁿ'ē tá chí cu'neeⁿ veeⁿ tá chi caaⁿ'maⁿ Pablo.

¹⁵ Ní taachí chεδinuūⁿnīⁿ tá ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē tá, di'cuíitu tá nús'uu ní ngaⁿ'a tá: Ndúúti chi deenu nī chí 'úú 'áámá canéé ndúúcū Dendyuūs, cundáa nī vaacú ní 'cuετινέε nī. Ní di'cuíitu tá nús'uu ní ch'ετινέε 'nū. ¹⁶ Taachí cueⁿ'e 'nū na lugar chí caⁿ'angua'a 'nū tuu'mi ní ndaacá 'nū 'áámá n'daata 'líiⁿ chí canee tá ndúúcū espíritu yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ chí diiⁿ adivinar. Ní ndaā tá nanáaⁿ 'nū. N'daata míiⁿ neéné n'deēe idiiⁿ tá ganar yeⁿ'ē 'iivi tá ndúúcū espíritu yeⁿ'ē chí diiⁿ adivinar. ¹⁷ Tá 'cūū ní cán'daā tá Pablo ndúúcū nús'uu ní n'gai yiicu ta ní caⁿ'a tá: Saⁿ'ā s'uuⁿ ní saⁿ'ā chí dichííⁿvē Dendyuūs chí ch'ετε n'dai chí canéé na va'ai chεεti nguuvi. Saⁿ'ā s'eeⁿ n'giⁿ'i sa yúúni chí nanguaⁿ'āi yú.

¹⁸ N'daata miiⁿ diiⁿ tá 'túúcā neené 'yaaⁿ ngu- uvi. Pablo miiⁿ ní nguéé canéé yíinū sa ní caⁿ'a sá chí sa espíritu miiⁿ: 'Úú dicho'ó dii ndúúcū chí duuchi Jesucristo chí nan'dáa di yeⁿ'ē tá 'tī. Ní nan'dáa espíritu miiⁿ hora miiⁿ. ¹⁹ Taachí n'diichī 'iivi tá chí cueⁿ'e espíritu yeⁿ'ē adivinanza chí diiⁿ tá ganar cááva yā, tuu'mi sta'á yā Pablo

ndúúcū Silas. Ní candéε yā saⁿā s'eeⁿ na vaacūyāāⁿ nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿe. ²⁰ Ní ch'iⁿi yā saⁿā s'eeⁿ nanááⁿ 'iiⁿntyéⁿe ní caⁿa yā: Sáⁿ'a s'uuⁿ, 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ diíⁿ yā chí véé vaadī 'caa'va na yāāⁿ yeⁿe yú. ²¹ Ní ngi'cueeⁿ yā s'uuúⁿ costumbre chí nguεε 'cuaaⁿ yú ní nguéé canéé chí diíⁿ yú, caati s'uuúⁿ ní 'iiⁿyāⁿ romanos s'uuúⁿ.

²² Ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿe yāāⁿ miiⁿ nduuvídááma yā ndúúcū 'iiⁿntyéⁿe. Ní 'iiⁿntyéⁿe s'eeⁿ chíín'cuúⁿ yā catecai sa ní ca'á orden yā chí 'cueⁿ'é yā saⁿā ndúúcū nduucu. ²³ Ch'íínú ch'eⁿ'é yā saⁿā s'eeⁿ n'dee taaví vueltas ní s'nuúⁿ yā saⁿā s'eeⁿ vácūū. Ní chíi yā saⁿā chíín idiíⁿ yā cuidado chééndí vácūū chí diíⁿ yā cuidado n'daacā saⁿa s'eeⁿ. ²⁴ Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū s'nuúⁿ yā saⁿā s'eeⁿ vácūū chí yāanū ca ní snuuⁿ chíichí yā ca'a sa na cepo.

²⁵ Maⁿ'a yāāⁿ mííⁿ taachi Pablo ndúúcū Silas ngáⁿ'ángua'á yā ní ngiita yā canciones yeⁿ'é Dendyuūs ní 'iiⁿyāⁿ chí snúūⁿ vácūū miiⁿ ní n'giindiveéⁿ yā. ²⁶ Hora miiⁿ diituú nuⁿ'u yáⁿ'āa ní cimientos yeⁿ'é vácūū miiⁿ ní nuⁿ'u. Ní hora mííⁿ nūūⁿ nducyaaca cheendi vácūū mííⁿ ní nánguaāⁿ. Ní ndaatí ca'a yā ndúúcū ta'a yā nducyáácá 'iiⁿyāⁿ chí snúūⁿ vácūū. ²⁷ Saⁿā soldado chí canéé cuidado vácūū miiⁿ taachí nduuchi sa chí cyaadu sa, ní n'diichi sa chí sdá'aī nducyaaca cheendi vácūū. Tuu'mi ní nntun'dáa sa espada yeⁿ'é sa ní neⁿe sa 'caaⁿ'nuⁿ maaⁿ sa saⁿā, caati nadacadíínuuⁿ sa chí 'iiⁿyāⁿ chí snúūⁿ vácūū miiⁿ cheenú yā. ²⁸ Pablo miiⁿ 'cai yiicu sa ní ngaⁿ'ā sa: Nguéé diíⁿ di ndúúcū di 'tíicā. Nducyaacá 'nū snée 'nū.

²⁹ Tuu'mi ní saⁿā miiⁿ ngiica sa δενε. Chindáa

sa ngeēnū sa chεεti cuarto miiⁿ. Ní yinduuvi sa ní chíntii'ya sa na ca'a Pablo ndúúcū Silas. ³⁰ Ní tun'dáa sa sa^{n'}ā s'eeⁿ ní ca^{n'}a sa: Ndís'tiī Señores, ¿táácā diíⁿ ní 'iicu nangua^{n'}ái?

³¹ Sa^{n'}ā s'eeⁿ ní ca^{n'}a sa: Cu'téénú dí Señor Jesu-cristo níícú nangua^{n'}āi di ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}ē di ná vaacu di.

³² Ní ca^{n'}a yā nduudu ye^{n'}e Señor sa^{n'}ā miiⁿ ndúúcū nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ ná vaacu sa. ³³ Sa^{n'}ā miiⁿ ní hora míⁿ nūuⁿ ye^{n'}ē yāāⁿ sta'a sa 'ii^{n'}yāⁿ ní naāⁿnū sa chi ya'āi ye^{n'}e yā. Cuayiivi miiⁿ ní chεεdinuūⁿnīⁿ sa^{n'}ā miiⁿ ndúúcū nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ ye^{n'}ē sa. ³⁴ Ní candéε sa 'ii^{n'}yāⁿ na vaacu sa ní ca'a sa chi che'e yā. Nducyááca yā navaacu sa yeenú taavi yā chi s'téénu yā Dendyuūs miiⁿ.

³⁵ Chidεεve táámá nguuvi miiⁿ 'ii^{n'}ntyén'ē s'eeⁿ dich'ó yā policía chi yaa'vi sa sa^{n'}ā ní ca^{n'}a sa: N'dεεchi yā sa^{n'}ā s'eeⁿ. ³⁶ Ní sa^{n'}ā soldado chi canee cuidado cheendi vácūū chii sa Pablo nduudú 'cūū: 'Ii^{n'}ntyén'ē yaa'ví yā 'úú chi 'úú tun'daá ndís'tiī. Maaⁿ ní cho'ó nī ní ca^{n'}á nī ndúúcū cuidado. ³⁷ Naati Pablo miiⁿ ní nga^{n'}a sa ngii sa 'ii^{n'}yāⁿ: Cuayiivi chí ch'ínú ch'ē^{n'}e yā nús'uu nanááⁿ 'ii^{n'}yāⁿ ndí nguéé itiinguuneéⁿ yā ye^{n'}e asunto miiⁿ de'ē chi caa^{n'}máⁿ 'nū ní candéε yā nús'uu vácūū, ¿'áá ntun'dáa n'de'ei yā nús'uu, ti nús'uu 'ii^{n'}yāⁿ romanos s'uuuⁿ ní s'nuúⁿ yā nús'uu vácūū?

³⁸ Ní soldado s'eeⁿ ní ca'a sa chi cádiinuⁿ 'ii^{n'}ntyén'ē. Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū ní dii'yá yā chí taachí chicadiinúúⁿ yā chí romanos 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ. ³⁹ Ní 'ii^{n'}ntyén'ē ndaá yā ní di'cuiitú yā 'ii^{n'}yāⁿ. Ní tun'dáa yā 'ii^{n'}yāⁿ vácūū. Ní chí yā sa^{n'}ā s'eeⁿ chí nan'daa sa na yāāⁿ miiⁿ. ⁴⁰ Tuu'mi

ní taachi nan'dáa yā vácūū sndaa yā na vaacu 'áámá n'daataá chi nguuvi Lidia. Ní n'diichí yā hermanos ní chii yā 'ii'yān chi ca'á yā ndúúcū cuidado. Ní cuna'a yā.

17

Nduuvitaá yā na yáān Tesalónica

¹ Cho'ó yā yáān Anfípolis, cho'ó yā yáān Apolonia ní ndaá yā na yáān Tesalónica. Naachi véé 'áámá yaácū sinagoga ye'e 'ii'yān Israel s'een. ² Ní Pablo miiⁿ ti 'āā ndii níⁿnuⁿ yā chēn'e yā naachi snéé 'ii'yān. Ní 'iiⁿnuⁿ sábadō chi ntaavi'tuunúuⁿ yā, caⁿ'a yā ndúúcū nducyaaca yā nduudú yeⁿe Dendyuūs. ³ Chi'cueeⁿ sá ní caⁿ'a sa yeⁿ'ē chi neené nguūⁿ na Escrituras. Ngaⁿ'ā sa chi canéé chi Cristo 'cuūvi yā ní nnduuchí yā nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní Jesús yeⁿ'e chi 'úú chi ngaⁿ'á, Jesús miiⁿ chi Cristo chi Ndyuūs dεεve yā.

⁴ Náⁿ'a 'ii'yān s'een s'téenu yā ní nduuvidaamá yā ndúúcū Pablo ndúúcū Silas ndúúcū n'dee n'dái 'ii'yān s'een chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel chi 'ii'yān n'dai taavi, ndúúcū n'dee n'dái n'daataá chi n'dái taavi, nguéé duu'ví yā. ⁵ Tuu'mi ní 'ii'yān Israel s'een chi nguéé i'téenu yā ní ngueé yā sta'á yā náⁿ'ā saⁿ'ā chi nguéé n'daacā saⁿ'ā chi 'daān'dī. Ní n'deeé nduuvidaamá yā ní nduuvi taāⁿ yā 'ii'yān yáān miiⁿ ní ndaa staⁿ'a vaadicadiinuuⁿ yeⁿ'é yā. Ní sta'á yā 'ii'yān yeⁿ'e vaacu Jasón. Ní neⁿ'é yā tun'dáa yā Pablo ndúúcū Silas nanááⁿ 'ii'yān yáān miiⁿ. ⁶ Naati nguéé nindaāca yā 'ii'yān s'een. Candéε yā Jasón ndúúcū náⁿ'ā hermanos nanááⁿ 'iiⁿntyen'e yeⁿ'e yáān miiⁿ. Ní 'cai yiicú yā: Sáⁿ'ā s'ūūⁿ

nidi'vaachi sā nducyáácá 'ii'yān ye'nē núúnmán in'yeēndī ní ndaa sa ndii 'múú. ⁷ Ní Jasón mii'n snée yā 'ii'yān s'ee'n na vaacu sa. Ní nducyaaca yā nguée idiín yā tan'dúúcā chi nga'nā César. 'Ii'yān s'ee'n nga'ná yā ti véé táámá rey chi Jesús.

⁸ Ní 'ii'yān s'ee'n ndúúcū 'ii'ntyén'ē ye'n'e yáan 'cūū nduuvi taán yā taachí ch'iindiveé'n yā chuū. ⁹ Tuu'mi ní sta'á yā tuumi ye'n'ē Jasón ndúúcū ná'a yā ní n'dεεchi yā 'ii'yān.

Pablo ndúúcū Silas na yáān Berea

¹⁰ Tuu'mí nūu'n hermanos dichó'o yā Pablo ndúúcū Silas ndii yáān Berea. Ní taachí ndaá yā mii'n ní sndaa yā na yaacū sinagoga ye'n'e 'ii'yān Israel s'ee'n. ¹¹ 'Ii'yān s'uu'n n'daacá yā nanáán Dendyuūs nguée tan'dúúcā 'ii'yān chi snée yā na yaān Tesalónica. Sta'á yā nduudu mii'n ndúúcū vaadī yeenú ní ch'ee'n yā nguuvi nguuvi Escrituras. Ne'n'é yā n'diichí yā, ¿'áá cuaacu chi 'tíicā? ¹² Neené 'yaa'n yā s'téenu yā, n'daataá chi nguée ye'n'e ndaata Israel chi tá'nā n'dai taavi ndúúcū nééné 'yaa'n sa'nā. ¹³ Taachi 'ii'yān Israel s'ee'n ye'n'e yáān Tesalónica chicadínuu'n yā chi 'ii'yān ye'n'e yáān Berea 'aa deenú ntúu'n yā ye'n'ē nduudu ye'n'e Dendyuūs cáávā chi nga'nā Pablo, tuu'mi ní che'n'é yā mii'n. 'Tíicá ntúū'n ca'á yā vaadī 'caa'va 'yaa'n 'ii'yān. ¹⁴ Hora míi'n nūu'n hermanos dichó'o yā Pablo ndíi na nuū'nī'n'yán'ā. Ní Silas ndúúcū Timoteo ch'εεtinée yā mii'n. ¹⁵ 'Ii'yān chí cánée chi can'dáa yā Pablo, candée yā sa'nā mii'n na yáān Atenas. Ní Pablo ca'a sa orden 'ii'yān s'ee'n chi dichó'o yā Silas ndúúcū Timoteo naachí cunée sa chinúún cue'n'é 'nūū'n. Ní cue'n'ē 'ii'yān s'ee'n.

Pablo na yáāⁿ Atenas

16 Pablo miiⁿ canee ngiinu sa 'iiⁿ'yāⁿ na yáāⁿ Atenas. Ní neené ndaachi ndíí espíritu yeⁿ'ē sa taachí n'diichi sa nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yáāⁿ chí neéné i'téenu yā ídolos. 17 Caⁿ'a yā n'deee n'dái ná yaācū sinagoga ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí i'téenu yā chí maaⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel. Ní nguuvi nguuví caⁿ'a ntuúⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí sneé yā nií'vēē. 18 Ní náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'eeⁿ chí neené n'dái tíiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ epicúreos, yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ estoicos ní n'gεεcú cheendí yā ndúúcu yā. Ní n'dúúví 'iiⁿ'yāⁿ ngaⁿ'á yā: ¿De'ε neⁿ'é caaⁿ'maⁿ sáⁿ'a 'cūú chí tá'tií n'deēé ngaⁿ'ā sá? Ní náⁿ'a yā ní caⁿ'a yā: Ngaⁿ'ā sa tan'dúúca chí 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a yeⁿ'é ndyuūs ngai. Pablo miiⁿ caⁿ'a yā yeⁿ'ē evangelio chí ndúúdu ngai yeⁿ'ē Jesucristo ní yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chí nnduuchí yā nguaaⁿ tináⁿ'ā. 19 Ní sta'á yā saⁿ'ā ní ndaá yā nanááⁿ 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē ndúúcu sa yiicū chí nguuvi Areópago. Ní caⁿ'a yā: ¿'Áá cuuvi cadíínuuⁿ 'nū de'ε chí ca'cueéⁿ nī chí ngai chí ngaⁿ'a nī? 20 Ngaⁿ'a nī dendu'ū chí n'daaⁿ ní neⁿ'é 'nū cadiinuⁿ 'nū de'ε neⁿ'e caaⁿ'māⁿ chuū.

21 (Naati 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Atenas ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chí snúuⁿ yúúní chí snée yā miiⁿ, nguéé tuumicadíínuuⁿ yā yeⁿ'ē taama naaⁿ, caati dámaāⁿ neⁿ'e yā 'caandiveéⁿ yā ní caaⁿ'maⁿ yā cosa chí ngai.)

22 Tuu'mi ní Pablo mííⁿ chééndii sa náávtaⁿ'ā 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yiicū chí nguuvi Areópago, ní caⁿ'a sa: Ndís'tií saⁿ'a yeⁿ'e yaāⁿ Atenas, 'úú tuumicadiinuúⁿ yeⁿ'e nī chí neené i'téenu nī ndyuūs s'eeⁿ. 23 Cho'ó ní n'diichí lugar naachi cu'téenu nī ndyuūs s'eeⁿ yeⁿ'é nī. Ndaacá 'áámá na santo naachi canéé nguūⁿ nduudu 'cūú, NDYUŪS CHI NGUËË N'DIICHI

YÚ. Ndyuūs chi ndís'tiī nguéé n'diichí nī ní i'téenu nī, Ndyuūs miiⁿ chi 'úú ní ngaⁿ'á.

²⁴ Ndyuūs chi din'dái yā iⁿ'yeeⁿdī ndúúcū tanducuéⁿ'ē chi véé iⁿ'yeeⁿdī, Señor miiⁿ chí yeⁿ'é yā nangguuvi ndúúcū yeⁿ'ē na yáⁿ'āa miiⁿ. Ní nguéé canúuⁿ yā yaācū chi nín'dai ta'ā 'iiⁿ'yāⁿ. ²⁵ Ndíí nguéé ndúú chí neⁿ'é yā de'ē veε yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ caati 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ ní ca'a yā vida nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdī ndúúcū 'yúúné chi yíícú yā ndúúcū tanducuéⁿ'ē dendu'ū.

²⁶ Ndyuūs diiⁿ yā chi 'áámá ndaata nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi 'cuεεtinée yā vmnaaⁿ yáⁿ'āa. Ní vmnáán vmnaaⁿ diíⁿ yā señalar yáⁿ'āa naachi 'cuεεtinée yā ndúúcū tiempo chí 'cuεεtinée yā na yáⁿ'āa.

²⁷ Dendyuūs s'neéⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ na yáⁿ'āa chí n'nuún yā Dendyuūs miiⁿ ndúúti chí cuuvi ndaā niiⁿ'núⁿ yā níícú ndaacá yā 'iiⁿ'yāⁿ, 'áará chí cuaacu nííⁿ'nyúⁿ nguéé yaⁿ'ai canée yā yeⁿ'e ca'áámá ca'áámá s'uūuⁿ.

²⁸ Ní cucáávā 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ canduuchi yú ní inuⁿ'u yú ndúúcu yā ní s'uuúⁿ 'cuεεtinée yú ndúúcu yā. Tan'dúúcā chí caⁿ'a tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ poetas yeⁿ'é nī: Tí ndáátá yeⁿ'ē Ndyuūs s'uuúⁿ.

²⁹ Canee yú na ndaata yeⁿ'é Dendyuūs. Nguéé cánée chí nadacadíínuuⁿ yú chí Dendyuūs miiⁿ tan'dúúcā 'dííⁿ'nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ, tan'dúúcā 'dííⁿ'nguεε 'iiⁿ'yāⁿ, tan'dúúcā tuúú 'iiⁿ'yāⁿ, tan'dúúcā chí saⁿ'ā din'dái ndúúcū vaadi cadíinūuⁿ yeⁿ'ē sa.

³⁰ Tuu'mi ní Dendyuūs nguéé diíⁿ cuenta yeⁿ'ē tiempo yeⁿ'e vaadi tonto yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ. Maaⁿ ní Ndyuūs ca'á yā orden nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ nducuéⁿ'ē cuaaⁿ chí 'iiⁿ'yāⁿ ndaacadáámí yā yeⁿ'ē nuuⁿndí yeⁿ'é yā.

³¹ Cáávā chuū Dendyuūs 'cuuⁿ'miⁿ yā 'áámá nguuvi chí diíⁿ yā juzgar 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e iⁿ'yeeⁿdī ndúúcū

justicia cucáávā saⁿā miiⁿ chí ndεενε. Cáávā saⁿā miiⁿ Dendyuūs diíⁿ yā chi nducyaaca 'iiⁿyāⁿ deenú yā chi cuaacu chi Dendyuūs nadacuéeⁿ yā saⁿā nguaaⁿ tináⁿā.

³²Taachí ch'iindiveeⁿ yā chi nnduuchi yā nguaaⁿ tináⁿā, náⁿā yā diíⁿ duuchí yā 'iiⁿyāⁿ. Níícú náⁿā yā caⁿā yā: 'Āā 'caandiveeⁿ ntúuⁿ 'nū yeⁿé nī ndii táámá.

³³ Pablo miiⁿ nan'daa sa naavtaⁿā yeⁿé yā. ³⁴ Náⁿā yā chi'téenu yā ní nduuvidaamá yā ndúúcū Pablo miiⁿ. Nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ miiⁿ canee 'áámá saⁿā Dionisio yeⁿé 'iiⁿntyéⁿé concilio chi nduuvidaamá yā na lugar Areópago ndúúcū 'áámá n'daataá chí nguuvi tá Dámaris, ndúúcū táámá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ miiⁿ.

18

Pablo na yáāⁿ Corinto

¹ Cuayiivi chí chó'ōo chúū Pablo miiⁿ ní nan'dáa sa yeⁿé yáāⁿ Atenas ní cueⁿe sa na yáāⁿ Corinto. ² Ní nndaaca sa 'áámá saⁿā Israel chí nguuvi sá Aquila. Saⁿā miiⁿ yeⁿe yáⁿāa Ponto chí cáámá ndaā sa yeⁿe yáⁿāa Italia ndúúcū táⁿā sa chí nguuvi Priscila ti Claudio miiⁿ chí rey ch'εεε ní caⁿā sa orden chí nan'daā nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿe yáāⁿ Roma. Pablo cueⁿe sa naachi canéé 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ. ³ Saⁿā miiⁿ ní dáámá diíⁿ sa ntiiⁿnyūⁿ ní canéé sá ndúúcu yā. Dáámá nūu diíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ. Ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí din'dái yā va'ai tíínūuⁿ. ⁴ Ní nguuvi nguuvi sábadó miiⁿ Pablo n'dee indeé yā na yáacū sinagoga. Ní diíⁿ yā chí

nduuvidaamá yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel lado yeⁿ'é yā.

5 Taachi Silas ndúúcu Timoteo ndaá yā yeⁿ'ē yáⁿ'āa Macedonia, Pablo miiⁿ 'aama canéeⁿ sá chi ngaⁿ'ā sa nduudu yeⁿ'é Dendyuūs. Ní ngaⁿ'ā sa nduudu cuaacu ní ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi Jesús miiⁿ chi Cristo. 6 Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā contra yeⁿ'e Pablo ní 'caa'va yā yeⁿ'ē sa. Pablo ch'íidī sa tiinuúⁿ yeⁿ'ē sa. Ní Pablo caⁿ'a sa chii sa 'iiⁿ'yāⁿ: Ndís'tiī ní canéeⁿ chí 'āā maán nī can'díicu nī chi cuuvi ndúúcu nī. 'Úú nguéeⁿ can'diicú yeⁿ'ē chuū. Maaⁿ ní caⁿ'á ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéeⁿ yeⁿ'ē ndaata Israel.

7 Nan'dáa sa miiⁿ ní cueⁿ'e sa na vaacu 'áamá saⁿ'ā chi nguuvi Justo chi i'téenu sa Dendyuūs. Vaacu sa canéeⁿ sá na niiⁿnuúⁿ na yaācū sinagoga. 8 Níicú saⁿ'ā Crispo saⁿ'ā chi ndii tiīⁿ yeⁿ'ē yáacū sinagoga s'téenu sa Señor 'iivú Ndyuūs ndúúcu nducyaacá yā na vaacu sa. Ní neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Corinto miiⁿ ch'indiveeⁿ yā. Ní s'téenu yā ní chεεdinuūⁿniⁿ yā. 9 Tuu'mi ní Señor caⁿ'a yā ndúúcu Pablo na 'yúúdūyaaⁿ yeⁿ'ē sa: Nguéeⁿ 'va'a di caāⁿ'māⁿ di. Nguéeⁿ cunēē 'diiⁿ cheendí di. 10 Caati 'úú caneeⁿ ndúúcu di ni mar 'áamá 'iiⁿ'yāⁿ nguéeⁿ diiⁿ n'gíinu yā ndúúcu di. Ti 'úú neené n'deeē 'iiⁿ'yāⁿ chi véé ní yeⁿ'é na yāaⁿ 'cūū.

11 Ní caneeⁿ sá miiⁿ 'áamá nduūyū canee maⁿ'ā. Chi'cueeⁿ sa nduudu yeⁿ'e Dendyuūs 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

12 Taachi saⁿ'ā Galión canéeⁿ sá 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē gobernador yeⁿ'e yáⁿ'āa Acaya, tuu'mi ní 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní nducueeⁿ yā ti nduuvidaamá yā contra Pablo. Ní candéε yā saⁿ'ā nanááⁿ silla yeⁿ'e juez

miiⁿ. 13 Ní caⁿ'a yā: Saⁿ'a 'cūū ngaⁿ'a sa chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cu'téenu yā Dendyuūs nguéeé tan'dúúcā chi ngaⁿ'a ley.

14 Taachí Pablo miiⁿ ní tuca'a sa caⁿ'a sa, tuu'mí saⁿ'a Galión ngaⁿ'a sa ngii sa 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ: Ndís'tiī 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ, ndúúti chi 'áámá cosa chi ya'ai n'dai chii o 'áámá tinaⁿ'ā n'dīi yā tuu'mi ní cuaacu cuchéé ndúúcu nī. 15 Ndúútí chí vaadī tiinguuneéⁿ yeⁿ'ē nduudu yeⁿ'é nī ndúúcū chi duuchi 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū yeⁿ'ē ley yeⁿ'é nī, tuu'mi ní, ndís'tiī, diíⁿ nī juzgar chuū. Tí 'úú nguéeé neⁿ'é diíⁿ juzgar chi 'túúcā.

16 Tuu'mi ní tun'dáa yā 'iiⁿ'yāⁿ chuva'aī yeⁿ'e cuarto yeⁿ'e juez. 17 Tuu'mi ní nducyaacā 'iiⁿ'yāⁿ chí nguéeé yeⁿ'e ndaata Israel sta'á yā saⁿ'ā Sóstenes chí chééndii vmnaaⁿ yeⁿ'ē yáacū sinagoga ní ch'en'é yā saⁿ'ā nanááⁿ silla yeⁿ'ē juez. Naati Galión miiⁿ nguéeé diíⁿ yā cuenta yeⁿ'e nducuéⁿ'ē chuū.

18 Níicú Pablo miiⁿ neené 'naaⁿ canee sa miiⁿya ní caⁿ'a sa hermanos: Cuidado 'cuεεtinée nī. Cuen'e sa na barco na yáⁿ'āa Siria ndúúcū 'áámá táⁿ'ā chí nguuvi Priscila ndúúcū 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi Aquila. Vmnááⁿ vmnaaⁿ na yāⁿ Cencrea Pablo miiⁿ 'chiica sa yuūdū tiīⁿ sa ti 'áámá seña chí diiⁿ sa compromiso ndúúcū Dendyuūs. 19 Tuu'mi ní ndaā sa yāⁿ Efeso ní Pablo s'neeⁿ sá 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Ní sndaa maāⁿ sa na yáacū sinagoga miiⁿ. Ní caⁿ'a sa ní n'deéé ndeē sa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. 20 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ di'cuítu yā saⁿ'ā chí 'nááⁿ cunee sa ndúúcu yā naati nguéeé chíi 'tuucā. 21 Naatí yaa'vi sá 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'a sa: Cánée chí nguεεcúndií na yāⁿ Jerusalén cáávā 'viicu chí cuchíi. Nguεεcunée ntuúⁿ n'diichí ndis'tiī ndúúti chí Dendyuūs neⁿ'e

yā. Ní chiica sá ye^{n'}ē yáāⁿ Efeso ní cue^{n'}e sa ná barco.

Pablo ndaáyā yáāⁿ Antioquía ní cue^{n'}e yā ndii chi 'ii^{n'}nūⁿ viaje

²² Cuchεε sá na yáāⁿ Cesarea ní che^{n'}e sá diiⁿ sa saludar hermanos chi ca^{n'}á yā na yaācū. Tuu'mi ní cue^{n'}e sa na yáāⁿ Antioquía. ²³ Canéé sá mí^{n'} 'áámá tiempo. Cun'dáa sa ní cue^{n'}e sá na orden ye^{n'}ē nducyaaca yá^{n'}āa Galacia ndúú^{n'}cū yá^{n'}āa Frigia. Ní s'neeⁿ chiichi sa nducyaaca 'ii^{n'}yāⁿ chi i'téenu yā Cristo ná vaadī i'teenu.

Apolos nga^{n'}á yā nduudu cuaacu na yáāⁿ Efeso

²⁴ 'Áámá sa^{n'}ā Israel chi nguuvi sa Apolos ndáa sa yáāⁿ Efeso ye^{n'}e yáāⁿ vaacú sa chi nguuvi Alejandría. Sa^{n'}ā miiⁿ sa^{n'}ā chi deenú taavi sa. Neené n'dεεvε nduudu ye^{n'}ē sa ní véé valor sa chi caā^{n'}māⁿ sa Escrituras chi canéé nguūⁿ. ²⁵ Sa^{n'}ā miiⁿ ní 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ chi 'cueéⁿ yā sa^{n'}a yúú^{n'}í ye^{n'}ē Señor miiⁿ. Ní sa^{n'}ā miiⁿ ní diiⁿ sa ndúú^{n'}cū núú^{n'}máⁿ espíritu ye^{n'}ē sa. Ní nga^{n'}a sá ngí^{n'}cueéⁿ sa cué^{n'}e daā^{n'}maⁿ nduudu ye^{n'}e Dendyuūs miiⁿ, 'áará chí dámaāⁿ deenu sa ye^{n'}ē chi chεεdinuū^{n'}nī Juan. ²⁶ Ní Apolos miiⁿ tucá'a sa ca^{n'}a sa nguéé ndúú^{n'}cū vaadī 'va'a chεεti yaācū sinagoga taachí sa^{n'}ā Aquila ndúú^{n'}cū tá^{n'}ā sa Priscila ch'iindiveéⁿ yā, s'nééⁿ vi'i yā sa^{n'}ā ní chi'cuééⁿ cá yā sa^{n'}ā más ca ye^{n'}ē yúú^{n'}í cuaacu ye^{n'}ē Ndyuūs. ²⁷ Apolos ne^{n'}e sa cho'o sa yá^{n'}āa Acaya, ní hermanos ní ca^{n'}a yā chi ca^{n'}ā sá^{n'}ā miiⁿya. Ní hermanos dingúuⁿ yā ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Cristo chi 'cuaáⁿ yā sa^{n'}ā. Tuu'mi ní ndaā sa miiⁿ ní chinnee taaví sa 'ii^{n'}yāⁿ chi i'téenu yā cáávā favor ch'εεte ye^{n'}e Dendyuūs. ²⁸ Ndúú^{n'}cū

nducuéⁿē poder n'deēé ch'écū cheendi sa ndúú^{cū}
'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ
ní n'giⁿ'i sa chi Jesús miiⁿ chi Cristo chí ndεενε
Dendyuūs cáávā Escrituras.

19

Pablo na yáāⁿ Efeso

¹ Taachí canéé Apolos miiⁿ yáāⁿ Corinto, Pablo
miiⁿ ch'ínú cheⁿe sa yáⁿ'āa yeⁿe distrito cuaaⁿ
niiⁿnuúⁿ ní ndaa sá yáāⁿ Efeso. Ní ndaaca sá
n'dúú^{ví} saⁿ'ā chi i'téenu yā Cristo. ² Ní caⁿ'a sa: ¿'Áá
diiⁿ di recibir Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs taachí
chí'teenu di? Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ miiⁿ ní caⁿ'a yā: Nguéé
n'giindiveeⁿ 'nū chi véé Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs.

³ Tuu'mi ní caⁿ'a sa: ¿Du'u cheεdinuūⁿnīⁿ dii?
'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní cāⁿ'a yā: Cheεdinúūⁿnīⁿ 'nū cucáávā
nduudu Juan.

⁴ Pablo miiⁿ ní caⁿ'a sa: Juan miiⁿ cheεdínúūⁿnīⁿ
sa chi cuεdínúūⁿnīⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'ē chi indaacadaamí
yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿe yā, ní Juan ngaⁿ'a sa ngii sa
'iiⁿyāⁿ chi cu'téenu yā 'iiⁿyāⁿ chi cuchii yā cuaaⁿ
dáámí sá. 'Iiⁿyāⁿ 'cúū chi Cristo Jesús miiⁿ.

⁵ Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū cheεdinúūⁿnīⁿ yā
ndúú^{cū} chi duuchi Señor Jesús miiⁿ. ⁶ Taachí Pablo
sn'duuⁿ ta'á yā vmnaaⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ tuu'mi ní
ndaá vmnaaⁿ yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ Espíritu N'dai yeⁿe
Ndyuūs. Ní caⁿ'a yā davaacu chi ñ'dááⁿ ní caⁿ'a yā
chiiⁿ chi Dendyuūs yaaⁿ'vi yā. ⁷ Saⁿ'ā s'eeⁿ ní ngii sa
tan'dúú^{cā} ndiichúú^{ví} sá.

⁸ Sndáá Pablo miiⁿ na yaācū sinagoga miiⁿ ní
caⁿ'a cuaacú sá taandúú cuuví 'iiⁿnuⁿ 'iiyū, nguéé
ndúú^{cū} vaadī 'va'a. Ní n'cueeⁿ sa ní ngaⁿ'a sa

ndíí neⁿe sa chi cu'téenu yā yeⁿē chi Dendyuūs ngaⁿ'a yā ntiiⁿnyuⁿ. ⁹ Naatí diīⁿ chεεchí náⁿ'a yā na staava yeⁿé yā ní nguéé chi'téenu yā. Nguéé caⁿ'a yā n'daacā yeⁿe yúúní yeⁿe Dendyuūs miiⁿ nanaaⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ndaacadaamí Pablo yeⁿé yā ní snee vi'i sa 'iiⁿ'yāⁿ chi i'teenú yā Cristo. Ng'i'cueeⁿ sá nguuvi nguuvi ná escuela chi nguuvi Tiranno. ¹⁰ Canéé sá taanduu 'úúvi nduūyū. "Tíicā chi nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi snée yā na yáⁿ'āa Asia, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿē ndaata Israel ch'iindiveén yā nduudu yeⁿē Señor Jesús. ¹¹ Dendyuūs miiⁿ diīⁿ yā vaadī n'giinu ch'εεε n'dai cáávā ta'a Pablo miiⁿ. ¹² Manera chi 'tíicā sta'á yā paños ndúúcu delantales chí tuu'vi cuerpo yeⁿe Pablo ní candée yā nanáán 'iiⁿ'yāⁿ ngiita. 'Iicu ndiiví ca'ai yeⁿé yā ndúúcu 'yúúné s'eeⁿ chi nguéé n'daacā yeⁿé yáán'n'guiinūⁿ.

¹³ Tuu'mi ní náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi ngiicá yā ndíí miiⁿ ndíí 'muuⁿ chí ngaⁿ'a yā ndúúcu espíritu chi nguéé n'daacā yeⁿē yáán'n'guiinūⁿ neⁿé yā caaⁿ'mán yā chi yeⁿē Jesús miiⁿ. Ní ngaⁿ'á yā: 'Úú ní caacá cáávā Jesús miiⁿ, 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'a Pablo yeⁿē chi can'daā na cuerpo miiⁿ.

¹⁴ 'Áámá saⁿ'ā chi nguuvi Esceva véé ndεεchē daiya sa chi saⁿ'ā s'eeⁿ. Saⁿ'ā miiⁿ ní saⁿ'ā Israel ní saⁿ'ā chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ yeⁿe chiidúú s'eeⁿ yeⁿē Israel. Ní daiya sa diīⁿ yā chuū. ¹⁵ Nan'guεεcútaⁿ'ā espíritu chi nguéé n'daacā yeⁿe yáán'n'guiinūⁿ ní caⁿ'á yā: 'Úú ní n'diichi Jesús miiⁿ ní deenú ntúū du'ū chi Pablo. Ndís'tiī, ¿du'u ndís'tiī?

¹⁶ Ní 'iicu saⁿ'ā chi canee sa ndúúcu espíritu chi nguéé n'daacā cúⁿ'u sá ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ, ní

chíchεε sa ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní diiⁿ ca sá ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní chéénu yā yeⁿ'é va'āi miiⁿ. 'Āā ntéé snúún yā catecai vmnáaⁿ yā ní nca'ái yā. ¹⁷ Chuū chicadiinúúⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi snee na yāāⁿ Efeso, tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ 'ti-icá ntúūⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel. Ní nducyaaca yā dii'yá yā chii. Ní chíí ch'εεε ca Señor Jesús miiⁿ.

¹⁸ Neené 'yaaⁿ yā chi s'téénu yā ní ndaá yā. Ní caⁿ'a yā chi véé nuuⁿndi yeⁿ'é yā. ¹⁹ Neené 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi ch'ēⁿ yā cosas magias ndéε yā libros yeⁿ'é yā ní chicyáⁿ'a yā nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Ntun'dáa yā cuenta yeⁿ'e libros ní chicadiinúúⁿ yā chí ngí 'uūvī ngεεcu ndiichi mil tuūmī yeⁿ'e 'dííⁿnguεε. ²⁰ 'Tíicā chíi 'yaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi chí'teenu nduudu yeⁿ'e Señor 'iivú Dendyuūs miiⁿ. Ní 'áámá canéé chíichi yā nduudú Dendyuūs miiⁿ.

²¹ Cho'ōo chúū ní Pablo miiⁿ nacadiinu sa na staava yeⁿ'ē sa chí cho'ō sa na yáⁿ'āa Macedonia ndúúcū yáⁿ'āa Acaya ní cuayiivi caⁿ'ā sa na yāāⁿ Jerusalén. Ní ngaⁿ'ā sa: Cuayiivi chí 'āā cheⁿ'é yāāⁿ s'eeⁿ canee chí n'diichí ntúūⁿ yāāⁿ Roma. ²² Ní dicho'o na yáⁿ'āa Macedonia 'uūvī saⁿ'a, Timoteo ndúúcū Erasto chí cunnée yā 'iiⁿ'yāⁿ. Pablo miiⁿ canee sa 'áámá tiempo na yáⁿ'āa Asia.

'Caa'vá yā na yāāⁿ Efeso

²³ Tiempo miiⁿ ch'iīndī 'áámá vaadī 'caa'va ch'εεε yeⁿ'ē yúúní yeⁿ'e Dendyuūs miiⁿ. ²⁴ Caati cunee 'áámá saⁿ'ā chí nguuvī sa Demetrio chí din'dái sa yaācū n'gaiyāⁿ yeⁿ'e imagen chí nguuvī Diana. Dámaāⁿ 'diiⁿnguεε din'dái sa. Ní diiⁿ sa ganar n'deeē taaví tuūmī yeⁿ'ē ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'ē sa

ndúúcū saⁿā s'eeⁿ chidin'dái yā yaācū n'gaiyāā s'eeⁿ. ²⁵ Demetrio míⁿ ní diiⁿ sa chí nduuvidaamá saⁿā s'eeⁿ chí idiiⁿ ntííⁿnyuⁿ miiⁿ. Caⁿa Demetrio: Ndís'tíi saⁿā, déénu nī chí véeⁿ tuumī yeⁿē yú yeⁿē ntiiⁿnyúⁿ 'cūū. ²⁶ Naati inaáⁿ nī ní n'giindiveéⁿ nī chí Pablo 'cūū taanduvééⁿ diiⁿ sa chí neené n'dai 'iiⁿyāⁿ s'téenu yā. Nguéé dámaaⁿ yāāⁿ Efeso ti nuuⁿmaⁿ yáⁿāa Asia. Ní ngaⁿ'ā sa chí nguéé dendyuūs s'eeⁿ chí din'dái yā ndúúcū ta'á yā. ²⁷ Nguεε dámaaⁿ negocio yeⁿē yú chí véeⁿ peligro yeⁿē chí 'aa ntéé du'ū vεε. 'Tiicá ntúūⁿ yáacū yeⁿē imagen Diana chí ch'εετε míⁿ, mar 'áámá 'iiⁿyāⁿ 'āā ntéé neⁿe yā. Ní tuca'á yā natuuví yā chí ch'εετε yeⁿē Diana miiⁿ chí i'teenu nuuⁿmaⁿ nación yeⁿe yáⁿāa Asia ndúúcū núúⁿmáⁿ iⁿ'yeeⁿdí 'cūū.

²⁸ Taachí ch'iindiveéⁿ yā chuū nduuvi taáⁿ yā ní 'cai yā, ngaⁿ'a yā: Ch'εετε n'dai tá táⁿ'ā imagen Diana yeⁿe 'iiⁿyāⁿ yeⁿē yāāⁿ Efeso.

²⁹ 'Iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ chíidáánā yeⁿé yā. Ní sta'á yā saⁿ'ā chí nguuvi Gayo ndúúcū saⁿ'ā chí nguuvi Aristarco ní candée yā saⁿ'ā s'eeⁿ na teatro. Saⁿ'ā miiⁿ ní yeⁿē yáⁿāa Macedonia ní compañeros yeⁿe Pablo. ³⁰ Pablo miiⁿ neⁿe sa can'dáa sa nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ yāāⁿ miiⁿ naati 'iiⁿyāⁿ s'uúⁿ chí i'téenu yā Cristo nguéé 'cuúⁿ yā. ³¹ Dendú'ū náⁿ'a 'iiⁿntyéⁿē saⁿ'ā yeⁿe yáⁿāa Asia, saⁿ'ā chí amigo yeⁿē Pablo dichó'o yā caaca yeⁿē chí ngaⁿ'á yā chí nguéé caⁿ'ā sa na teatro. ³² Náⁿ'a yā n'gaí yā 'áámá cosa, náⁿ'a yā táámá cosa ti ngiidáánā yeⁿé yā. Náⁿ'a yā miiⁿ ní nguéé déénu yā de'ē cáávā nduuvidaamá yā. ³³ Ní 'iiⁿyāⁿ yeⁿe Israel tun'dáa yā Alejandro nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ chí n'deee n'dái. 'Iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ ingúúndaí yā saⁿ'ā. Tuu'mi ní Alejandro míⁿ

ca'a sa ndúúcū ta'a sa chi cunee 'diiⁿ. Neⁿ'e sa caaⁿ'maⁿ sa yeⁿ'ē maaⁿ sa nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ yáāⁿ miiⁿ.
 34 Taachí tuumicadiinúúⁿ yā chi saⁿ'a Israel saⁿ'a miiⁿ nducyáácá yā 'caī yā taanduu 'uuvī hora: Ch'εεε n'dai imagen ndyuūs Diana yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Efeso.

35 Tuu'mi ní saⁿ'ā 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē chi idingúūⁿ diiⁿ sa chí 'caadií nducyaaca yā cheendi yā ní caⁿ'a sá: Ndís'tiī saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Efeso, ¿du'u saⁿ'ā chi nguéé deenu sa chi 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáāⁿ Efeso diiⁿ yā cuidado yaācū yeⁿ'e táⁿ'ā ch'εεε n'dai chi imagen Diana ní imagen yeⁿ'ē tá chí ndaā yeⁿ'e nanguuvi? 36 Deenu yú chuū chí mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi caaⁿ'máⁿ yā contra yeⁿ'e chuū. Ndís'tiī canéé chi 'cuεεtinéé 'diíⁿ nī ní inadacadi-inúúⁿ nī. Ní nguéé diíⁿ nī de'ē vεε. 37 Naatí candéε nī saⁿ'ā s'eeⁿ ti nguéé diíⁿ duucú sá 'áámá cosa yeⁿ'ē yáacū ndí nguéé ndúú ngaⁿ'a rá yā chi nguεε n'daaca lado yeⁿ'e imagen dendyuūs n'daataá yeⁿ'e yú. 38 Nduuti chi Demetrio miiⁿ ndúúcū tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi diíⁿ yā ntiiⁿ'nyuⁿ miiⁿ véeé vaadī 'caa'va ndúúcu sa o dendú'ū contra 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ, tuu'mi ní, can'déε yā saⁿ'ā vaacuyáāⁿ ní véeé saⁿ'a 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē. Míⁿ ní cuuvi caaⁿ'maⁿ 'áámá yā táámá yā. 39 Ndúúti chi ngiicá nī yeⁿ'ē táámá naaⁿ dendu'ū 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē s'eeⁿ cuuví cāāⁿ'maⁿ yā chéé chí cuaacu. 40 Tí cáándá yeⁿ'e yú chi caaca nuuⁿ'ndí yā yeⁿ'e yú ní cadiiⁿ'úúⁿ yā yeⁿ'ē chí 'caī yú 'maaⁿ. Nguéé mar 'áámá nduudu chi caaⁿ'maⁿ yú yeⁿ'é chuū.

41 Taachí caⁿ'á yā chuū ní diíⁿ yā despedir nducyaaca yā.

20

Pablo cuen'é yā yá'n'āa Macedonia ndúúcu yá'n'āa Grecia

¹ Taachí canee 'dí'n 'ii'n'yā'n, yaa'vi Pablo mii'n 'ii'n'yā'n s'ee'n chi i'téenu yā Cristo. Ní taachí Pablo ca'a sa consejo 'ii'n'yā'n s'ee'n ní 'cuεεtinéé n'daāca yā ndúúcu Dendyuūs mii'n. Ní dii'n sa despedir ye'n'é yā ní tu'ma'n'á sá 'ii'n'yā'n s'ee'n. Tuu'mí can'dáa sa ní cuen'ē sa yá'n'āa Macedonia. ² Cuayiivi mí'n che'n'e ntúu'n sa yāā'n s'ee'n chi ch'i'cuee'n taavi sa 'ii'n'yā'n ye'n'e ndúúdu ye'n'e Dendyuūs mii'n ní ndaā sa yá'n'āa Grecia. ³ Cuayiivi taachi 'āā cānee sa 'ii'n'nu'n 'i'iyū mii'n ní cuayiivi taachí nadicadínnuu'n sa chi 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n chi dí'n n'gíinu yā ndúúcu sa hora chi ne'n'e sa tucá'a sa s'ndáa sa na barco mii'n na yá'n'āa Siria, tuu'mi ní nadacadínnuu'n sa chuū chi cho'o ntúu'n sa na yá'n'āa Macedonia. ⁴ Ní sá'n'ā s'ūu'n che'n'e sá ndúúcu Pablo ndii yá'n'āa Asia. Sá'n'ā s'uu'n ní Sópater ye'n'e yāā'n Berea, ndúúcu Aristarco ní sa'n'ā chi nguuvi Segundo sa'n'ā s'ee'n ye'n'ē yāā'n Tesalónica, ndúúcu sa'n'ā chi nguuvi Gayo ye'n'e yāā'n Derbe, ndúúcu Timoteo, ndúúcu sa'n'ā s'ee'n ye'n'e yá'n'āa Asia chi sá'n'ā Tíquico ndúúcu sá'n'ā Trófimo. ⁵ 'Ii'n'yā'n s'ee'n néé can'dáa naa'n yā ní canéé ngíinú yā nús'uu'n na yāā'n Troas chi nii'n'nuún nuū'n'ní'yá'n'ā. ⁶ Taachi 'aa chó'ōo nguuví ye'n'ē pan chi nguéé levadura, tuu'mi cuen'é 'nū na barco ye'n'ē yāā'n Filipos. Cho'ōo nyu'n'u nguuvi ní ndaá 'nū ní nduuvidaamá 'nū ndúúcu 'ii'n'yā'n s'ee'n ye'n'ē na yāā'n Troas. Ní ch'εεtinéé 'nū ndεēchē nguuvi mii'n.

Pablo na yāā'n Troas

7 Nguuví domingo vmnááⁿ vmnaaⁿ yeⁿē ndaata miiⁿ nduuvidaamá 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'téenu yā Cristo chi n'deé yā pan. Pablo miiⁿ ní ngi'cueeⁿ sa 'iiⁿyāⁿ. Canéé chi can'dáa sa nguuvi chi cuchii. Ní chi'cueeⁿ sa taanduu ndíi maⁿ'a yaaⁿ. 8 Ní na cuarto yáacū naachi nduuvidaama yā néené n'deēe lámparas vεε. 9 'Náa tiempo caⁿ'a Pablo miiⁿ ní 'áamá saⁿ'a 'díiⁿ chi nguuví sá Eutico chí véé sá na ventana, cyaadú n'dai sa. Saⁿ'ā miiⁿ chin'dáa sa ndiichí ndii 'iiⁿnuⁿ piso. Taachí nadacuéeⁿ yā saⁿ'ā miiⁿ ní 'āā n'dii sa. 10 Tuu'mi ní nangua'āi Pablo miiⁿ ni tu'maⁿ'á yā saⁿ'ā ní can'nuu yā saⁿ'ā. Ní caⁿ'a Pablo chiī yā saⁿ'ā s'uuⁿ: Nguéé 'va'á nī. Canduuchi ntúūⁿ staava yeⁿē sa taama vmnéⁿ'ēe. 11 Ch'iinu maáⁿ ní Pablo cuindáa tuuⁿ yā cuaaⁿ 'niiⁿnuúⁿ. Ní n'dee yā pan. Ní che'é yā ndúúcu yā chi candíi yā chi'cueeⁿ ntúuⁿ yā nuuⁿmaⁿ'a yaaⁿ ndii chīδεεvε. Níicú cuēⁿ'e yā. 12 Candéε yā saⁿ'ā 'díiⁿ miiⁿ ní candúúchi sa. Ní yéénú n'dai yā ndúúcu 'viich'εεtíinūⁿ ch'εεε.

Cueⁿ'é yā yeⁿ'e yáāⁿ Troas ndii yáāⁿ Mileto

13 Nús'uū ni can'dáa naaⁿ 'nū ní cueⁿ'e 'nū na barco na yáāⁿ Asón chi ndaacá 'nū Pablo yáāⁿ miiⁿ. Pablo miiⁿ 'āā neⁿ'e sa chí caaca sa na yāⁿ'āa. 14 Taachí Pablo nduuvidaama sa nduucú 'nū na yáāⁿ Asón miiⁿ, ní cueⁿ'é 'nū na barco miiⁿ, ní ndaa 'nū na yáāⁿ Mitilene. 15 Cueⁿ'é 'nū na barco miiⁿ ní chīδεεvε táamá nguuvi ndaa 'nū niiⁿnuúⁿ na isla Quío. Ní chīδεεvε táamá nguuvi chí ndaa 'nū isla Samos. Ní cueⁿ'é 'nū ndaa 'nū na yáāⁿ Trogilio. Ch'εεtineé 'nū nguiinū miiⁿ. Chīδεεvε táamá nguuvi cueⁿ'é 'nū na barco ní ndaa 'nū yáāⁿ

Mileto. ¹⁶ Pablo miiⁿ nacadínuuⁿ sa chi chó'o sa yáⁿ'āa Asia. Canéé chi cacyiinu sa chi cunee ngiinu sa nguuvi yeⁿ'ē Pentecostés chi 'viicu yeⁿ'e cosecha na yáⁿ Jerusalén ndúúti chi cuūvi.

Pablo ngaⁿ'a sa nduudu cuaacu ní diiⁿ sa despedir 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e yáⁿ Mileto

¹⁷ Pablo dichó'o sa 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē yáⁿ Mileto ndii yáⁿ Efeso chi 'cái yā 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū chi ngaⁿ'a ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'ē yaacū. ¹⁸ Taachí ndaa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ nanááⁿ Pablo, caⁿ'a sá chii sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ: Ndís'tiī deenú nī ti ndii nguuví vmnááⁿ vmnaaⁿ chi ndaa yáⁿ'āa Asia táacā diíⁿ ní canéé nduucú nī tandu-
cuéⁿ'ē tiempo. ¹⁹ Diíⁿ ntiⁿ'nyuⁿ yeⁿ'e Señor ndúúcū vaadī ndiicúúⁿ taavi. Ch'eenú chiī taanduvéé chi nguéé n'daacā chi diiⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndu-
ucú. Chεécú níccú tun'daa nuūⁿnīⁿ nduutinaáⁿ. ²⁰ Ní 'áámá ngaⁿ'á tandu-
cuéⁿ'ē dendú'ū chi n'daacā yeⁿ'é nī. Ní chi'cueéⁿ nanááⁿ nducyaacá 'iiⁿ'yāⁿ nduu va'ai nduu va'āi. ²¹ Ní caⁿ'á nduudu cuaacu 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel yeⁿ'ē chi ndaacādaamí yā yeⁿ'é ndu-
cuéⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā nanááⁿ Dendyuūs. Ní cu'téénu yā yeⁿ'ē Señor Jesucristo yeⁿ'ē yú. ²² Maaⁿ ní cun'diichi nī. Canéé chi diíⁿ cucaava espíritu yeⁿ'é. Caⁿ'á na yáⁿ Jerusalén ní nguéé deenú dε'ε 'cueēnú miiⁿ. ²³ Maaⁿ deenú chi Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs miiⁿ ngaⁿ'a yā ngii yā 'úú na nducyáácá yáⁿ chi caⁿ'á cunee ngíínú chi 'cueēnú cuuví ní caⁿ'á vácūū. ²⁴ Naati mar 'áámá naaⁿ nguéé idiíⁿ cuenta ndii nguéé ndúú ya'ái 'úú vida yeⁿ'é maáⁿ. Canee ngiínú chi di'cuiínú ntiⁿ'nyūⁿ yeⁿ'é, ntiⁿ'nyuⁿ chi teē Señor Jesús 'úú chi caaⁿ'máⁿ ndu-
udu cuaacu yeⁿ'é yā yeⁿ'ē evangelio chí ndúúúú

ngai ndúúcū vaadī yeenú. Nduūdū miiⁿ yeⁿ'e favor ch'εετε yeⁿ'é Dendyuūs. ²⁵ Maaⁿ ní 'caandiveéⁿ nī. 'Úú ní deenú ti mar 'áámá ndís'tiī nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ naachí chō'o ní caⁿ'á yeⁿ'e chi Dendyuūs ngaⁿ'a yā ntiiⁿ'nyuⁿ mar 'áámá nī 'aa ntéé n'diichí nī naáⁿ. ²⁶ Tanducuéⁿ'ē chuū ngaⁿ'á ngií ndís'tiī maaⁿnguuvī caati 'úú nguéé canee chi diíⁿ responder yeⁿ'ē mar 'áámá nī yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē vida yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ. ²⁷ Nguéé cheeⁿdiitú ti caⁿ'á tanducuéⁿ'ē consejo yeⁿ'e Dendyuūs ndúúcū ndís'tiī. ²⁸ Tuuⁿ'mi ní cundεε nī cuidado yeⁿ'ē maáⁿ nī ndúúcū nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu yā ti Espíritu N'dai yeⁿ'e Ndyuūs chi'neéⁿ yā ndís'tiī cáávā chi cuuvi diiⁿ nī cuidado yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chi i'téenu Señor, 'iiⁿ'yāⁿ chi caⁿ'á yā yaácū yeⁿ'e Señor. Señor miiⁿ ní cai yā 'iiⁿ'yāⁿ ndúúcū yuuúⁿ yeⁿ'ē maáⁿ yā. ²⁹ 'Úú ní deenú chi cuayivi taachí 'āā ntéé canduuchí ní ndaa 'iiⁿ'yāⁿ tan'dúúcā lobos nguaaⁿ ndís'tiī ní diíⁿ yā chi nguéé diiⁿ n'daāca nī ndúúcū tanducuéⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ. ³⁰ Nguaaⁿ ndís'tiī nūuⁿ nacueeⁿ sáⁿ'ā s'eeⁿ chi ngaⁿ'a nduudu chi nguéé n'daacā chi cuuvi candéé sa 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí i'téenu yā Cristo ndúúcu sa. ³¹ Cáávā chuū cuin'diichi n'daaca nī. N'gáácú nī ti chεεti 'iiⁿ'nūⁿ nduuyū ndii nguuvī ndii n'gaaⁿ nguéé chi'neéⁿ naáⁿ caⁿ'á ndúúcū nuūⁿ'nīⁿ nduutinaáⁿ 'áámá 'áámá ndís'tiī. ³² Maaⁿ ní ndís'tiī hermanos, i'neéⁿ ndís'tiī yeⁿ'e Dendyuūs ndúúcū nduudu yeⁿ'ē favor ch'εετε taavi yeⁿ'é yā. Nduudu miiⁿ diitu ch'εεté chi 'cuiitá ndís'tiī ní teē ndís'tiī 'áámá cosa chi véé chi cuuví yeⁿ'e nī ndúúcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi Dendyuūs didεεvé yā. ³³ Nguéé diíⁿ n'gueēe ndíí nguéé tuumi

'díⁿnguεε ndíí nguéé ndúú tuumi 'díⁿnguā^an ndíí nguéé ndúú catecai 'iiⁿyāⁿ. ³⁴ Ndís'tiī ní deenú nī chí ta'á dichíí'vε 'úú ndúú^cū 'iiⁿyāⁿ chí snéé nducú yeⁿ'ē nducuéⁿ'ē chí neⁿ'é 'nū. ³⁵ Tanducuéⁿ'ē chuū chí'cueéⁿ ndís'tiī chí diiⁿ yú ntiiⁿnyuⁿ 'túú^cā. Canee chí cuuvi cunnee yú 'iiⁿyāⁿ chí ngi'vaachí. Ní nn'gaacu yú nduudu yeⁿ'ē Señor Jesús miiⁿ chí caⁿ'a yā: N'daí taavi ca chí ca'a yú nguéé ti chí cuta'ā yú.

³⁶ Taachi caⁿ'a yā chuū chiintii'yá yā ní caⁿ'angua'á yā ndúú^cū nducyaaca 'iiⁿyāⁿ s'uúⁿ. ³⁷ Tuu'mi ní nducyaaca yā chεεcu taaví yā ní tú'maⁿ'á yā Pablo, maaⁿ ní 'neeⁿ cheendi yā 'iiⁿyāⁿ. ³⁸ Néené ya'ai taaví yā cáávā nduudu chí caⁿ'ā Pablo miiⁿ chí 'āā ntéé nanguεεcunee n'diichi nī naáⁿ. Ní cueⁿ'e yā canguu yúúⁿí yā saⁿ'ā ndii na barco.

21

Pablo cueⁿ'e sa na yāāⁿ Jerusalén

¹ Cuayivi chí n'daā cá 'nū yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, cueⁿ'e 'nū na barco ní cueⁿ'e 'nū yúúⁿí cuaacu ní ndaá 'nū na isla Cos. Chidεεvε táámá nguuvi cueⁿ'e 'nū na barco ní cho'ó 'nū na isla Rodas ní ndii yeⁿ'ē isla miiⁿ ndaá 'nū na yaāⁿ Pátara. ² Ní ndaaca 'nū 'áámá barco chí caⁿ'a na yáⁿ'āa Fenicia, cuch'ée 'nū cueⁿ'é 'nū na barco. ³ Ní n'diichí 'nū isla Chipre chí snee lado tá 'cueēe. Ní cueⁿ'é 'nū na yáⁿ'āa Siria, ní ndii miiⁿ ndaá 'nū na yaāⁿ Tiro ti barco miiⁿ míⁿ cu'neeⁿ carga yeⁿ'ē. ⁴ Nndaacá 'nū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téénú Cristo ní canéé 'nū miiⁿ ndεεchē nguuvi. 'Iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ní ngaⁿ'a yā ngī yā Pablo miiⁿ cáávā

Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs chi nguéé caⁿ'a sa yáāⁿ Jerusalén. ⁵ Taachi snuūⁿ ca'a nguuvi miiⁿ nan'dáa 'nū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ ndaá yā chi cunee ngínú yā nús'uu ndúúcu n'daataá yeⁿe yā ndúúcu daiya yā ndii 'áámá lado yeⁿ'ē yáāⁿ. Ní nducyaaca yā chiintii'yā yā na 'diituú nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. ⁶ Ní tu'maⁿ'a 'nū hermanos 'áámá 'nū taama 'nū ní cueⁿ'é 'nū na barco. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní cunaⁿ'a yā na vaacu yā.

⁷ Nús'uu ní ch'iinu cheⁿ'é 'nū na barco. Cueⁿ'é 'nū yeⁿ'ē yáāⁿ Tiro ní ndáa 'nū yáāⁿ Tolemaida. Ní taachí yaa'vi hermanos nús'uu ch'εtineé 'nū ndúúcu yā 'áámá nguuvi. ⁸ Chidεεve táámá nguuvi miiⁿ ni Pablo ndúúcu nús'uu chi snéé 'nū ndúúcu sa, can'dáa 'nū. Cueⁿ'é 'nū na yáāⁿ Cesarea. Ní sndāa 'nū va'āi yeⁿe Felipe chí ngaⁿ'a sa evangelio chi ndúúdu ngai yeⁿe Jesucristo. Felipe miiⁿ 'áámá saⁿ'ā naachi ndεēchē diáconos. Ní canéé 'nū ndúúcu sa. ⁹ Saⁿ'ā miiⁿ cuūⁿ n'daataá n'gáiyāa daiya sa chí ngaⁿ'ā tá chi Ndyuūs yaa'ví yā. ¹⁰ Ch'εtinéé 'nū n'deeε nguuví. Cuch'ééⁿ 'áámá saⁿ'ā profeta chí caaⁿ'maⁿ chí cuchí chí yeⁿe yáⁿ'āa Judea. Saⁿ'ā miiⁿ nguuvi sa Agabo. ¹¹ Saⁿ'ā miiⁿ ní n'diichi sá nús'uu. Staⁿ'ā sá cinta yeⁿ'ē Pablo miiⁿ ní caⁿ'ā chiichi sá ca'a Pablo ndúúcu ta'á yā. Ní caⁿ'ā sá: Chuū ngaⁿ'a Espíritu N'dai yeⁿe Ndyuūs: 'Tíicā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿe yáāⁿ Jerusalén caⁿ'ā chiichí yā saⁿ'a yeⁿe cinta 'cūū. Ní ncaⁿ'á yā saⁿ'ā ta'a 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel.

¹² Taachí ch'iindiveéⁿ 'nū ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ yáāⁿ miiⁿ nducyáácá 'nū chiica 'nū Pablo miiⁿ chí nguéé cáⁿ'a sa yáāⁿ Jerusalén. ¹³ Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nan'guεεcútaⁿ'ā sa: ¿De'ē cúúví chí ngeεcú ndís'tií ní nééné i'neeⁿ ya'ai nī staāvā yeⁿ'é? Ti 'úú ní nguéé

dámaāⁿ chí 'caāchiichí yā 'úú caati canéé chí 'cuuví na yāāⁿ Jerusalén cucáāvā Jesús miiⁿ.

¹⁴ Nguéé cuuvi di'cuítu 'nū 'iiⁿyāⁿ chí cu'neeⁿ 'nū 'iiⁿyāⁿ ní ngaⁿ'á 'nū: Cuuví tan'dúúccā chí nen^e Señor.

¹⁵ Cho'ōo nguúví miiⁿ cúchεε 'nū na yāāⁿ Jerusalén ndúúccū dendu'u yeⁿ'é 'nū. ¹⁶ Ní ndaa ntúuⁿ yā ndúúccū nús'uu náⁿ'a yā chí i'téénú Jesucristo yeⁿ'e yāāⁿ Cesarea. Ní 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ndéε yā nús'uu na vaacu 'áámá saⁿ'ā chí nguuvi Mnasón chí yeⁿ'e isla Chipre. Saⁿ'ā miiⁿ i'teenu sa cuaaⁿ vmnaaⁿ ní nús'uu ch'εεtinée 'nū ndúúcu sa.

Sta'á yā Pablo na yaācū templo

¹⁷ Taachí ndaá 'nū na yāāⁿ Jerusalén, hermanos yeenú taavi yā taachi sndaā 'nū. ¹⁸ Chidεενε táámá nguuvi Pablo miiⁿ cueⁿ'e sa ndúúcu 'nū ní snaáⁿ 'nū Jacobo ndúúccū nducyáácá 'iiⁿyāⁿ ndi-icúú s'eeⁿ chí 'aā nduuvidaama yā. ¹⁹ Taachi diiⁿ sa saludar 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ, Pablo caⁿ'a sá chí sa 'iiⁿyāⁿ ca'áámá ca'áámá nducuéⁿ'ē dendu'u chí Dendyuūs diíⁿ yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel caavā ntiiⁿnyúⁿ yā. ²⁰ Taachí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveéⁿ yā chuū, s'téénu yā Dendyuūs ní caⁿ'a yā chí yā saⁿ'ā: 'Caandiveéⁿ nī, hermanos. Véé cá 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí s'téénu yā tan'duucā 'yaaⁿ millares. Ní nducyaaca yā ní neené chí téénu yā ley yeⁿ'e Moisés. ²¹ Naati 'aā caⁿ'a yā chí yā 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ yeⁿ'ē ndís'tiī chí ndís'tiī ca'cuéeⁿ nī nducyaaca 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ chí snée yā nguaaⁿ 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéé yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ Israel. Ca'cuéeⁿ nī chí 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé cánéé chí diíⁿ yā chí ngaⁿ'a ley yeⁿ'ē Moisés ndíí nguéé diíⁿ yā circuncidar

daiya yā, ndíí nguéeé ndúú dííⁿ yā costumbres yeⁿe Moisés. ²² ¿DÉ'ε chíí tuu'mí? Neené n'deeé 'iiⁿyāⁿ caⁿ'á yā ní nduuvídaámá yā taachi ch'iindiveéⁿ yā chí ndaá nī. ²³ Dííⁿ dí chuū chí ngaⁿ'a 'nū ndúúⁿcū dii: Véeé cuūⁿ saⁿ'ā nguaaⁿ nús'uū chí véeé compromiso yeⁿ'ē sa ndúúⁿcū Dendyuūs. ²⁴ Candéε di saⁿ'ā s'eeⁿ. Tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿe religión yeⁿ'ē di, nínduuví dεεvé di ndúúⁿcū yā yeⁿ'e nducuéⁿ'ē. Niicú cuayiivi nadíí'vε di saⁿ'ā chí cuū tííⁿ sa. Ní nducyáácá 'iiⁿyāⁿ tuumícadiinúúⁿ yā ti nguéeé dε'ē vεε chí caⁿ'á yā cucaavā yeⁿ'ē di. Ní tuumícadiinúúⁿ yā chí ngíícá cuaacu di ní chí diiⁿ di chí ngaⁿ'a ley. ²⁵ Naati 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí nguéeé yeⁿ'e ndaata Israel chí i'téénu yā nguéeé canéé chí dííⁿ yā chúū. Nús'uū ní idingúúⁿ 'nū chí nguéeé du'ū chí canéé chí diiⁿ chuū. Dámaāⁿ chí nguéeé cuta'á yā yuute yeⁿ'ē 'iiti chí 'caaⁿ'núⁿ yā caavā ídolos, ndíí nguéeé ndúú yuuúⁿ yeⁿ'é tí, ndíí nguéeé ndúú yuuúⁿ yeⁿ'e 'iiti chí nduuchi díí'nú yā daandu tí. Ní nguéeé cánéé chí cunéé sa ndúúⁿcū 'áámá n'daatāa chí nguéeé n'daataá yeⁿ'ē sa.

²⁶ Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nícāndéε sa 'iis'uūⁿ. Ní chidεεvε táámá nguuvi tan'dúúⁿcā costumbre yeⁿ'é yā Pablo 'āā nididεεvé sa maaⁿ sa ndúúⁿcū saⁿ'ā s'eeⁿ. Ní sndáa yā yaācū templo chí caaⁿ'máⁿ yā chí cúúnú ca'ā nguuvi yeⁿ'ē compromiso yeⁿ'é yā, chí cánéé chí ca'a yā 'áámá 'aama yā ofrenda yeⁿ'é yā.

²⁷ Taachi cánéé chí cúúnú ca'ā chí ndεεchē nguuvi, taachí 'iiⁿyāⁿ Israel yeⁿ'ē yáⁿ'āa Asia n'diichí yā Pablo chεεti yaācū templo n'gaā'vá yā ndúúⁿcū sa. Ní diiⁿ yā chí nduuvi taáⁿ yā nducyaaca yā. Ní sta'á yā Pablo. ²⁸ N'gaī yiicú yā: Ndís'tií saⁿ'ā Israel, cúnnéé nī. Sáⁿ'a 'cūú chí nduu cuaaⁿ ngi'cueeⁿ sa

nducyaaca 'ii'yāⁿ contra yāāⁿ miiⁿ ndúúcū yeⁿ'ē
 contra yeⁿ'e ley ndúúcū yeⁿ'ē contra yeⁿ'e lugar
 'cūū. N'déee ca nguéé ti chuū. Ní candεε sa 'ii'yāⁿ
 chi nguéé yeⁿ'e ndaata Israel cheeti yaācū templo.
 Ní divaatí sa yaācū templo chí δεενε.

²⁹ Tii cuááⁿ vmnaaⁿ ní náⁿ'ā 'ii'yāⁿ n'diichí yā
 ndúúcu sa sáⁿ'ā chi nguuvi Trófimo yeⁿ'ē yāāⁿ Efeso.
 Ní nadacádíinuⁿ yā chi Pablo miiⁿ nicandεε sa
 saⁿ'ā cheeti yaācū templo. ³⁰ Nducyáácá 'ii'yāⁿ
 miiⁿ n'gεεcú cheendí yā ní ch'ii dáanā yeⁿ'é yā.
 Ní din'gíinu yā ní sta'á yā Pablo miiⁿ ní tun'dáa
 yā saⁿ'a cheeti yaācū templo. Ní hora míⁿ nūuⁿ
 n'gaadí yā cheendi va'aī yāacū templo. ³¹ Ní
 diiⁿnú yiinu yā chi 'caaⁿ'nuⁿ yā Pablo. 'Áamá yā
 caⁿ'a yā yeⁿ'ē comandante, chi nducyáácá 'ii'yāⁿ
 yāāⁿ Jerusalén nguεε 'diiiⁿ snée yā. ³² Tuu'mí
 nūuⁿ comandante sta'á yā soldado s'eeⁿ ndúúcū
 capitán ní chéenu yā 'ii'yāⁿ s'eeⁿ naachi canée
 Pablo miiⁿ. Taachí nducyaaca yā n'diichí yā co-
 mandante ndúúcū soldado s'eeⁿ tuu'mi s'neeⁿnaaⁿ
 yā chi n'geⁿ'é yā Pablo miiⁿ. ³³ Taachí ndaā coman-
 dante tuu'mi ní sta'á yā Pablo ní caⁿ'á yā orden chí
 cheē chiichí sá ndúúcū 'uuvi cadenas. Ní coman-
 dante tiinguuneéⁿ yā: ¿Du'u rá saⁿ'ā miiⁿ ní de'ē veε
 miiⁿ ní de'ē idiiⁿ sa? ³⁴ Naachi n'dee n'dai 'ii'yāⁿ,
 náⁿ'a yā ní n'gaí yā 'aama naaⁿ, náⁿ'a yā n'gaí yā
 taama naaⁿ, ní 'ii'yāⁿ s'eeⁿ nguéé itumicádiinúúⁿ
 yā yeⁿ'ē sa chi táti n'gaí yā. Ca'á yā orden chí
 cho'ó yā saⁿ'ā na vácūū naachi sneé soldado s'eeⁿ.
³⁵ Taachi Pablo miiⁿ cúcheε sa nandεε, candεε yā
 yaācū soldado s'eeⁿ saⁿ'a cáávā chí taāⁿ 'ii'yāⁿ s'eeⁿ
 ndúúcu sa. ³⁶ Ti n'deē n'dái 'ii'yāⁿ yeⁿ'e yaāⁿ miiⁿ
 cueⁿ'e yā cuaaⁿ dáámí saⁿ'ā miiⁿ ní n'gaí yā: 'Cuuvi

sa.

Pablo ngaⁿ a sa yeⁿ ē maaⁿ sa na yáāⁿ Jerusalén

³⁷ Taachí tucá'a yā diiⁿyú yā na vácūū tuu'mi ní Pablo miiⁿ ngaⁿ'a sa ngüi sa comandante: ¿'Áá 'cuááⁿ nī chi caaⁿ'máⁿ 'tεε ndúúⁿcū n'diī? Ní comandante caⁿ'ā sa: ¿'Áá déénú dí davaacu griego?

³⁸ ¿'Áá nguéé díi saⁿ'ā yeⁿ'e yáⁿ'āa Egipto chi diiⁿ di chí nduuvu taáⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'e nguuvu miiⁿ ní tun'dáa di cuūⁿ mil 'iiⁿ'yāⁿ chí duucu na yáⁿ'āa cuuⁿ'máⁿ?

³⁹ Tuu'mi ní caⁿ'ā Pablo: 'Úú ní saⁿ'ā Israel yeⁿ'ē yáāⁿ Tarso, saⁿ'ā yeⁿ'ē 'áámá yáāⁿ ch'εεtē yeⁿ'e yáⁿ'āa Cilicia. Ngüicá nanáaⁿ nī, 'cuaaⁿ nī chí yaa'ví 'iiⁿ'yāⁿ.

⁴⁰ Taachí saⁿ'ā miiⁿ ca'a sa lugar, Pablo miiⁿ chééndii sa nāndεε ní ca'a sa señal 'iiⁿ'yāⁿ ndúúⁿcū ta'ā sa, ní taachí 'diiiⁿ ní caⁿ'a sa ndúúⁿcū davaacu hebreo. Ní caⁿ'a sa:

22

¹ Ndís'tiī saⁿ'ā ní ndís'tiī víí ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ ndicūū, 'caandiveéⁿ nī chí ngaⁿ'á yeⁿ'ē maáⁿ nanáaⁿ ndis'tiī.

² Taachí ch'iindiveéⁿ yā chí ngaⁿ'ā sa davaacu hebreo, ch'εεtinéé 'diiiⁿ cá yā. Pablo miiⁿ ní caⁿ'ā sa: ³ Cuaacu níⁿ'nyúⁿ saⁿ'ā Israel 'úú. Ch'iindiyaáⁿ na yáāⁿ Tarso yeⁿ'ē yáⁿ'āa Cilicia, naatí ch'iitá na yaáⁿ 'cūū. Ch'eéⁿ ndúúⁿcū maestro Gamaliel miiⁿ. Tan'dúúⁿcā chí ngaⁿ'ā na ley yeⁿ'ē chiida yú. 'Úú chí diiⁿ ndúúⁿcū núúⁿ'máⁿ staava yeⁿ'ē tan'dúúⁿcā chí maaⁿ nducyaaca nī diiⁿ nī ndúúⁿcū Dendyuūs. ⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ chí cuéⁿ'ē Yúúⁿí 'cūū 'úú can'daá 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ. Ní sta'á ndii n'daataá ndíí

sa'nā ní nca'á 'ii'n'yān chi cueεtinúún yā vácūū chí 'cuūvi yā. ⁵ 'Tiicá ntúūn chiiduú ch'εεε cá ye'n'e Israel miiⁿ testigo ye'n'é ndúúcū nducyaaca 'ii'n'yān ndiicúū. 'Tiicá ntúūn 'úú sta'á carta ndúúcū orden chí 'cuu'n'míⁿ 'ii'n'yān s'eeⁿ ní cue'n'é naachi snéé hermanos. Ní cue'n'é yāān Damasco ní cue'n'é chí candéé presos hermano s'eeⁿ ndii yāān Jerusalén. 'Tiicá ntúūn 'ii'n'yān chí sneé yā miiⁿ ní cuuvi yā castigados.

*Pablo nga'n'a yā taacā i'teenú yā
(Hch. 9.1-19; 26.12-18)*

⁶ Naati chíi taachi yúúní canuún, ndaá niiⁿnuún yāān Damasco tan'dúúcā ma'n'a nguuvi dáácánaān nndaā 'áámá δεεε ye'n'ē nanguuvi naachi 'úú caneé. ⁷ Ní sndεεvé ná yá'n'āa. Ní ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu chí nga'n'a ngiī 'úú: Saulo, Saulo, ¿de'ē cúú chí nn'daā dī 'úú chí nééné ya'ai 'úú? ⁸ Tuu'mi nan'guεεcuta'n'á: ¿Du'ú n'diī, Señor? Ní ca'n'a yā chíi yā 'úú: 'Úú Jesús ye'n'e yāān Nazaret miiⁿ chí n'daā di 'úú ní nguéé ne'n'ē di n'diichi di 'úú. ⁹ 'Ii'n'yān chí snéé nduucú cuaacu ní'nyún n'diichí yā δεεε miiⁿ. Ní dii'yá yā chíi. Naati nguéé ch'iindiveéⁿ yā nduudu chí nga'n'a Señor Jesús nduucú. ¹⁰ Ní ca'n'á: ¿De'ē diiⁿ, Señor? Señor miiⁿ nga'n'á yā ngiī yā 'úú: Nducueⁿ dí ní cue'n'e di na yāān Damasco. Miiⁿ cadiinuuⁿ di tanducuéⁿē chí canee chí diiⁿ di. ¹¹ 'Úú ní nguéé inaán cáávā chí ch'εεdi nduutinaán ye'n'ē vaadi δεεε ch'εεε ca chí δεεε miiⁿ. 'Ii'n'yān chí snéé yā nduucú candéé nee yā ta'á ní ndaá yāān Damasco.

¹² Tuu'mi ni miiⁿ canee 'áámá sa'nā chí nguuvi Ananías, sa'nā chí diiⁿ sa tan'dúúcā chí nga'n'a ley

miiⁿ. Ní nguaaⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi snée yā, ngaⁿ'á yā chi saⁿ'ā miiⁿ n'dai taavi sa. ¹³ Ndaá yā nanaáⁿ ní ndaa niiⁿnúⁿ yā ní caⁿ'a yā: Dii hermano Saulo, nan'guaaⁿ nduutináaⁿ di. Ní hora miiⁿ nūⁿ n'guaaⁿ nduutinaáⁿ ní snaáⁿ. ¹⁴ Saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Ndyuūs yeⁿ'ē chiida yú ndεενε yā dii chí cuuvi déénú dí chí neⁿ'e yā. Ní cuuvi n'diichí di Jesús chi n'dai taavi. Ní 'caan-diveeⁿ di chí ngaⁿ'a yā. ¹⁵ Ti cuuví di caaⁿ'maⁿ di nduudu cuaacu yeⁿ'é yā yeⁿ'ē cosa chi 'aa n'diichi di ndúúcū chi 'aa ch'iindiveeⁿ di nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. ¹⁶ Maaⁿ ní ¿de'ē ínee ngiinu di? Cuééndii di ní cuεεdinuūⁿnīⁿ di ní didεεvé di dii yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'ē di. Caaⁿ'maⁿngua'a di nanááⁿ Señor Jesús.

Dicho'ó yā Pablo nanaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguée yeⁿ'ē ndaata Israel

¹⁷ 'Túúcā chiī. Taachí nanguεεcúndíí na yaāⁿ Jerusalén miiⁿ ní taachí caⁿ'angua'á na yaācū templo n'diichí 'áámá visión, cosa tan'dúúcā chiiⁿ ch'iiⁿnú. ¹⁸ Ní n'diichí 'iiⁿ'yāⁿ ní caⁿ'á yā chii yā 'úú: Diinú yiiⁿnu di ní cueenu di yeⁿ'e yāāⁿ Jerusalén, ti nguée 'cúaaⁿ yā nduudu cuaacu yeⁿ'é. ¹⁹ 'Úú ní caⁿ'á: Señor 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ deenú yā yeⁿ'ē nducyáácá yā chi snúⁿ yā yaācū sinagoga s'eeⁿ ti 'úú ní ch'íí 'iiⁿ'yāⁿ vácū ní ch'en'é 'iiⁿ'yāⁿ chi i'teenú yā n'dii. ²⁰ Ní taachi ch'íí Esteban saⁿ'ā chi caⁿ'a nduudu cuaacu yeⁿ'é nī, 'úú ntúūⁿ ní caneé nanáaⁿ sa. 'Úú ní 'cuúⁿ chí ch'íí sa. Ní nguain'daí cotón yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ch'iiⁿnūⁿ saⁿ'ā. ²¹ Tuu'mi caⁿ'a Jesús chí yā 'úú: Cuéⁿ'é dí, ti 'úú idicho'ó dii yáⁿ'ái n'dai ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguée yeⁿ'ē ndaata Israel.

Pablo nanáán comandante

²² Ní taachi 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ ch'iindiveeⁿ yā ndii ndu-udú 'cūū tuu'mi ní caⁿ'a yuudú yā: Divíi di sáⁿ'a 'cūū na yáⁿ'āa ti nguéeⁿ canéeⁿ chí cunduuchi sa.

²³ Taachí 'cai yā ní chíín'cuuⁿ yā catecai yā ní chingée yā iyaācá na 'yúúné, ²⁴ comandante chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyuⁿ caⁿ'ā sa chí cu'nuúⁿ yā Pablo vácūū. Ní caⁿ'ā orden chí caⁿ'á yā tiingúúneeⁿ yā Pablo ní ch'eⁿ'é yā Pablo, maaⁿ niicu cadíínuuⁿ yā de'ē cáávā chí n'gāi yā contra yeⁿ'ē sa. ²⁵ Taachí dichii chí yā Pablo ndúúcū yiiⁿmaⁿ, Pablo miiⁿ ní caⁿ'ā sa capitán chí sneé yā miiⁿ: ¿Áá canée chí 'cueⁿ'é nī 'áámá saⁿ'ā romano ndúúti chí nguéeⁿ ndaaca nī nuuⁿndi yeⁿ'ē sa?

²⁶ Taachí capitán miiⁿ ch'iindiveeⁿ sa chuū, cueⁿ'e sa níícú caⁿ'a sa yeⁿ'e comandante ní yaa'vi sa: N'diichí nī, ¿de'ē diiⁿ nī caati sáⁿ'a 'cūū ní saⁿ'ā romano sa?

²⁷ Ndaa comandante ní caⁿ'a sa: Cuuvi di 'úú. ¿'Áá díi saⁿ'ā romano? Pablo miiⁿ ní caⁿ'a yā: 'Tíicā.

²⁸ Nan'guεεcútaⁿ'ā comandante: 'Úú caí māaⁿ 'úú. N'deéé tuūmī ca'á ní ndii chíi saⁿ'ā romano 'úú. Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ní caⁿ'a sa: 'Úú ní ch'iindīyaáⁿ na yáⁿ'āa romano 'tíicā.

²⁹ Ní cueⁿ'é yā yeⁿ'ē sa 'iiⁿyāⁿ chí sta'a orden chí 'cueⁿ'é yā saⁿ'ā. Taachí comandante tuumīcádiinuⁿ sa chí saⁿ'ā romano sa, tuu'mi dii'yá ntúuⁿ sa chíi, chí dichii chí sa Pablo.

Pablo nanáán concilio

³⁰ Chideεεve táámá nguuvi sáⁿ'ā miiⁿ neⁿ'e sa cadíínuuⁿ sa de'ē cáávā chí tun'dáá nuuⁿndi 'iiⁿyāⁿ Israel s'eeⁿ. Divíi yā cadenas yeⁿ'ē Pablo miiⁿ ní ca'a yā orden chí cho'ó yā Pablo nanáán chiiduú

n'gεεtē yeⁿ'e Israel ndúúcu nducuéⁿ'ē 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yeⁿ'e concilio. Ní tun'dáa yā Pablo miiⁿ. Ní ch'iⁿ'i yā saⁿ'ā nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ.

23

¹ Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ch'íínú cuaacu sa saⁿ'ā s'eeⁿ yeⁿ'ē concilio. Ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī saⁿ'ā vi'í, Ndyuūs ní n'diichí yā taanduvéé chi 'úú diiⁿ ní nguéé diiⁿ 'uūvī staava yeⁿ'é yeⁿ'e cosa chi diiⁿ.

² Ananías, saⁿ'ā chi chiiduú ch'εεtε cá yeⁿ'e Israel caⁿ'a yā chii yā 'iiⁿ'yāⁿ chi canee daama yā ndúúcu sa chí 'cueⁿ'e yā cheendi sa. ³ Tuu'mi ní Pablo míiⁿ ní caⁿ'a sa: Ndyuūs 'cueⁿ'é yā dii, saⁿ'ā chi tan'dúúccā 'aama chεeti cuéε. ¿'Áá diiⁿ di juzgar 'úú tan'dúúccā ley miiⁿ, 'iicu nguéé idiⁿ di cumplir chi ngaⁿ'ā ley, níccú maaⁿ ní ngaⁿ'ā di chi 'cueⁿ'é yā 'úú?

⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ chi snée yā nanááⁿ Pablo caⁿ'a yā: ¿'Áá chiiduú ch'εεtε ca yeⁿ'é Dendyuūs ngaⁿ'ā taaⁿ di ngii di 'tíicā?

⁵ Pablo miiⁿ ní caⁿ'a sa: Ndís'tiī vi'í, 'úú ní nguéé deenú chi sáⁿ'a 'cāā chi chiiduú ch'εεtε cá yeⁿ'e Israel. Naati cánée nguūⁿ. Nguéé caaⁿ'maⁿ taaⁿ di yeⁿ'ē 'áámá saⁿ'ā ch'εεtε yeⁿ'e Israel yeⁿ'é 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē di.

⁶ Tuu'mi Pablo miiⁿ tuumicádiinuⁿ sa chí 'áámá taaⁿ yā yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ saduceo s'eeⁿ chi nguéé i'téenu yā chí nanduuchi 'iiⁿ'yāⁿ ni táámá taaⁿ yā yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ fariseos chí i'téenu chí nanduuchi 'iiⁿ'yāⁿ. Ní 'cai yuudu sa nanááⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē concilio: Ndís'tiī saⁿ'ā vi'í, 'úú ní saⁿ'ā fariseo 'úú ní daiyá saⁿ'ā fariseo 'úú. Diíⁿ yā juzgar 'úú yeⁿ'ē chí canee ngíínú yā chí nadacuééⁿ yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā.

⁷ Taachí caⁿ'a yā chuū véé 'uuvī vaanicadiinūⁿ yeⁿ'e saⁿ'ā fariseos ndúúcū saⁿ'ā saduceos. Ní 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní divíi yā 'áámá taaⁿ táámá taaⁿ. ⁸ Caati 'iiⁿ'yāⁿ saduceos ngaⁿ'á yā chi nguéé iniduuchi 'iiⁿ'yāⁿ ndii nguéé nduu ángel ra ndíi nguεε nduu espíritus. 'Iiⁿ'yāⁿ fariseos ngaⁿ'á yā ti véé 'tíicā. ⁹ Ní n'deee n'dái caⁿ'a yā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Ní nacuéⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi déénú taavi ley lado yeⁿ'ē fariseos ní caⁿ'a yā chi chuū chi cuaacu. Ní ngaⁿ'a yuudu yā: Nguéé de'ē véε chi nguεε n'daacā inndaācā 'nū yeⁿ'e saⁿ'ā miiⁿ. Ndúúti 'áámá espíritu o 'áámá ángel yaa'vi yā Pablo miiⁿ nguéé n'daacā chi 'cuuⁿ'maⁿ yú ndúúcū Dendyuūs.

¹⁰ Taachi véé vaadī 'caa'va chi ch'εεε ca tuu'mi ní comandante 'va'á yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā Pablo. Ní comandante miiⁿ dicho'ó yā soldado s'eeⁿ chi cueⁿ'ē sa ní cuta'a sa Pablo miiⁿ nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní candéε sa Pablo na vácūū. ¹¹ Táámá nguiinū miiⁿ ndaā Señor Jesús nanáaⁿ yā ní caⁿ'a yā: Pablo, nguéé cu'neeⁿ duuva di. Tan'dúúcā chi ngaⁿ'a di nduudu cuaacu yeⁿ'e 'úú na yáāⁿ Jerusalén 'tiicá ntūūⁿ caaⁿ'maⁿ di yeⁿ'ē 'úú na yáāⁿ Roma.

'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ diⁿ yā compromiso chí 'caaⁿ'núⁿ yā Pablo

¹² Chidεενε táámá nguuvi, náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nduuvidaamá yā ni diíⁿ yā compromiso chí nguéé che'e yā ndíi nguéé cu'ú yā neⁿ'e chí 'āā cuéé 'caaⁿ'núⁿ yā Pablo miiⁿ. ¹³ Ngo'o 'úúvi ngεεcu 'iiⁿ'yāⁿ chi nduuvidaamá yā yeⁿ'e chúū. ¹⁴ 'Iiⁿ'yāⁿ s'uúⁿ ní cheⁿ'é yā nanáaⁿ chiiduú n'gεεtē yeⁿ'e Israel ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúū ní caⁿ'a yā: Nús'uu ní nduuvidadáámá 'nū ní diíⁿ 'nū compromiso chi

diín 'nū sufrir ní nguée du'ū vεε 'nuú 'nū che'é 'nū taanduvée ndíí 'caa'nú'n 'nū Pablo. ¹⁵ Maa'n ní ndís'tiī ndúúcu 'ii'yā'n ye'e concilio, cavyaa'n cáácá yā nanáá'n comandante chi candée yā Pablo ní chicuú yā nanáá'n nús'uū. Díín nī tan'dúúca chi ne'e di tiinguunee'n di cosa chi cuaacu ye'é yā. Niicu nús'uu, 'aa snée ngiinú 'nū chi 'caa'nú'n 'nū sa'nā taachí ndaa sa.

¹⁶ Tuu'mi ní 'áamá sa'nā daiya tán'ā vi'ī Pablo, taachí ch'iindiveén sá chí ca'nā yā de'ε chi diín yā, che'e sa ní chi ndaa sa che'εti vácūū mii'n ní ca'nā sa chii sa Pablo mii'n. ¹⁷ Pablo mii'n 'cai sa capitán ní ca'nā sa: Candée di sa'nā 'díín 'cūū nanáá'n comandante ti canée chi cuuvi sa 'ii'yā'n de'ē chi deenu sa.

¹⁸ Sa'nā mii'n sta'a sa sa'nā 'díín ní candεε sa sa'nā nanáá'n comandante ní ca'nā sa: Pablo chi canúú'n vácūū di'cuítu sā 'úú chí candée sa'nā 'díín 'cūū nanáá'n nī. Véé chí déénú sá chí caa'n'ma'n sa ndúúcu nī.

¹⁹ Comandante mii'n ní sta'á yā ta'ā sa ní cue'é yā taama lado ndúúcu sa ní ntiinguunée'n yā sa'nā: ¿De'ē chí cuuvi di 'úú?

²⁰ Ní ca'nā sa chii sá 'ii'yā'n: 'Ii'yā'n Israel s'ee'n ní chí yā ní caacá yā nanáá'n nī chi cavyaa'n ní candée nī Pablo nanáá'n 'ii'yā'n ye'e concilio. 'Ii'yā'n s'ee'n nduuvidaamá yā ní itiingúuneén yā Pablo mii'n 'áamá chi cuaacu níí'nyú'n ye'e sa. ²¹ Naati n'diī, nguée cu'téenu nī. Ngo'ō 'uuvi ngεεcu sa'nā s'ee'n ye'e 'ii'yā'n Israel chí 'cuεεtinúú n'de'ei yā 'diituú cyúúní. 'Ii'yā'n s'ee'n nduuvidaama yā chí diín yā compromiso ní cadíínuu'n yā chí nguée n'daacā chí nguée ndúú che'e yā ndíí nguée ndúú cu'u ra yā taanduvée ndii yā chí 'caa'nú'n yā Pablo. Maa'n

ní listos canee yā ní canee ngíínú yā cáávā chi caaⁿ máⁿ n'diī.

²² Tuu'mi ní comandante dichó'o sa saⁿ a 'dííⁿ chi nguéé caaⁿ maⁿ sa cuuvi sa mar 'áámá 'iiⁿ yāⁿ chi caⁿ a sa chii sa 'iiⁿ yāⁿ yeⁿ ē chúū.

Dicho'ó yā Pablo nanááⁿ Félix saⁿ a gobernador

²³ Comandante miiⁿ 'cai yā na 'uuvi capitán. Ní caⁿ á yā chiī yā saⁿ a soldados chi nduuvídaamá sá taandu n'gεεcu nuúⁿ yaaaⁿ na 'uuvi ciento soldado s'eeⁿ ndúúcu 'iiⁿ nūⁿ ngεεcu ndiichí soldados chi sndúuⁿ sa 'yúūdūu ndúúcu 'uuvī ciento soldado chi véé lanza yeⁿ é yā. Ní cho'ó nducyaaca yā yāāⁿ Cesarea. ²⁴ Ní cundiyaáⁿ nī 'iiti ti cunduū Pablo ní candéé nī saⁿ ā ndúúcu cuidado nanááⁿ Félix chi gobernador. ²⁵ Ní dingúuⁿ sa 'áámá carta ndúúcu nduudú 'cūū:

²⁶ 'Úú Claudio Lisias idinguúⁿ yeⁿ é nī Félix saⁿ ā gobernador chi n'dai taavi: N'dái nī. ²⁷ Saⁿ a 'cūū ní sta'a 'nū saⁿ ā caava 'iiⁿ yāⁿ Israel s'eeⁿ chí neⁿ e 'caaⁿ nuⁿ yā saⁿ ā. 'Úú ninguáⁿ áí saⁿ ā miiⁿ ndúúcu soldado s'eeⁿ tí deenú chí saⁿ ā romano saⁿ ā miiⁿ. ²⁸ Ní neⁿ é deenú de'ē cáávā tun'dáa yā nuuⁿ ndi yeⁿ ē sa. Candéé saⁿ ā nanááⁿ 'iiⁿ ntyéⁿ ē yeⁿ ē concilio yeⁿ é yā. ²⁹ Ní táacā chí tun'dáa nuuⁿ ndí yā yeⁿ ē sa caavā ley yeⁿ é yā naati mar 'áámá nuuⁿ ndi ch'εεte yeⁿ ē sa chí 'caaⁿ núⁿ yā saⁿ ā o cunúúⁿ sa vácūū. ³⁰ Taachí 'úú chicadiinúúⁿ chi nduuvídaamá yā contra yeⁿ ē saⁿ á 'cūū, hora miiⁿ dicho'ó saⁿ ā nanááⁿ n'diī. Ní ngaⁿ á ngíí saⁿ ā chí tun'dáa nuuⁿ ndi yeⁿ ē sa chí chiī yā nanáaⁿ nī. Ní cuuvi yā n'diī de'ē chí canée yā ndúúcu sa. N'dáacā canée nī.

31 Soldado s'eeⁿ sta'á yā Pablo tan'dúú^{cā} chi ca^{n'a} yā chīi yā sa^{n'ā} ní nguui^{nū} miiⁿ candéεε yā sa^{n'ā} ná yā^{ān} Antípatris. 32 Chidεεεε táámá nguuvⁱ ní soldado chi sndúú 'yuúdūu cue^{n'é} yā ndúú^{cū} Pablo ní ná^{n'a} yā nguεεcunée yā na va'āi ch'εεεε naachi canéeⁿ vácūū. 33 Taachí ndaá yā 'ii^{n'yān} s'eeⁿ na yā^{ān} Cesarea, ca'á yā carta gobernador Félix ní díiⁿ yā presentar ntúuⁿ Pablo naná^{ān} gobernador. 34 Gobernador miiⁿ ch'eéⁿ yā carta ní tiinguunéeⁿ yā: ¿Tií yá^{n'āa} sa^{n'ā}? Ní tumicadí^{nūu} yā chi sa^{n'ā} ní ye^{n'e} yá^{n'āa} Cilicia. 35 Ní ca^{n'a} yā chii yā Pablo: Cu'neeⁿ veéⁿ ye^{n'ē} di taachi ndaa sa chi tun'dáá nuuⁿndi ye^{n'ē} di. Ní dicho'ó yā 'áámá sa^{n'ā} soldado chi díiⁿ cuidado sa^{n'ā} na váácū Herodes naachi díiⁿ juzgar 'ii^{n'yān}.

24

Pablo ca^{n'a} sa ye^{n'ē} maaⁿ sa naná^{ān} Félix

1 Cho'ō nyu^{n'u} nguuvⁱ ní ca'ai chiiduú ch'εεεε ca ye^{n'e} Israel chi nguuvⁱ Ananías ndúú^{cū} ná^{n'ā} 'ii^{n'yān} ndiicúū ndúú^{cū} 'áámá sa^{n'ā} chi nguuvⁱ sa Tértulo. Sa^{n'ā} miiⁿ neené n'dεεvé indee sa. 'Ii^{n'yān} s'eeⁿ chii yā naná^{ān} gobernador ní caa^{n'má} yā contra ye^{n'e} Pablo miiⁿ. 2 Taachí gobernador Félix 'cai yā Pablo miiⁿ tuu^{'mi} ní sa^{n'ā} chi nguuvⁱ Tértulo ca^{n'a} sa nuuⁿndi ye^{n'ē} Pablo miiⁿ ní ca^{n'a} sa: Déenu 'nū ti cááva nī, n'diī Félix, véé vaadī yeenu 'nū ní 'āā nin'guεεtinée 'nū ndúú^{cū} vaadī 'diīⁿ ch'εεεε. Néené n'deeε n'dái déndu'ū chi n'dai na yā^{ān} vaacú 'nū cáávā vaanicadi^{nūu} n'dái ye^{n'é} nī. 3 N'diī, Félix chi n'dai taavi n'diī, nús'uū ní ch'iindiveéⁿ 'nū nduudu ye^{n'é} nī nducué^{n'ē} tiempo nducué^{n'ē} cuaaⁿ

ní caⁿ'á 'nū Ndyuūs nadíí^ve n'diī cáávā chi diín nī.
 4 Chi 'āā ntéé tee 'nū vaadī 'caa'va n'diī 'naaⁿ tiempo
 ngiicá nanááⁿ n'diī chi n'dai chi 'caandiveeⁿ nī
 yeⁿ'e 'nū ndúú^cū vaadī n'dai yeⁿ'é nī. 5 Sáⁿ'a 'cūū
 nééné itee sa vaadī 'caā'vā nús'uū yāāⁿ vaacú 'nū.
 Níicú ididáⁿ'a sa 'iiⁿ'yāⁿ nguaaⁿ nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ
 Israel s'eeⁿ chi snée yā nūú^mán iⁿ'yeeⁿdī. Ní saⁿ'ā
 miiⁿ ngaⁿ'ā ntiiⁿnyuⁿ sa yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ chi nazarenos
 chi i'téenu yā Jesús. 6 Ní neⁿ'e ntúuⁿ sa divaatí sa
 yaācū templo. Sta'á 'nū saⁿ'ā ní neⁿ'é 'nū cadííⁿuuⁿ
 'nū yeⁿ'ē sa tan'dúú^cā ley yeⁿ'é 'nū. 7 Comandante
 yeⁿ'ē 'áámá taaⁿ soldado chi nguuví Lisias ndáa
 sa naachi snée 'nū ni sta'a sa Pablo ndúú^cū vaadī
 diituú yeⁿ'ē sa ni divíi sa Pablo na ta'á 'nū. 8 Dicho'ó
 yā saⁿ'ā s'eeⁿ chi tun'dáá nuuⁿndi yeⁿ'e Pablo chi
 ndáa sá nanááⁿ n'diī. Maaⁿ ní taachi diiⁿ nī juzgar
 cadííⁿuuⁿ nī yeⁿ'é nducuéⁿ'ē dendu'ū de'ε cáávā chi
 tun'dáá 'nū nuūⁿndi yeⁿ'ē sa.

9 'Iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ngaⁿ'á yā chi 'tíicā chi caⁿ'a
 Tértulo miiⁿ. 10 Tuu'mi ní ca'a gobernador señal
 Pablo chi caaⁿ'maⁿ sa. Pablo miiⁿ n'guεεcútaⁿ'ā
 sa: 'Úú deenú ti 'āā nééné 'āā 'naaⁿ canee nī
 juez yeⁿ'ē nación 'cūū. 'Úú ngaⁿ'á yeⁿ'ē maáⁿ
 ndúú^cū confianza. 11 Ti ní deenu nī maaⁿ taandúū
 ndichúúví nguuví chí chεé na yāāⁿ Jerusalén chi
 cuuvi cu'teenú Dendyuūs. 12 Nguéé ndaāca yā 'úú
 chi nguⁿ'ú ndúú^cū mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ, ní nguéé diín
 chi n'deeⁿ n'dái 'iiⁿ'yāⁿ nguεε snée 'diín yā, ní nguéé
 ndúú ná yāacū templo miiⁿ, ní nguéé ndúú ná
 yaācū sinagoga, ní nguéé na yāaⁿ 'cūū. 13 Ní nguéé
 cuuví caaⁿ'máⁿ yā chi chuū idiín. 14 Chuū ngaⁿ'á
 ngiiⁿ n'diī. Tan'dúú^cā chi 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ngaⁿ'á yā chi
 nguéé cuaacu, 'tíicā 'úú i'teenú Ndyuūs yeⁿ'ē chiidá

'nū s'één. Ní 'úú i'teenú tanducué'nē dendu'ū chi cánéé nguūⁿ na ley ndúúcū nduudu yeⁿ'ē profetas chi caⁿ'a nduudu yeⁿ'e Ndyuūs. ¹⁵ V'éé chi cānee ngiinú 'áámá cosa yeⁿ'é Dendyuūs tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ canee ngiinu ntú^un yā, chi Dendyuūs nduuchí yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tinaⁿ'ā, tan'dúúcā 'iiⁿ'yāⁿ chi n'dai taaví ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi nguεε n'dai taavi. ¹⁶ Cáávā chuū cueⁿ'e daāⁿmaⁿ deenú chi nguéé v'éé nuuⁿndi na staava yeⁿ'é nanááⁿ Dendyuūs ndíí nguéé ndúú nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ.

¹⁷ Cho'oo 'áámá na 'uuvi nduūyū ndaá ní nga'á limosnas 'iiⁿ'yāⁿ vaácú ní nga'á ofrenda. ¹⁸ Cuneé na yaácū templo taachi náⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ yeⁿ'e yáⁿ'āa Asia ndáácá yā 'úú ná yaácū templo ndúúcū compromiso chi nadidεεv'é tan'dúúcā costumbre yeⁿ'ē religión yeⁿ'é. Nguéé diiⁿ ndúúcū n'dee n'dái 'iiⁿ'yāⁿ ní nguéé n'deē n'dái 'caí 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. ¹⁹ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ cánéé chí cuuvi yā n'dií ní caaⁿ'maⁿ yā nuuⁿndi yeⁿ'é, ndúúti v'éé dε'ē chi cánéé yā nduucú. ²⁰ Ní cánéé cúúⁿmín yā chi caaⁿ'máⁿ maáⁿ yā ndúúti chí nndaacá yā chí nguéé n'daacā chi diiⁿ taachí canéé ndúúcū saⁿ'ā 'iiⁿ'ntyé'nē concilio s'eeⁿ. ²¹ Ndúúti chi chuū chi 'caí yiicú, caⁿ'á yeⁿ'ē chi nduuchí yā yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā taachí canee nanaáⁿ 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. Cáávā chuū maaⁿnguuví diiⁿ yā juzgar 'úú.

²² Tuu'mi ní Félix ch'iindiveéⁿ yā chuū. Déénú cuaacú yā yeⁿ'ē Yúúni cuaacu yeⁿ'e Ndyuūs ní s'nééⁿ ca yā chi caāⁿ'māⁿ sa ní caⁿ'a yā: Taachí ndaa Lisias miiⁿ chi comandante 'cuiinu tuumicádiinuúⁿ yeⁿ'ē asunto yeⁿ'e di.

²³ Félix cho'ó yā chii yā capitán chi diiⁿ sa s'neeⁿ sa Pablo preso ní ca'a sa duu'vi libertad yeⁿ'ē sa

naati s'néⁿ sa Pablo arrestado. Ní capitán miiⁿ cuuvi yā Pablo chi cuchii 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē sa nanááⁿ sa ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ chi dichíí'^{ve} yā yeⁿ'ē sa ní ca'á yā chi neⁿ'e sa.

²⁴ N'duuvi nguuvi cuayiivi ndaā Félix ndúúcu n'daataá yeⁿ'é yā chi nguuvi Drusila chi ndaataá yeⁿ'ē Israel. 'Caí sa Pablo ní ch'iindiveeⁿ sa yeⁿ'e vaadī i'teenu yeⁿ'ē Jesucristo. ²⁵ Taachí caⁿ'a Pablo yeⁿ'ē nduudu cuaacu yeⁿ'e chi díiⁿ yā chi nguéé n'daacā ní yeⁿ'ē juicio chí cuchii, tuu'mi ní Félix miiⁿ dii'yā sá chii ní caⁿ'a sa: Cunaⁿ'a di maaⁿ. Ní taachí véé cuaáⁿ tuu'mi ní 'cuaí díí.

²⁶ Félix canee ngíínu yā chuū chi Pablo miiⁿ ni ca'a sa tuūmī yeⁿ'é yā tuu'mi ní n'dεεchi yā saⁿ'ā. Caavā chuū chi neene n'deeé cuuvi 'cai yā ní ndaā sa ní ndee sa nduucú yā. ²⁷ Ch'iinu 'uūvī nduuyū miiⁿ ní nan'daā Félix miiⁿ yeⁿ'ē lado gobernador ní sndaā saⁿ'ā chí nguuvi Porcio Festo. Naati Félix miiⁿ ní neⁿ'e sa cunée sa chí ch'εεε sa lado yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ní snuūⁿ ntuūⁿ sa Pablo vácūū.

25

Pablo ngaⁿ'a sa chí caⁿ'ā sa nanááⁿ César

¹ Taachí ndaā saⁿ'ā Festo na yáⁿ'āa yeⁿ'é yā cho'ōo 'iiⁿ'nūⁿ nguuvi ní cuchéé yā yeⁿ'ē yáāⁿ Cesarea ní ndaa yā na yáāⁿ Jerusalén. ² Ní 'iiⁿ'yāⁿ chiiduú ch'εεε ca yeⁿ'e chiiduú n'gεεé yeⁿ'e Israel ndúúcu 'iiⁿ'ntyéⁿ'ē yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ cheⁿ'e yā nanááⁿ Festo miiⁿ ní ngaⁿ'á yā contra yeⁿ'e Pablo miiⁿ. Ní chiicá yā saⁿ'ā. ³ Ngaⁿ'á yā contra Pablo miiⁿ ní ngiica yā 'áámá favor chí nandéε yā Pablo na yáāⁿ Jerusalén. Ti 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ní canée listo yā ní nadicadíínuuⁿ yā chí 'caaⁿ'núⁿ yā saⁿ'ā cuaaⁿ

cyúúní. ⁴ Naati Festo mííⁿ nan'guεεcútaⁿā sa chi Pablo miiⁿ canuuⁿ sa vácūū na yáāⁿ Cesarea ní 'úú cáámá can'daá yeⁿ'ē yáāⁿ 'cūū. ⁵ Tuu'mi ní ngaⁿ'ā sa: Ndís'tiī chi ngii dííⁿ nī, caⁿ'á nī nduucú na yáāⁿ miiⁿ ní nduutī chi véé nuūⁿndī yeⁿ'ē saⁿ'á 'cūū tuu'mi caaⁿ'máⁿ nī chεē nuuⁿndí yeⁿ'ē sa.

⁶ Ní canéé chi Festo cuuvi 'náaⁿ yā ndúúcu 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ tan'dúúca nííí nguuvi ndííhí nguuvi. Ní ndaá yā na yáāⁿ Cesarea. Chidεεε táámá nguuvi ní Festo ch'iindí yā na silla yeⁿ'ē juez ní caⁿ'á yā chi cinguai yā Pablo. ⁷ Sáⁿ'a 'cūū taachí ndaā sa, 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ chi ndaá yā yeⁿ'ē yáāⁿ Jerusalén 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ nanguεεcundíí yā Pablo miiⁿ ní caⁿ'a yā neené n'deēε nuuⁿndi yeⁿ'ē sa. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ cuuvi ngaⁿ'a yā chεē chi cuaacu. ⁸ Tuu'mi ní Pablo miiⁿ ní caⁿ'a maāⁿ sa yeⁿ'ē sa: Nguεε nuūⁿndī yeⁿ'ē mar 'áámá, ndii nguéé ndúú yeⁿ'ē ley yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ ndii nguéé ndúú yeⁿ'ē costumbre yeⁿ'ē yaācū templo ndíí nguéé ndúú yeⁿ'ē rey César.

⁹ Naati Festo miiⁿ neⁿ'e sa caⁿ'a sa favor yeⁿ'ē 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Ni nan'guεεcútaⁿā sa yeⁿ'ē Pablo, ní caⁿ'ā sa: ¿Áá neⁿ'e di caⁿ'ā di na yáāⁿ Jerusalén ní mííⁿ 'cuundicaadi yeⁿ'ē di de'ε ndu'ū miiⁿ nanááⁿ 'úú níícu cádiinuuⁿ de'ε falta yeⁿ'ē di?

¹⁰ Pablo miiⁿ ni caⁿ'a sa: Nanááⁿ saⁿ'ā ntyeⁿ'ē caneé na juzgado yeⁿ'e César naachi canéé, chi 'cuūndicaadi yeⁿ'é. 'Iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ nguéé de'ε vεε ndííⁿ ndúúcu yā, tan'dúúca chi n'dai deenú nī. ¹¹ Caati nduutí chi de'ε chí 'áámá ch'εētē ndííⁿ o n'niiⁿ'núⁿ tinaⁿ'ā, nguéé 'va'á chí 'cuūví. Ndúúti chí nguéé de'ε vεε ndííⁿ yeⁿ'ē chí ngiica 'iiⁿ'yāⁿ s'tíí, mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé cuuvi ca'a yā 'úú saⁿ'a s'tiī. 'Úú

ne^{n'}é ca^{n'}á caa^{n'}máⁿ nanááⁿ César.

¹² Tuu'mi ní Festo miiⁿ taachí ca^{n'}a sá chii sa sa^{n'}ā ntye^{n'}e ye^{n'}ē concilio, ní n'guεεcúta^{n'}ā sa: Nga^{n'}a ntúuⁿ di chí na^{n'}a di nanááⁿ César miiⁿ tuu'mi ní na^{n'}a di.

Pablo nanááⁿ Agripa ndúúcū Berenice

¹³ Cho'ōo 'áámá nduu 'úúví nguuví ní rey Agripa ndúúcū tá^{n'}ā Berenice ndaá yā yāāⁿ Cesarea chí díⁿ yā saludar Festo. ¹⁴ 'Naaⁿ 'tεε ch'εεtinée yā ndúúcu Festo miiⁿ ní Festo miiⁿ ca^{n'}a cuáácú sá rey ye^{n'}ē nuuⁿndi ye^{n'}ē Pablo ní nga^{n'}ā sa: 'Áámá sa^{n'}ā canúúⁿ sa vácūū caavā Félix miiⁿ. ¹⁵ Chuū chí ye^{n'}ē sa^{n'}ā miiⁿ. Taachí che^{n'}é na yāāⁿ Jerusalén tuu'mi ní chiiduú n'gεεté ye^{n'}e Israel ndúúcū 'ii^{n'}yāⁿ ndiicúū ye^{n'}ē 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ ndaá yā nanaáⁿ ní chiica yā chí 'úú díⁿ condenar sa^{n'}ā. ¹⁶ Nan'guεεcuta^{n'}á ye^{n'}ē 'ii^{n'}yāⁿ s'eeⁿ. Nguéé costumbre ye^{n'}e 'ii^{n'}yāⁿ romano s'eeⁿ chí 'caa^{n'}núⁿ yā 'áámá 'ii^{n'}yāⁿ ne^{n'}e chí 'āā cuéé 'cuūndīcaadí ye^{n'}é yā ní caa^{n'}máⁿ yā ye^{n'}ē maáⁿ yā nanááⁿ 'ii^{n'}yāⁿ chí ngiica nuuⁿndi ye^{n'}é yā. ¹⁷ Nguéé chí 'naáⁿ. Nduuvidaamá yā 'muuⁿ. Chidεεve táámá nguuví 'úú ch'iīndí na silla ye^{n'}e juez ní ca'á orden, ní dicho'ó chí canguaī sa^{n'}ā miiⁿ. ¹⁸ 'Āā snée sa^{n'}ā chí ngiica nuuⁿndi ye^{n'}ē sa. Nguéé ca^{n'}a yā mar 'áámá nuuⁿndi tan'dúúcā chí 'úú nacádiinuúⁿ. ¹⁹ Tí vée vaadí 'caa'va ye^{n'}é yā ndúúcu sa lado ye^{n'}ē religión ye^{n'}e 'áámá Jesús chí 'āā n'dii yā. Ní Pablo miiⁿ nga^{n'}a cuaacu sa chí nguéé n'díi yā. ²⁰ 'Úú nguéé deenú dε'ε ra idiíⁿ ye^{n'}é chuū ní tiinguūnéⁿ sa^{n'}ā miiⁿ: ¿'Áá ne^{n'}e di chí ca^{n'}a di na yāāⁿ Jerusalén ní miiⁿ 'cuundicaadi yā nuūⁿndī ye^{n'}ē dí? ²¹ Naati Pablo miiⁿ chiica sa chí 'cuεεtinée ngíínú sa sa^{n'}ā

Augusto ní sa^{n'}ā miiⁿ ní cadíⁿuuⁿ sa nuuⁿndi ye^{n'}ē sa. 'Úú ní chiicá chi cu^{n'}úuⁿ yā sa^{n'}ā vácūⁿ ne^{n'}e chí ca^{n'}á dicho'ó sa^{n'}ā nanááⁿ César Augusto.

²² Tuu'mi ní Agripa nga^{n'}ā sa ngii sa Festo: 'Úú ní ne^{n'}é 'caandiveeⁿ ye^{n'}ē sa. Sa^{n'}ā miiⁿ nga^{n'}a sa ngii sa sa^{n'}ā: Cavyaaⁿ ní 'caandiveeⁿ di.

²³ Chidεενε táamá nguuvi Agripa ndúúⁿcū tá^{n'}ā Berenice ndaá yā tan^{n'}dúúⁿcā costumbre ye^{n'}ē rey. Ní sndaa yā naachi snée 'ii^{n'}yāⁿ ndúúⁿcū comandante ndúúⁿcū sa^{n'}ā n'gεετε ye^{n'}e yaāⁿ miiⁿ. Ní Festo miiⁿ ca^{n'}a yā chí dicho'ó yā Pablo miiⁿ, ní ca^{n'}á yā nguaí yā sa^{n'}ā. ²⁴ Tuu'mi ní Festo miiⁿ ní ca^{n'}ā sa: N'diī rey Agripa ndúúⁿcū nducyáácá ndis'tiī 'ii^{n'}yāⁿ chí snée nī nduucú 'nū. 'Muuⁿ canée sá^{n'}a 'cūū. Nducyáácá 'ii^{n'}yāⁿ Israel s'eeⁿ ye^{n'}ē yáāⁿ Jerusalén ní ye^{n'}ē yáaⁿ 'cūū ngiicá yā nuūⁿndī ye^{n'}ē sá^{n'}a 'cūū. N'gai yuudú yā chí 'cuūvi sa. Ní 'āā ntéé cunée sá. ²⁵ Nguéé ndaacá mar 'áámá falta ye^{n'}ē sa chí 'cuūvi sa. Maaⁿ sa ngiica sa chí ca^{n'}ā sa nanááⁿ ye^{n'}ē sá^{n'}ā Augusto César. Ní 'úú dicho'ó sa^{n'}ā. ²⁶ 'Úú nguéé de'ē vεε chí deenú chí dinguúⁿ ye^{n'}ē Augusto César ye^{n'}é sa^{n'}ā miiⁿ. Candεé sa^{n'}ā nanááⁿ ndis'tiī ní vmnááⁿ vmnaaⁿ nanaáⁿ n'diī sa^{n'}ā rey Agripa ti taachí 'cuiinu tascaadí ye^{n'}ē sa, canee chí dinguúⁿ. ²⁷ Caati deenú chí nguéé n'daacā chí 'úú dicho'ó sa^{n'}ā ndíi nguéé cadiinuúⁿ nuūⁿndī ye^{n'}e sa chí diiⁿ nguúⁿ tandiī ra.

26

Pablo ca^{n'}a sa ye^{n'}e maaⁿ sa nanááⁿ rey Agripa

¹ Tuu'mi ní rey Agripa nga^{n'}a sa ngii sa Pablo: Teé lugar chí caa^{n'}maⁿ di ye^{n'}ē maaⁿ di. Tuu'mi

ní Pablo miiⁿ ndo'ō sa ta'a sa. Tucá'a sa caⁿ'a sa yeⁿ'é maāⁿ sa: ² N'diī rey Agripa, de'ē chūúcā n'daacā chi cuuví caaⁿ'máⁿ yeⁿ'é maáⁿ nanáaⁿ nī yeⁿ'ē tanducuén'e nuuⁿndi chi ngaⁿ'a 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. ³ N'diī ní deenú nī tanducuén'ē costum-bre ndúúcū chi itiinguuneeⁿ yeⁿ'ē chi véé nguaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ. Ní ngiicá n'diī chi 'caandiveén nī yeⁿ'é ndúúcū n'dai.

Vida yeⁿ'ē Pablo

⁴ Ndiī cuááⁿ vmnaaⁿ ndii saⁿ'ā 'lín' 'úú canéé na yāāⁿ Jerusalén ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ Israel. N'diichi 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ 'úú. ⁵ 'Iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ntúūⁿ déenu yā yeⁿ'é ndíí cuaaⁿ vmnaaⁿ. Ní nduuti chi neⁿ'e yā caaⁿ'maⁿ cuaacú yā, canéé tan'dúúcā saⁿ'ā fariseo chi chεεchi taavi yeⁿ'ē religión yeⁿ'é 'nū ndúúcū costumbre yeⁿ'é 'nū. ⁶ Maaⁿ ní caavā chi 'úú i'teenú chi Dendyuūs caⁿ'á yā nadacuéeⁿ yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā tan'dúúcā chi ngaⁿ'a yā ngii yā chiida 'nū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ n'gai yā 'úú nanáaⁿ juez. ⁷ 'Iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e ndiichúúví daiyá yā 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿ'é 'nū i'teenu yā chi Ndyuūs caⁿ'a yā chi diiⁿ yā. Ní cáávā chuū cueⁿ'e daaⁿmaⁿ idiíⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é Dendyuūs ndii nguuvi ndii n'gaaⁿ. N'diī rey Agripa, caati cáávā chuū chi cunee ngiínú ntuúⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel ngiicá yā yeⁿ'é. ⁸ ¿De'ē nacadiinúúⁿ nī yeⁿ'ē chūú? ¿De'ē cuuvi chí ndís'tiī nadacadi-inúúⁿ nī chi Dendyuūs nguéé cuuvi nadin'duuchi yā 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'ē nguaaⁿ tináⁿ'ā?

Pablo ditaán yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ

⁹ 'Úú ní cuaacu níⁿnyúⁿ s'teēnú chi cánéé chi n'deēe n'dái diíⁿ contra yeⁿ'e Jesús yeⁿ'e yāāⁿ Nazaret. ¹⁰ 'Tiicá ntúūⁿ diíⁿ na yāāⁿ Jerusalén. 'Úú

ch'íí 'iiⁿyāⁿ chi i'téénú Jesús vácūū. Chiiduú n'gɛɛtɛ yeⁿe Israel tee yā poder 'úú. Ní taachí ch'iiⁿnúⁿ yā 'iiⁿyāⁿ, 'úú caⁿ'á ti 'tíicā. ¹¹ Nééné n'deeɛ cuūvi ch'íí 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi i'teenu na nducyáácá yaācū sinagoga na vácūū. Dííⁿ chi 'iiⁿyāⁿ cuuví caaⁿ'maⁿ yā chi nguéé i'téénu yā Jesús. Neené taaⁿ dííⁿ ndúúcū 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chí i'téénu yā Jesús. Ní can'daá 'iiⁿyāⁿ ndíí na yāāⁿ chi nguéé n'diichí.

*Pablo caⁿ'a yā taacā chi i'téénu yā
(Hch. 9.1-19; 22.6-16)*

¹² Taachí dííⁿ chuū cuen'é na yāāⁿ Damasco ní candɛɛ caaca ndúúcū orden yeⁿ'ē chiiduú n'gɛɛtɛ yeⁿe Israel. ¹³ N'diī rey, taachi canuúⁿ yúúni taanduú ná maⁿ'a nguuvi n'diīchí 'áámá dɛɛvɛ nan-guuví chi ch'ɛɛtɛ n'dáí cá dɛɛvɛ nguéé tii dɛéve yeⁿ'ē 'yáⁿ'ā. Dɛɛvé miiⁿ ní nuuⁿmaⁿ ndiivii 'úú ndíí 'iiⁿyāⁿ chi sneé yā nduucú. ¹⁴ Chindɛɛvɛ nducyaaca nús'ūu na yáⁿ'āa. 'Úú ch'iindiveéⁿ 'áámá nduudu chi yaāⁿvī 'úú ndúúcu davaacu hebreo chi ngaⁿ'ā: Saulo, Saulo, ¿dɛ'ɛ cáávā n'daā di 'úú? Chééché taavi chí diiⁿ di tan'dúúcā 'áámá 'iiti ca'a ca'a tī na yáⁿ'á cuiiⁿnyuⁿ. ¹⁵ 'Úú ní caⁿ'á: ¿Du'ú n'diī, Señor? Ní Señor miiⁿ ní caⁿ'a yā: 'Úú Jesús chi n'daā di. ¹⁶ Naati nacuéeⁿ di, ní cueendiī di. Cáávā chuū che'enaáⁿ yeⁿ'ē di. Ní cu'neéⁿ dii lado yeⁿ'ē 'iiⁿyāⁿ ndíí tiiⁿ chi diiⁿ ntiiⁿnyuⁿ yeⁿ'é ní caaⁿ'maⁿ di nduudu cuaacu yeⁿ'e dendú'ū chi n'dííchi di yeⁿ'e dendú'ū chi 'úú dííⁿ chi 'cuuⁿ'míⁿ náāⁿ yeⁿ'ē di. ¹⁷ Maaⁿ ní 'úú ní dicho'ó dii nanááⁿ 'iiⁿyāⁿ yeⁿ'e di ndúúcū yeⁿ'e 'iiⁿyāⁿ s'eeⁿ chi nguéé yeⁿ'ē ndaata Israel. Ní taachi neⁿ'é yā sta'a yā dii ní 'úú nneé dii. ¹⁸ Ní cuuví diiⁿ di chi 'iiⁿyāⁿ chi nguɛɛ snaaⁿ yā ní

snaaⁿ yā ní tun'dáa di 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ ná maāiⁿ ní naⁿ'á yā na δεεβε. Ní tun'dáa di 'iiⁿ'yāⁿ yeⁿ'e poder yeⁿ'e yááⁿ'nguiinūⁿ ní naⁿ'á yā lado yeⁿ'ē Dendyuūs. Ní ndaācá yā 'úú ní 'úú inadach'εεcú nuuⁿndi yeⁿ'é yā ní caavā chi cu'téenu yā yeⁿ'é. Ní véé herencia yeⁿ'é yā ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ chi Dendyuūs dindεεβε yā.

Pablo diⁿ yā tan'dúúcā visión

19 Cáavā chuū, n'diī rey Agripa, nguée diⁿ chi cheeⁿdiitú diⁿ n'diichí cosa yeⁿ'ē Dendyuūs. 20 Naati caⁿ'á vmnaaⁿ vmnaaⁿ 'iiⁿ'yāⁿ chi snée na yāāⁿ Damasco, ní cuayiivi caⁿ'á na yāāⁿ Jerusalén ndúúcū nuuⁿmaⁿ na yáⁿ'āa yeⁿ'e Judea ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguée yeⁿ'ē ndaata Israel chi canee cuuⁿmíⁿ yā chi ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'é yā nícu cu'téenu yā Dendyuūs. Ní diⁿ yā ntiiⁿnyuⁿ chí n'daacā n'dai ní ch'iⁿ'í yā tanáⁿ'ā 'iiⁿ'yāⁿ chi ndaacadaamí yā yeⁿ'ē nuuⁿndi yeⁿ'e yā. 21 Cáavā chuū 'iiⁿ'yāⁿ Israel s'eeⁿ staⁿ'á yā 'úú na yāacū templo ní nadacadínuuⁿ yā chi 'caaⁿ'nuⁿ yā 'úú. 22 Ndyuūs chinnee yā 'úú chi chéé ndíí maaⁿ ní caⁿ'á nduudu cuaacu ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ ndiicúūⁿ ní 'iiⁿ'yāⁿ chi ngaⁿ'a ntiiⁿnyúⁿ yā. Nguée n'deēe cá caⁿ'á yeⁿ'e dendu'ū chi caⁿ'a profetas ndúúcū Moisés yeⁿ'é dendu'ū chi canée chí chí. 23 Caati Cristo miiⁿ cánée chi 'cueenu yā cuuvi ní 'iiⁿ'yāⁿ miiⁿ vmnááⁿ vmnaaⁿ nduuchí yā yeⁿ'e nguaaⁿ tináⁿ'ā. Ní ngaⁿ'a cuaacú yā yeⁿ'ē δεεβε nanááⁿ 'iiⁿ'yāⁿ Israel yeⁿ'é ndúúcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ chi nguée yeⁿ'ē ndaata Israel.

Pablo ngaⁿ'a sa Agripa chi canée chi cu'téenu yā

24 Caⁿ'a Pablo chúú cáávā maāⁿ sa. Festo gobernador miiⁿ ní caⁿ'a yuudu sa: Loco dii, Pablo. Cáávā chi n'geēⁿ taaví dí chííⁿ chi nduuví loco di.

25 Naati saⁿ'ā miiⁿ ní caⁿ'ā sa: Nguéé loco 'úú, n'diī Festo, chi n'dai taavi. Ngaⁿ'á nduudu cuaacu chi n'dai. 26 Rey Agripa miiⁿ deenú ntúuⁿ yā chuū. 'Úú ngaⁿ'á nduucú yā yeⁿ'ē tanducuéⁿ'ē ndúúⁿcū confianza. 'Úú nadacadiinúúⁿ chi déenu yā chuū. Nguεε chó'ōo chuū ná n'de'ei. 27 N'diī rey Agripa, ¿'áá i'téenu nī 'iiⁿ'yāⁿ profetas chi caⁿ'a nduudu yeⁿ'e Dendyuūs? 'Úú deenú chi i'téenu nī.

28 Tuu'mi ní Agripa miiⁿ caⁿ'a sa chii sa Pablo: 'Tεε 'tεε nūuⁿ diiⁿ dí chi cu'teenú ndaacá Dendyuūs.

29 Pablo miiⁿ ní caⁿ'ā sa: 'Úú ngiicá Dendyuūs ndii ta'lííⁿ o ndii ch'εεε, nguéé dámaāⁿ n'diī ti 'tiicá ntúuⁿ nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ chi n'giindiveéⁿ yā yeⁿ'é, cuuví cu'téenu ntuuⁿ yā Ndyuūs miiⁿ tan'dúúⁿcā 'úú, naati nguéé cuneé yā ndúúⁿcū cadenas 'cūū.

30 Taachí caⁿ'a sa chuū ncueeⁿ rey ndúúⁿcū gobernador ndúúⁿcū Berenice ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ chi caneé yā ndúúⁿcū 'iiⁿ'yāⁿ s'eeⁿ. 31 Taachí 'iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ cueⁿ'é yā 'áámá lado caⁿ'á yā nguaaⁿ maáⁿ yā: Mar 'áámá nuuⁿndi ch'εεε nguéé véé yeⁿ'ē sa 'cūū nguεε chi 'caaⁿ'nuⁿ yú saⁿ'ā, ndíí nguéé chi caⁿ'a sa vácūū.

32 Níicú Agripa ngaⁿ'ā sa ngii sa Festo: Sá 'cūū cúúví nguáⁿ'ai sa nduuti chi nguéé caⁿ'ā sa 'tíicā: 'Úú caⁿ'á nanááⁿ César.

27

Dicho'ó yā Pablo na yaāⁿ Roma

1 Taachí Festo caⁿ'á yā orden chi cueⁿ'é 'nū na barco na yáⁿ'āa Italia, diíⁿ yā entregar Pablo

ndúúcū taná'nā 'ii'n'yān chi preso yā capitán chí nguuvi sa Julio. Capitán mii'n chí ye'n'ē 'áámá taa'n soldados chi nguuvi Augusto. ² Cue'n'ē ntúu'n 'nū na 'aama barco ye'n'e yāān Adramitio chi caama cáácá ní ca'n'ā ná cheendi va'ai s'ee'n ye'n'ē nuū'nī'n'yá'n'ā na yāān s'ee'n ye'n'e yá'n'āa Asia. Sndaá 'nū na barco ní cue'n'é 'nū. Ní canée sa ndúúcū nús'uu 'áámá sa'n'ā chi nguuvi Aristarco ye'n'ē yá'n'āa Macedonia chi ye'n'ē yāān Tesalónica. ³ Táámá nguuvi ndaá 'nū cheendi va'ai ye'n'e nuū'nī'n'yá'n'ā nii'nuú'n na yāān Sidón. Julio mii'n díi'n yā ndúúcū Pablo mii'n tan'dúúcā amigo n'dai. 'Cuú'n yā chi cue'n'e sa naachi canee amigos ye'n'ē sa. Amigos ca'á yā chi ne'n'ē Pablo mii'n. Ní Pablo mii'n ntaavi'tuunúú'n sa. ⁴ Ní cue'n'e ntúu'n 'nū na barco ní cho'ó 'nū cuaa'n ndiia lado sur ye'n'ē isla Chipre caati 'yúúné ní contra ye'n'ē barco mii'n. ⁵ Taachi cho'ōo cuaacú 'nū nuū'nī'n'yá'n'ā cue'n'é 'nū nii'nuú'n yá'n'āa Cilicia ndii yá'n'āa Panfilia. Ndaá 'nū na yāān Mira chi 'áámá yāān ye'n'ē yá'n'āa Licia.

⁶ Ní capitán chi nga'n'a ntii'nyú'n yā nndaaca yā 'áámá barco ye'n'ē yāān Alejandría chi na'n'ā yá'n'āa Italia. Cuchéé 'nū na barco mii'n ní cuina'n'a 'nū. ⁷ Ní ngínū ngiīnū cue'n'é 'nū na barco chí 'náá'n taavi n'deēe nguuví. Ní cue'n'é 'nū ndúúcū néené n'deēe peligro na barco nii'nuú'n ná yaān Gnido ní 'āā ntéé 'cuū'n 'yúúné chí ca'n'á 'nū cuáá'n vmnaa'n. Tuu'mi ní cue'n'é 'nū na nduu 'uuvi isla, isla Salmón chí canee nii'nuú'n ndúúcū isla Creta caati nguéé 'yúúné taa'n mii'n. ⁸ Níicú a fuerza díi'n 'nū ndaá 'nū nii'nuú'n 'áámá yāān chí nguuvi Buenos Puertos ní nii'nuú'n yāān mii'n canée yāān Lasea.

⁹ Taachí cho'ōo 'naa'n tiempo cue'n'é 'nū na barco

ndúúcū nééné n'deēe peligro. 'Āā cho'oō nguuvi ye^{n'}ē 'viicu chi nguéé che'é 'nū. Tuu'mi ní Pablo ca^{n'}a yā chii yā 'ii^{n'}yāⁿ s'uuⁿ. ¹⁰ Ní cā^{n'}a yā: Ndís'tiī sa^{n'}ā, 'úú inaáⁿ chi 'āā nééné n'deēe peligro cue^{n'}ē ndúúcu yú chi cuuvi ndaa yú. Nguéé dámaāⁿ carga ye^{n'}ē barco cuuvi ndái caati ndii s'uuúⁿ cuuvi ndai yú.

¹¹ Naati capitán miiⁿ ní n'giindiveéⁿ yā nduudu ye^{n'}ē sa^{n'}ā chi ndéē barco ndúúcū sa^{n'}ā chi nga^{n'}a ntiiⁿnyuⁿ ye^{n'}ē barco miiⁿ ti 'āā chí caa^{n'}maⁿ 'nūū Pablo miiⁿ. ¹² N'dee n'dái ináⁿ yā chí 'āā ntéé n'daacā chi canee barco na cheendi va'āi ye^{n'}e nuūⁿnī^{n'}yá^{n'}ā miiⁿ tiempo chi 'iichε. Ní n'dee n'dái 'ii^{n'}yāⁿ nduuvidaamá yā chí ca^{n'}a yā nuūⁿnī^{n'}yá^{n'}ā ye^{n'}ē miiⁿ. Ní ne^{n'}é yā chi ndaá yā na yāāⁿ Fenice chí 'áámá cheendi va'āi ye^{n'}e nuūⁿnī^{n'}yá^{n'}ā ye^{n'}e isla Creta chí canee cuaaⁿ ndiia sur, cuaaⁿ naachi n'giia 'yá^{n'}ā. Ní miiⁿ cánéé tiempo chí 'iichε.

'Yúúné tááⁿ na nuuⁿnī^{n'}yá^{n'}ā

¹³ Ndaā 'yúúné ngínu ye^{n'}ē cuaaⁿ ndiia tan'dúúcā chí nacadiinuⁿ yā chí n'daāca. Candéε yā anclas cūū chí 'caanu barco miiⁿ ní cue^{n'}é yā canéé diituú nuūⁿnī^{n'}yá^{n'}ā niiⁿnúuⁿ isla Creta. ¹⁴ Nguéé neé 'naaⁿ ndaā táámá 'yúúné taāⁿ taavi chí nguuvi Euroclidón tan'dúúcā ciclón chí contra ye^{n'}ē barco miiⁿ. ¹⁵ Taachi 'yúúné míⁿ diiⁿ chí barco 'āā ntéé cuuvi ca^{n'}a barco miiⁿ contra ye^{n'}ē 'yúúné, tuu'mí s'neeⁿ maáⁿ 'nū candéε 'yúúné barco miiⁿ naachi ne^{n'}ē. Ní nús'uu cue^{n'}é 'nū 'tíicā. ¹⁶ Ndaá 'nū na 'áámá isla chí nguuvi Clauda naachi nguéé véé 'yúúné taaⁿ. 'Āā nééné ngí^{n'}ī candéε yā barco 'liiⁿ vmnaaⁿ barco ch'εεε ní dichiichí yā

barco 'lííⁿ miiⁿ. 17 Taachi 'āā chí n'daí yā dichii chí yā barco 'lííⁿ ndúú^{cū} 'ii'yū cuaaⁿ náávtaⁿ'ā, tuu'mi ní 'va'á yā chí ndāa yā Sirte chí 'áámá cuaaⁿ cheeti nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā naachi canéé yáⁿ'āa dúúⁿ naachi 'āā ntéé cuuvi caaca barco miiⁿ. Tuu'mi di'cua'á yā tíí^{nū} yeⁿ'e barco miiⁿ. Tuu'mi ní chí 'nééⁿ yā barco miiⁿ chí cueⁿ'e maāⁿ ntúūⁿ. 18 Ní diⁿ 'yúúⁿé miiⁿ chí cueⁿ'ē barco ndúú^{cū} peligro ti 'yúúⁿé tááⁿ. Chidεεεε táámá nguuví tucá'a yā ndaavi yaí yā carga yeⁿ'ē barco na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. 19 Ndiichí ndii 'ííⁿnúⁿ nguuví miiⁿ ndúú^{cū} ta'á yā chí yā nducueⁿ'ē dendú'ū chí ndεε barco na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. 20 Nguuví nguuví s'een 'āā ntéé n'diichí 'nū 'yáⁿ'ā ndii nguεε ndúú 'ííⁿnyúⁿ cucááⁿvā 'yúúⁿé tááⁿ mííⁿ chí nuuⁿmaⁿ ndiiví 'nū. Tuu'mí 'āā ntéé nacadiinúúⁿ 'nū chí nanguáⁿ'ai 'nū.

21 'Āā 'nááⁿ nguuví chí nguéé nge'é 'nū. Tuu'mi Pablo miiⁿ cheendii yā naavtaⁿ'ā yeⁿ'é nducyaaca 'nū ní caⁿ'a yā: Ndúú^{tí} chí ndís'tiī chí chí'téénu nī yeⁿ'é ní nguéé cueⁿ'ē yú na barco yeⁿ'ē isla Creta chí cuta'ā yú peligro miiⁿ ndúú^{cū} dendu'ū chí dindεε yú. 22 Maaⁿ ní cuuví ndis'tiī. Canee cúúⁿmíⁿ nī más cā ánimo caati nguéé mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ chí dindaí yā vida yeⁿ'é yā nguaāⁿ yú, dámaāⁿ barco miiⁿ chí cuuvi ndaí. 23 Caati maaⁿ nguiinú 'cūū canéé ángel yeⁿ'e Dendyuūs nduucú. 'Úú ní yeⁿ'e Dendyuūs 'úú ní 'úú dichii'vé 'iiⁿ'yāⁿ. 24 Caⁿ'a ángel miiⁿ chí yā 'úú: Pablo, nguéé 'va'ā di. Canee chí cuééndii di nanááⁿ César. Nducyáácá 'iiⁿ'yāⁿ chí caⁿ'á yā na barco ndúú^{cū} di cunduū chí 'iiⁿ'yāⁿ. 25 N'diichí nī compañeros. Cuneé ngííⁿú nī ánimo caati 'úú i'teenú Dendyuūs. Canéé chí cuuvi tan'dúú^{cā} chí

chii yā 'úú. ²⁶ Canéé chí ca'ā naaⁿ yú na 'áámá isla.

²⁷ Chiī ndiichí cuūⁿ yaaⁿ níicú tan'dúúccā chi cuchii 'nū na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā chí nguuvi Adriático, ní cúchiī ná maⁿ'a yaaⁿ ní saⁿ'ā s'eeⁿ chí diiⁿ manejar barco chí tuumicádíínuuⁿ sa chí 'āā snée 'nū niiⁿnuúⁿ na yáⁿ'āa. ²⁸ Tuu'mi ní ca'a nuuⁿ sá sonda ní ndaaca sa ngii ndiicú 'ya'āa chí yáánūⁿ ní cho'ō ca ta'lííⁿ cuaaⁿ vmnaaⁿ nngueεcunée sa ca'a nuuⁿ ntúuⁿ sa sonda. Ndaaca ntuuⁿ sa ndítiiⁿ'yu 'ya'āa chí yáánūⁿ. ²⁹ 'Va'á yā chí ca'a naáⁿ yā na 'vaachií. Tuu'mi ní ca'ā nuúⁿ ya ná cuúúⁿ ancla cūū yeⁿ'ē cuaaⁿ dáámí, cosa chí cueendii barco miiⁿ ní 'āā ntéé caaca. Ní snee ngíínú yā chí cúúví δεεε. ³⁰ Tuu'mi ní saⁿ'ā chí diíⁿ yā manejar barco ch'εεti yaaⁿ sá chí cáanu sa yeⁿ'ē barco. Ní ca'a nuúⁿ yā barco 'lííⁿ na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Diíⁿ yā tan'dúúccā chí cangúu yā ancla cūū yeⁿ'e cuaaⁿ vmnaaⁿ barco miiⁿ. ³¹ Pablo miiⁿ caⁿ'a yā chii yā capitán: Ndúúti chí saⁿ'ā s'eeⁿ nguéé canee sa na barco miiⁿ ndís'tiī ní nguéé cuuvi nanguaⁿ'ai nī.

³² Tuu'mi ní soldados ch'iica sa lazo yeⁿ'ē barco 'lííⁿ. Diiⁿ sá chí cueⁿ'e maāⁿ ní chindai.

³³ Taachí caama chidεεve Pablo caⁿ'a yā chii yā nducyááccá 'iiⁿ'yāⁿ chí che'é yā. Ní caⁿ'a yā: Maaⁿ ní ndiichi cuúúⁿ nguuvi chí 'āā ntéé ché'e nī ní 'cuεεtinée nī ndúúccū cuidado. Ní nguéé che'é nī mar 'áámá yuūndū. ³⁴ 'Úú ngiicá ndis'tiī chí ché'e nī maaⁿ níicú véé fuerza yeⁿ'é nī ti mar 'áámá yuūndū tiíⁿ nī nguéé cuuvi ndai.

³⁵ Taachí caⁿ'a yā chuū, sta'á yā pan. Ca'á yā gracia Ndyuūs nanááⁿ nducyaaca yā ní taachi n'deé yā pan tucá'a yā che'é yā. ³⁶ Tuu'mi ní

nducyaaca yā canee cúú^{mí} yā más ca ánimo ní che'é ntuúⁿ yā. ³⁷ Nducyáácá 'nū chi snúⁿ 'nū na barco tan'dúúcā 'uūvī ciento canéé 'iīⁿnūⁿ ngεεcu nditiiⁿ'yu 'áámá 'nū. ³⁸ 'Āā nduuví ditiinú yā. Díⁿ yā chi nan'daa ca'ái barco miiⁿ. 'Canuúⁿ yā trigo chi ndéē barco miiⁿ na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā.

Chindaí barco

³⁹ Taachí chidεεve táámá nguuvi nguée 'íintinaáⁿ 'nū tíí yáⁿ'āa naachí snée 'nū naati n'diichí 'nū 'áámá lugar naachí vεε 'áámá playa o yáⁿ'āa ndúúti. Nduuvidáámá 'nū neⁿ'e 'nū cundaa 'nū na playa miiⁿ ndúúcū barco. ⁴⁰ Ní chiica ntúuⁿ yā 'iiⁿ'yu yeⁿ'ē cucáávā chi ancla cūū chi canuúⁿ na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā. Tuu'mi ní cuaaⁿ dáámí barco miiⁿ nadatí yā remos chi tan'dúúcā 'áámá tabla chi diiⁿ guiar barco miiⁿ. Ní ch'eeⁿ yā tiīnūⁿ miiⁿ yeⁿ'é cuaaⁿ vmnaaⁿ barco miiⁿ na 'yúúné ni cueⁿ'é 'nū na playa chi yáⁿ'āa ndúúti. ⁴¹ Caⁿ'a 'naaⁿ 'nū naachí 'áámá lugar chí 'uūvī nuūⁿnīⁿ ní diíⁿ yā chi ndaā barco miiⁿ na yáⁿ'āa cuaaⁿ diituú cheeti nuūⁿnīⁿ. Díⁿ yā chi nacan'dáā barco 'iicu cuááⁿ vmnaaⁿ yeⁿ'ē barco miiⁿ chi canúúⁿ ca nguaaⁿ nuūⁿnīⁿ 'āa na yáⁿ'āa canéé cheechi. Chééndii chí 'āa ntéé chiicā 'iicu cuaaⁿ dáámí barco miiⁿ neⁿ'e nda'ai ndúúcū fuerza yeⁿ'ē nuūⁿnīⁿ miiⁿ. ⁴² Tuu'mi ní soldado s'eeⁿ caⁿ'a yā chí 'caaⁿ'nuⁿ yā preso s'uuⁿ níicú mar 'áámá yā nguée cuuvi cáaⁿ'yuuⁿ yā nuūⁿnīⁿ níicú cunaⁿ'a yā na yáⁿ'āa. ⁴³ Naati capitán miiⁿ neⁿ'e sa dinguáⁿ'ai sa Pablo miiⁿ. Tuu'mí chícataáⁿ yā chí neⁿ'e soldado s'uuⁿ. Tuu'mi ní capitán chí ngaⁿ'ā ntiinⁿyuⁿ caⁿ'á sa chí nducyáácá yā chí cuuvi 'caaⁿ'yuuⁿ yā nuūⁿnīⁿ níicú chí cun'daa yā vmnaāⁿ nuūⁿnīⁿ ní 'caaⁿ'yuuⁿ yā ní nandaá yā na

yáⁿ'āa ní nnguaⁿ'ái yā. ⁴⁴ Níicú tanáⁿ'a yā ní na tablas yeⁿ'ē barco ndúúcu yáⁿ'á yeⁿ'ē barco cuuví nacan'dáa yā. 'Tíicā chiī nducyááca yā nanguáⁿ'ai yā nandáa yā na yáⁿ'āa cuūⁿmáⁿ.

28

Pablo snée yā na isla Malta

¹ Taachi 'āā nnguaⁿ'ái 'nū chicadínuuⁿ 'nū isla miiⁿ nguuvi Malta. ² 'Iiⁿ'yāⁿ chi snée na isla miiⁿ diíⁿ yā tratar nús'uuu n'daacā caati tiiví yā yáⁿ'ā ní diíⁿ yā recibir nducyaaca 'nū cáávā chí 'iichε miiⁿ ndúúcu chí ngeeⁿ cúúvī. ³ Tuu'mi ní Pablo miiⁿ nanguáiⁿ yā nduuvi táāⁿ dúuⁿnē yáⁿ'á cuuⁿmaⁿ ní ch'íi yā na yáⁿ'ā. Ní 'áámá cúú cueⁿ'e tī chéenu tī caavā chí 'íi'nūuⁿ ní chεεcú tī na tá'a Pablo miiⁿ. ⁴ Taachi 'iiⁿ'yāⁿ chí snée miiⁿ'yā n'diichí yā cúú can'díicu tī na ta'a Pablo tuu'mi ní caⁿ'a yā nguááⁿ maáⁿ yā: Nduudu cuáácú sáⁿ'a 'cūū 'niiⁿ'núⁿ sa 'iiⁿ'yāⁿ. 'Áará chí nanguáⁿ'āī sa na nuūⁿnīⁿ'yáⁿ'ā nguéé 'cuááⁿ chí cunduūchi sa.

⁵ Naati Pablo miiⁿ ch'íidi sa cúú miiⁿ na yaⁿ'ā. Nguéé de'ē vεε diíⁿ tī ndúúcu sa. ⁶ 'Iiⁿ'yāⁿ s'uuⁿ snée ngíínú yā chí n'diichí yā chí cundiitu ta'a sa o cundéévé sá chí 'cuūvī. 'Iiⁿ'yāⁿ s'ééⁿ ní ch'εetinée ngíínú yā de'ē cuuví ndúúcu sa. Ní n'diichí yā chí nguεε de'ē vεε chiī ndúúcu sa. Tuu'mi ní na'dááⁿ yā vaanicadínuuⁿ yeⁿ'é yā cucáávā chí n'diichí yā. Tuu'mi ní caⁿ'a yā: Pablo miiⁿ ní dendyuūs saⁿ'ā.

⁷ Na yáāⁿ miiⁿ véé yáⁿ'āa yeⁿ'e 'iiⁿ'yāⁿ chí ngaⁿ'ā ntíinnyúⁿ yā chí ngúúví yā Publio. 'Iiⁿ'yāⁿ yáāⁿ miiⁿ diiⁿ yā recibir nus'uū. Ní tee yā naachí ch'εetinée 'nū 'iiⁿnūⁿ nguuvi. ⁸ Ní chiida Publio canée yā na

cama chi ngíita yā ye^{n'e} ca'ai 'íinⁿūⁿ ndúúcu ca'ai yuuúⁿ. Tuu'mí chi ndaā Pablo ní n'diichí yā 'iiⁿyāⁿ. Ní ch'íinú caⁿangua'á yā niicu s'nééⁿ Pablo miiⁿ ta'á yā cuerpo ye^{n'e} yā. Níicú nduuva ye^{n'e} yā. ⁹ Ch'íinú chí diiⁿ yā chuū tuu'mi ní cuchii tanáⁿ'a yā chí snée yā na isla chí vεε ntúūⁿ ca'ai ye^{n'e} yā. Ndaá yā naachi canéé Pablo ní nduuva ntúūⁿ ye^{n'e} yā. ¹⁰ 'Iiⁿyāⁿ s'úūⁿ dinéⁿ'e yā nús'uu ní diiⁿ yā n'daacā nduucú 'nū. Taachí chí ndaá 'nū na barco tee yā taanduvéé cosa chí ne^{n'e} 'nū.

Pablo ndaá yā na yáāⁿ Roma

¹¹ Ch'εεtinéⁿ 'nū 'iiⁿnūⁿ 'iiyu miiⁿ ní cue^{n'e} 'nū na barco chí ye^{n'e} yáā Alejandría chí ch'εεtinéé 'áamá tiempo 'iiche na isla miiⁿ. Barco miiⁿ ní cuaaⁿ vmnaaⁿ canéé imágenes ye^{n'e} Cástor ndúúcu Pólux chí dendyuūs s'eeⁿ ye^{n'e} 'iiⁿyāⁿ miiⁿ. ¹² Ní ndaa ntúūⁿ 'nū na yaāⁿ Siracusa ní ch'εεtinéé ntuuⁿ 'nū yáāⁿ miiⁿ na 'iīⁿnūⁿ nguuvi. ¹³ Ye^{n'e} yáāⁿ miiⁿ cue^{n'e} ntuúⁿ 'nū na barco niiⁿnuúⁿ ná 'diituú nuūⁿnīⁿ'yaⁿ'ā miiⁿ. Ndaa ntúūⁿ 'nū niiⁿnuúⁿ na yaāⁿ Regio. Táamá nguuvi cuayiivi chí ndáā 'yúúné ye^{n'e} cuaaⁿ ndiia sur ní ndii chíiⁿ ndii 'úúví nguuvi ndaa ntúūⁿ 'nū na yáāⁿ Puteoli. ¹⁴ Miiⁿ ní naachi ndaāca 'nū hermanos chí i'téenu yā Cristo di'cuítu yā nús'uu ní 'cuεεtinéé 'nū ndúúcu yā ndεεchē nguuvi. Ch'iinu ní cue^{n'e} 'nū chíicá 'nū yáāⁿ Roma. ¹⁵ Taachi ch'iindiveeⁿ hermano s'uuⁿ ye^{n'e} 'nū ní can'dáa yā ní diiⁿ yā recibir nús'uu ndíi yáāⁿ Apio naachi vεε niiⁿvεē ní ndii yáāⁿ chí nguuvi Tres Tabernas. Taachí Pablo n'diichi yā 'iiⁿyāⁿ, ca'á yā gracias Ndyuūs níicú vεε ca ánimo ye^{n'e} yā. ¹⁶ Taachí ndaá 'nū yaāⁿ Roma, capitán diiⁿ

sa entregar preso s'een jefe. Níicú jefe miiⁿ 'cuuⁿ yā chi cunéé 'āā vi'i Pablo ndúú^{cū} 'aama soldado chi diiⁿ sa cuidado 'iiⁿ yāⁿ.

Pablo nga'á yā nduudu cuaacu na yāā Roma

17 Ch'íinú tá 'iīⁿ nūⁿ nguuvi Pablo miiⁿ ní ca'á yā chi cádiinuuⁿ saⁿ 'ā n'gεεε yeⁿ 'ē 'iiⁿ yāⁿ Israel s'een. Níicú taachi nduuvídaama sa Pablo miiⁿ caⁿ 'á yā chii yā saⁿ 'ā: Ndís'tiī vi'í, 'úú ní nguéé dε'ē vεε diiⁿ ndúú^{cū} 'iiⁿ yāⁿ ndíi nguéé ndúú contra yeⁿ 'e costumbre yeⁿ 'e chiidā yú chi yeⁿ 'ē ndíi vmnaaⁿ. Ní 'iiⁿ yāⁿ diiⁿ yā entregar 'úú ndíi yāā Jerusalén na ta'ā saⁿ 'ā romano s'uuⁿ. 18 Saⁿ 'ā s'een, ní taachi tuumicadiinúúⁿ sa yeⁿ 'é chi nguéé nuūⁿ ndī ch'εεε yeⁿ 'é neⁿ 'e sa nn'dεεchii sa 'úú caati nguéé indaaca sa mar 'áámá nuūⁿ ndi yeⁿ 'é chi 'cuūví. 19 Naati 'iiⁿ yāⁿ Israel s'een snéé yā contra yeⁿ 'é, chíi obligado chi canéé chi caⁿ 'á n'diichí saⁿ 'ā chi rey César. Nguéé dε'ē caavā chi caacá contra 'iiⁿ yāⁿ yeⁿ 'é. 20 Chíiⁿ chi cucáávā 'úú chíicá n'diichí ndis'tiī maaⁿ níicú snaaⁿ nī, níicú ndee nduucú nī. Caati cucáávā chi canee ngiinú cosa yeⁿ 'ē Israel, canéé chi diiⁿ sufrir ndúú^{cū} cadena 'cūū.

21 Tuu'mí caⁿ 'a sa chii sa Pablo: Nús'uu ní nguéé n̄diiⁿ 'nū recibir carta yeⁿ 'e yāⁿ 'āa Judea cucáávā dii, ndíi nguéé ndúú chíiⁿ ndaá mar 'áámá vi'í yú chi caaⁿ 'máⁿ yā nuuⁿ ndi yeⁿ 'ē di. 22 Naati neⁿ 'é 'nū 'caandiyeéⁿ 'nū chí nadicadiinuuⁿ di caati cucáávā chí i'téénú dí. Nús'uu ní déénu 'nū chi nducuéⁿ 'e cuaaⁿ ngaⁿ 'a yā contra cosa chí i'téénu di.

23 Tuu'mi ndεεvε yā 'áámá nguuvi ní ndaā taaví 'iiⁿ yāⁿ na vaacu sa. Ní Pablo miiⁿ caaⁿ 'maⁿ cuaacú yā ní ch'iⁿ 'í yā 'iiⁿ yāⁿ yeⁿ 'e chi Ndyuūs ngaⁿ 'a yā ntiiⁿ nyúⁿ yā ndíi naachi ngí ndεεvε ndíi naachi

ngí 'da'a. Ní nga'n'a yā nduudu cuaacu ye'n'é Jesús tan'dúúcā chi ye'n'ē Moisés. 'Āā 'tíica nūu'n ye'n'ē profetas chi ca'a nduudu ye'n'é Dendyuūs. ²⁴ 'Ticu ná'n'a yā ní i'téenu yā chi ca'n'a sa. Niicu ná'n'a yā nguée' i'téenu yā. ²⁵ Naati nguée' nduuidaamá yā. Ní cuindaacadáámí yā naati vmnáá'n vmaaa'n chi cuindaacadaamí yā Pablo mii'n ca'n'a sa nduudu 'cūū ndúúcū 'ii'n'yā'n s'ee'n tan'dúúcā chi ca'n'a cuaacu Espíritu N'dai ye'n'e Ndyuūs cucáávā profeta Isaías ndúúcū chiidá yú. Ní cā'n'a Espíritu N'dai chuū:

²⁶ Cue'n'e di yáa'n 'cūū níicú cuuvi di 'ii'n'yā'n: N'giindiveé'n di ndúúcū vee'n di ní nguée' tuumicadiinuu'n di; inaa'n di ndúúcū nduutináa'n di ní nguée' i'téenu di;

²⁷ caati staava ye'n'e 'ii'n'yā'n yáa'n 'cūū nééné chεεchi, níicú nguée' cuuvi tuumicadiínuu'n yā ndúúcū staava yē'n'e yā ndúúcū veé'n yā nguée' n'dáácā ch'iindiveé'n yā, ndíi nguée' n'giindiveé'n yā ndúúcū veé'n yā, nduutináa'n yā ní nnduudí maa'n, tí nguée' chinaá'n yā ndúúcū nduutinaá'n yā, ndíi nguée' nanguεεcundií yā ye'n'ē nuu'ndi ye'n'é yā caatí 'úú idií'n chi nduuví n'dái yā nanduūvā ye'n'é yā.

²⁸ Maa'n ní cádiinúú'n nī chii'n chi Ndyuūs nadach'εεcú yā nuu'ndi ye'n'ē nducyáácá 'ii'n'yā'n s'ee'n chi nguée' ye'n'ē ndaata Israel cáávā chi 'tíicā 'ii'n'yā'n s'ee'n 'caandiveé'n yā ye'n'e chuū.

²⁹ Níicú taachi ca'n'a sa nduudu 'cūū, 'ii'n'yā'n Israel s'ee'n ca'n'a yā. Nééné n'deeé ca'n'a yā nguaa'n maá'n yā.

30 Pablo miiⁿ ní canée yā 'uūvī ndúuyū na 'áámá va'ai chí nadí'vε yā. 'Iiⁿ'yāⁿ míⁿ diiⁿ yā recibir ndúcyáácá yā chí nndaā na vaacú yā. 31 Caⁿ'á yā yeⁿ'ē chí Dendyuūs ngaⁿ'ā ntiiⁿnyúⁿ yā níícú chí'cueeⁿ yā yeⁿ'ē Señor Jesucristo. Caⁿ'a yā ndúúcū nducyaaca 'iiⁿ'yāⁿ. Mar 'áámá 'iiⁿ'yāⁿ nguéé chiicatáaⁿ yā yēⁿ'e yā.

**Nduudu n'dai ye^{n'}e Ndyuūs ye^{n'}e cuicateco
ye^{n'}e Tepeuxila
New Testament in Cuicatec, Tepeuxila
(MX:cux:Cuicatec, Tepeuxila)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Tepeuxila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Tepeuxila [cux], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Tepeuxila

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

28b090dc-326e-56c7-994e-5d3354d1d54f